

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

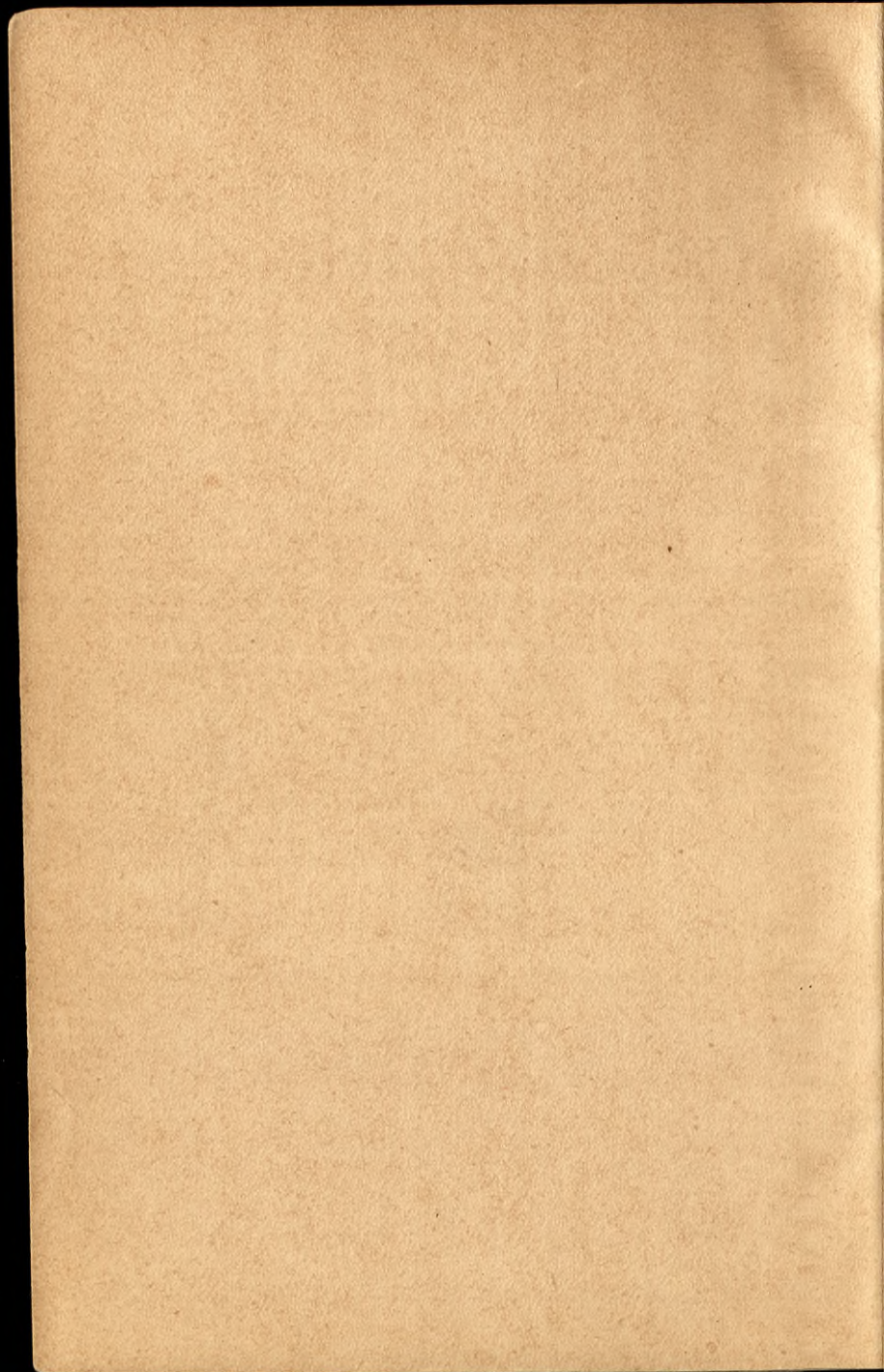
UPPSALA
UNIVERSITET

551

Mina hundår i Amerika

Stockholm
C. & E. Gernandts Förlagsaktiebolag

MINA HUNDÅR I AMERIKA

HUMORISTISKA BERÄTTELSE

AF

NINIAN WÆRNÉR
(C. A. TOLLÉN)

STOCKHOLM

C. & E. GERANDTS FÖRLAGSÅKTIEBOLAG

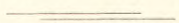
STOCKHOLM 1871
AMERIKA I

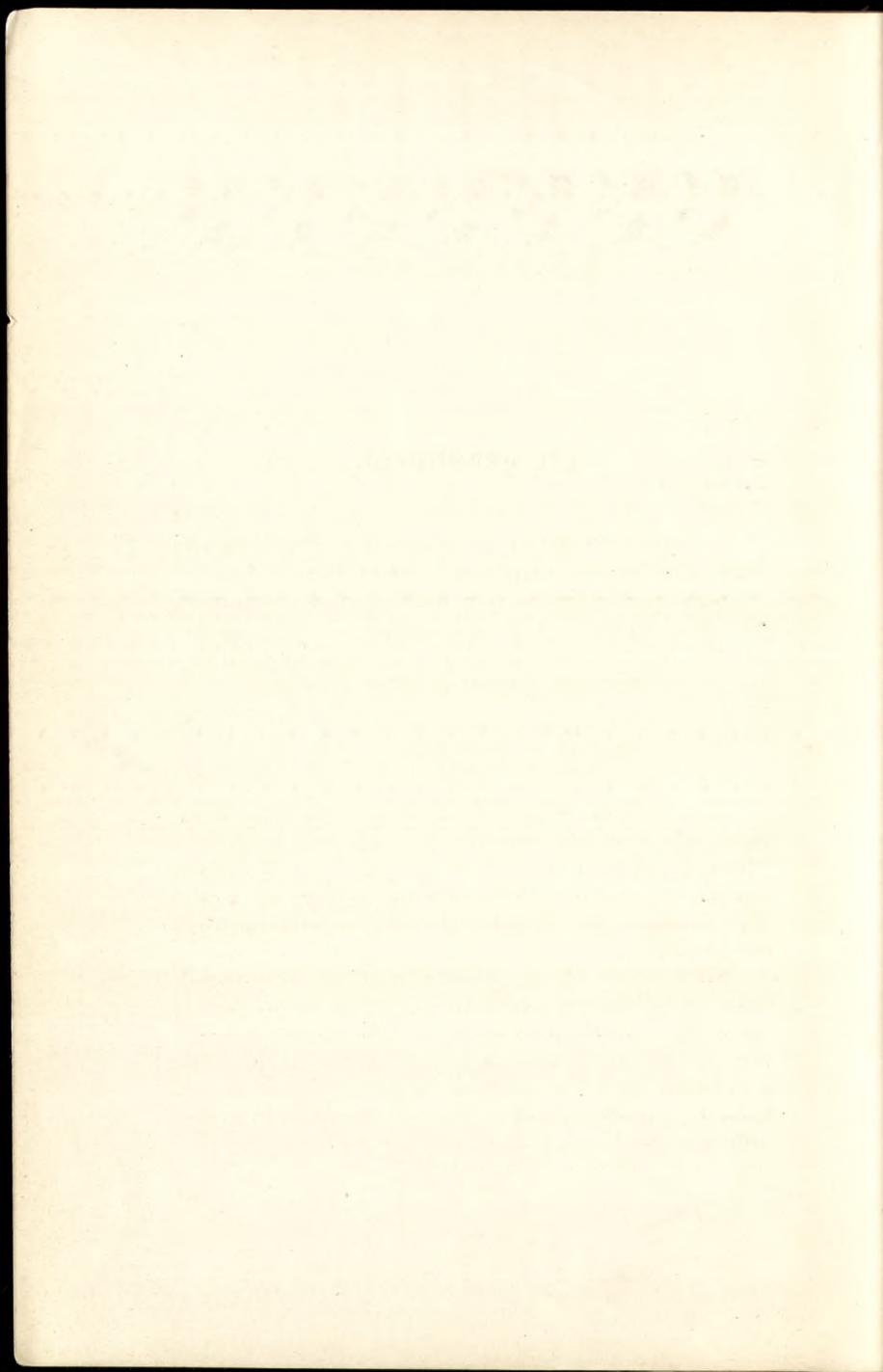

STOCKHOLM
VICTOR PETTERSONS BOKTRYCKERI
1900

INNEHÅLL:

	Sid.
Ett gesällprof	5
Före jul	12
En emigrantagent	20
Dans i kyrkan	30
I polisdomstolen	43
På första maj	53
»Per Brahe»	65
Ett mästerskott	73
Modern	79
De båda redaktörerna.....	94
En sorg i rosenrödt	101
En kvinlig amerikansk detektiv	109
Respass till evigheten	120
Diamant-tanden	129
De älskandes Mekka	137
Regnmakaren i Gunnison County	149
»A trip to China-town».....	158
Gun Wah et consortes	166
Apotekarelatin	176
»The Bartender»	188
Näsbryningar och näbbhugg	196
Kvinnliga banditer	205
Svenska studenter i Amerika	213
Herr Fikonlöf reser hem med hälsningar.....	221
Ett poem	229
Anderson »runnar för ålderman»	237
Spöket i Chickapoola	248
En soaré af världens förnämste humorist	255

Ett gesällprof.

Ab initio ordiendum est, säger den gamle vännen Cornelius Nepos: man måste börja från början.

Och därför hugger jag nu in vid den tidpunkt, då mina hundår togo sin början, d. v. s. på den timme och den stund, då jag förskref mig till den svensk-amerikanska pressens tjänst.

»Bringt mir pleck und penne;
Freylich her jach dich nu till,
Tu fan, vid ferschte vink!»

Anno 1884 i maj månad kom jag från Tyskland till Förenta Staterna på tillskyndan af en i Chicago bosatt nära anförvandt, hvilken skriftligen försäkradt mig att Amerika vore ett förlofvadt land och Chicago ett paradys, där stekta sparfvar flögo en i munnen.

Själ f skref sig min beskyddare för »grosshandlare», men då jag äntligen kom till ort och ställe fann jag ingalunda, såsom jag mig föreställt hade, den af särskild piprensare uppvaktade bälde grosshandlaren sittande vid hög pulpet i elegant privatkontor, utanför hvilket fjorton kontorister i sina anletens svett vände upp och ner på divisorn. Nej,

jag såg hvarken till grossör, piprensare, kontor eller kontorister.

Men på en liten, obegripligt snuskig bakgård innanför ett *grocery-store* (hökarebod) af tarfligaste slag satt i solbaddet på en upp- och nedvänd balja en liten tjock figur plockande en anka.

Var väl detta min släkting, grosshandlaren?
Jag gick några steg i cirkel liksom katten kring
den heta gröten. Men

»Så såg jag på honom igen och fant,
Att han var en gammal, gammal bekant.»

Och så tog jag den blodigt slafsande ankhalsen
i min hand, och så utbytte »tjocka slakten» sina
välkomsthälsningar, under det att ankdunet, förmör-

kande solen liksom pilarna för Xerxes' krigshär, bildade en »gloria» kring mitt hufvud.

Sannskyldigtvis ett tecken till, att jag en gång, såsom det ock sedan skedde, skulle bli en af de klarast lysande paltarne i den svensk-amerikanska pressens hornlykta.

Att bygga sin utkomst på släktens vidsträckta och lysande relationer var härvidlag — det märkte jag genast — totalt fruktlöst. Jag tvangs i stället att tillämpa det gamla ordstäf, som säger: »Hjälp dig själf, så hjälper Gud dig!»

Och sålunda befinner jag mig dagen därefter ute i den stora, för mig alldeles främmande staden, för att söka arbete.

Hvad skall jag väl egna mig åt? »*Theån en gounasi keitai*», som greken säger: det ligger i gudarnes sköte. Hvad kan jag göra? Just ingenting, ty jag har beklagligen aldrig fått lära mig något handverk. Och mången suck sändes nu upp till himmeln, att jag varit skräddare eller skomakare.

Man talar inte latin i Chicago. Men man syr byxor och klacklappar skor.

Det vanliga hindret för framkomst — brist på kännedom om engelska språket — grinade ock mot mig. Tyska talade jag visserligen flytande, och detta kom mig väl till pass i »trädgårdsstaden», som är en till hälften tysk stad. Men när man skall ha en anställning, måste man vara hemma äfven i landets språk.

Mitt enda *medium salutis* var att komma in vid en svensk-amerikansk tidning. Men jag förstod mig ju icke mera på tidningsarbete än en skata förstår sig på kaviar. Och engelskan sedan! På nyhetstidningarna var det sålunda icke värdt att tänka. Men — *hast du mir gesehen!* — en svensk skämt-

tidning, den första i Förenta Staterna, hade börjat utgifvas. Den hette *Kurre*.

»Dit till den gyldene värld,
Ställdes min irrande färd.»

Med hjärtat i halsgropen steg jag upp för traporna och öppnade dörren till *Kurres* officin. Där stod plockande i några stilar tidningens utgifvare, herr F. W. Ankarfelt, en undersätsig och beskedlig karl med starkt tycke af en sjökaptén.

Djupt bugande framförde jag mitt ärende.

— Kan herrn skriva någonting, då, sporde herr Ankarfelt.

— Jag tänker väl det.

— Kan herrn skriva någon vers, då?

— Jag vet inte riktigt, ty jag har knappast försökt; men jag är villig att underkasta mig ett prof.

— *All right!* Låtom oss gå upp på »Hotell Svea», då, och ta' ett enskildt rum, så ska' vi snart »finna ut», hvad »såsom att» herrn duger till.

Och vi stöflade i väg — jag med ungefär samma känslor som när jag några år förut begaf mig upp till examen på »Kuggis» i Upsala och herr Ankarfelt med en bepröfvad censors inkvisitoriska min. Men jag genomgick profvet nu så väl som då.

Skräcken tog ock en ände, när censorn omedelbart efter framkomsten sporde:

— Behagar herrn konjak eller svensk punsch?

— Paltbröd och fläsk, svarade jag med kurrande mage.

— *Very well*, Charley, tag in mat och öl!

När bricka och buteljer omsider voro tomma, torkade sig herr Ankarfelt om munnen, sägande:

— Och nu ska' vi väl öfvergå till profvet. Kan herrn skriva någon vers, då?

— Utan tvifvel. Gif upp ett ämne!
 — *Well*, det är inte så lätt att hitta på så här i hastigheten. Men kan herrn »par exemplibus» skriva en visa om en gammal mö, som inte blir gift, hva?

— Hvad skall hon heta?

— Jungfru Margreta.

— Den tjocka och den feta?

— Nej, hundan, så'na där ä alltid magra som skrikor, förstår herrn. Men sätt sej nu ner och skrif! Jag lägger mej på soffan och läser tidningar. Herrn har jämnt en halftimme på sej. Se'n ska' jag bort å spela priffe me' kolhandlar Melin.

Efter halftimmens förlopp hade jag färdigt efterföljande kväde, som jag lämnade till censorn.

Jungfru Margreta Larséns klagan.

På hennes 40:de födelsedag.

Nu hafver jag fyllt mina fyrtio år;
 Ej mera man kallar mig ung —
 Och sällan en man jag i lifvet väl får —
 Spader äss, ruter knekt, klöfver kung!

De siande korten jag utlagt, att se,
 Om kanske mig väntar ett hem —
 Det blef bara hackor — O, herremin je!
 Hjärter tre, klöfver två, spader fem!

Det puttrar i surran, fast gammal och skral
 Hon kokar mitt kaffe ändå! —
 Men dränkte min katt i ett hattafodral —
 Ruter sju, spader sex, klöfver två!

Jag ser mig i spegeln — jag är icke ful;
 Man orätt mig kallar en gam —
 Jag tycker att Schwensson, förbaskade drul —
 Spader knekt, hjärter två, klöfver dam!

Han kronfogde är i det stundande nu
 Samt *Knight of the order of Vase*¹,
 Och hafver en adelig fröken till fru —
 Hjärter nia, spa' sju, klöfver äss!

Jag drog till Amerika, full utaf hopp —
 Kuckliku! Kuckliku! Kuckliku!
 Här skulle, sad' klockarn, ej finnas fullt opp
 Spa' dam, ruter dam, klöfver fru!

Af Skapelsens kronor i tusendetal
 Hvar gata i sta'n dock betäcks;
 I synd de sig vältra om natten på bal —
 Ruter åtta, spa' knekt, hjärter sex!

Jag allt för min kärlek har pröfvat uppå,
 Jag tillhört mormonernas sekt;
 Men ej till sitt harem man tog mig ändå —
 Klöf tu, spader äss, hjärter knekt!

Jag tror det är bäst att till Kongo jag drar
 För »inre missionen», *you know*;
 Där får jag mig alltid en make och far —
 Spader tia, spa' sex, spader två!

Men tänk om man ljustrade mig på ett spett,
 Och jag uppå glöd blefve stekt —
 Det blef — ha ha ha! ingen fläskakotlett —
 Klöfver tre, klöfver två, klöfver knekt!

Detta var mitt inträde i den svensk-amerikanska pressen. Och härmed började »mina hundår», från hvilka jag nu erbjuder läsaren några små buketter,

¹ Riddare af Vasaorden.

som visserligen icke alltid dofta af »Rosa Marin»,
men det oaktadt bland sina tistlar gömma månget
härligt glädjens blomster.

»De tala några enkla ord;
Tag mot dem dyra fosterjord!»

Före jul.

Det sägs, att Sånggudinnan i allmänhet icke »skär guld med täljknifvar» åt sina skyddslingar.

Men åt mig har hon skurit både ost och bröd och gåsbröst och rökt skinka, hållt i whisky, öl och vin, nackat sköldpaddor och plockat ankor samt sytt byxor, rock och väst.

Hon har gifvit mig sötebrödsdagar, och dessa inträffade vid julatid, då hvarje affärsman därute hade fått i sitt hufvud, att hans annonser skulle affattas på vers.

Två dagar före julnumrets utgifvande i förfjor satt jag i mitt stora, ljusa, ljusa redaktionsrum vid Mississippis strand och tänkte på julen här hemma.

Rummet var enkelt, men gediget möbleradt. Vid högra väggen ett kolossalt skrifbord med tjugotals lådor och fack samt midt fram ett litet skåp, på hvars dörr hängde två laddade revolverar. Bredvid på väggen syntes en battong med flera skålpund bly i ändan. Den var mig högtidligen skänkt af tidningens ägare och hade flera gånger anlitats i och för rensning af lokalen under valperioderna.

På andra väggen funnos långa rader med tidningsfack, och midt på golfvet stod ett bord med

järnfot, omgifvet af 5 länstolar, så att man kunde vara frestad tro, det magistraten uti Telge där nyss haft session.

Detta bord var sålunda placeradt i afsikt att de besökande på detsamma skulle kunna bekvämt lägga upp sina fötter, utan att behöfva anlita redaktionsbordet och förstöra manuskripten.

Ofvanför dörren hängde en s. k. gökklocka, hvars gök dock mera liknade en hare än en fågel.

Nu skramlade haren ut genom deuxbattangerna och gol 10.

I detsamma öppnades dörren, och en tjock herre med en piska i handen och klädd i en dyrbar tullubb klef in.

— Kom inte hit med piskan, sade jag i det jag grep battongen, för då så! — —

Främlingen satte nu långsamt ifrån sig piskan i hörnet, stönade, drog af sig handskarne och sade på gedignaste östgötska:

— Vaphasingen nu då — jag åkte hit på släde och så tog ja piska mä mej öpp, för att di inte skulle stjäle'na. Mitt namn ä för rexten Jäderblom — C. F. Jäderblom — krögere utepå sydsida.

Så bjöd han mig en cigarr ur ett silfveretui, tände själf en och satte sig bredvid mig, läggande upp fötterna med kalosser och raggssockar precis rakt öfver mitt stora flata bläckhorn (liknande en hålkaka) som jag i dagarne köpt, sedan det andra gick sönder, då jag därmed råkade kaminen i stället för Tom Conways träskalle.

— Hör nu, sade jag höfligt, resande mig — det där bordet midt på golfvet är för de besökande.

— Åh, *that's it*, svarade mr Jäderblom, i det han svängde rundt och placerade fötterna på det lilla bordet.

— Hjoj! Si saka ä den, fortfor han, att ja ville be mäster¹ mäka ut en advertajsmen för mej ovanupå pottry.²

— *Certainly, sir* — *but-but* — hvarför vänder ni er inte till lille Otto, *poeta laureatus*?

— Nä si — aj äm juhst³ te å vänne mej te huvet å inte te fättera, å derfor så har allt gått mej well. Å nu så skulle ja fråga: — Vell mäster skrifva two vassor åt mej för 1 potell hoiski?

— No, sörr — men jag skall skrifva 1 vers åt er för 2 buteljer whisky.

— *All right!* just såsom att han säger, då!

Och så skrefs en annonsvers och så gick mister Jäderblom sedan han kvarlämnat två buteljer bästa Kentucky-whisky å en af hyllorna.

Jag började åter skälla i min ledare, men dörren öppnades å nyo, och in trädde en liten liffig, mörkladg herre.

— Hör nu, Wärnor, roffte han, ni känner inte mej, men jag känner er! Det är jag, som har den stora slagtarebutiken i hörnet af Washington och Fifth. Skrif en annons åt mej på vers te jula, är han hedersam!

— Men hvad är det för ett sabla kakalorum utanför dörren?

— Det är ankorna, vetja! Jag tog med mig fyra ankor i en träbur åt er såsom »digtergage». Hi hi hi hi! Ankor passa ju bra åt en murfvel, hva? Ha ha ha! Ah, se så, Wärnor, bli inte onner nu, utan *shake, shake!*⁴ Och vill han inte ha ankera, så får han fälle gäss eller kalkoner.

¹ Svensk-amerikanska = mister.

² Poetry = poesi eller vers.

³ I am used = jag är van.

⁴ *to shake* = skaka tass.

— Nej, jag tar ankorna! Tag in dem och sätt buren på golfvet där borta!

Sedan den lille treflige kurren fått sina verser dansade han ut under det att ankorna gjorde minst lika mycket väsen som fordom gässen på Capitolium.

Nu tittade haren ut och gol 12, och så öppnades å nyo dörren, genom hvilken en lång, blek karl med blåsvarta polisonger inträdde.

— *Good day, mister editor, good day!*

— Good day! Stig fram och sitt!

— Tackar så mycket! Mitt namn är Turnlund — Turnlund Brothers & Co — skrädderi- och herrekiperingsaffär vid Hennepin avenue, den störste svenska väster om Chicago. Vågade jag bedja herr redaktören stilisera en julannons på vers åt mig? Jag skall ha den in i ett dussintal tidningar minst.

— Hur lång?

— Åh, så der en 3—4 tum, 3-dubbel spalt.

— *What settlement?*¹

— Well — en kostym kläder med fritt val af tyg, hvad sägs om det? — Här finnas profbitar.

— *Ja men ja!* — Det här tjocka, gröna ta vi! Hva?

— Yes, men dä ä ett sabla dyrt tyg, dä! Kan vi inte ta af det här grå?

— *No, sörr* — det gröna eller intet. Den gröna färgen är min förtjusning!

— Näja, så ta vi väl det gröna, då! Jag har en färdigsydd kostym, som måste passa åt er.

— *All right!* Klockan 6 i kväll äro verserna färdiga, på 3 kulturspråk. Skicka upp kostymen då!

— *Why certainly! Thank you very much! Good day, sir!*

Samtidigt inträdde nu 3 gentlemän. Den ene var lång och mörklagd med ett högst distingueradt utseende. Han var en grefve von T., ungrare till börden och agent vid ett af de största bryggerierna, en millionfirma. Vilkor: Beskrifning af bryggeriet mot 25 dussin öl.

Den andre, en liten tjock karl, var en af stadens förnämsta restauratörer. Han förde med sig en sköldpadda och en liten julgris, som han ville förära mig mot en 10-tummare på vers.

— Men, bäste mr Frey, invände jag, hvem skall slakta sköldpaddan?

— Ach was! Det är så enkelt så! Man lägger henne på en sågkubb och så glödgar man en järnten och så slicker man henne i stjärten därmed, hvarvid hon plötsligt kör ut sin långa hals, dom man då genast knipsar af och tar upp blodet i en kastrull.

¹ *What settlement?* = mot hvad uppgörelse.

— Nej, sådant djurplågeri vill jag inte vara med om!

— *Ih, du lieber!* Jag skickar en af mina karlar till er! Jag har sett, att ni alltid äter sköldpadd-soppa i mitt etablissement, och därför så -- —

— Nåväl! Ställ då i Herrans namn in baljan med sköldpaddan samt den lille grisburen, så får jag skicka hem alltsammans i kväll. Verserna kunna afhämtas klockan 4.

Den tredje var en ung, elegant man, utan mage. Han var tandläkare och ville, liksom alla de öfriga, ha verser.

— Kunde jag inte få göra något arbete å er för besväret?

— Jo, eftersom jag fått betaldt *in natura* af de andra, så kunna väl också vi komma öfverens på det sättet.

Och jag gapade grufveligen, hvarvid tandpetaren petade mig i munnen.

— *Everything is all right, sir!*

— Ingenting att dra ut?

— *No, sir!*

— Well, om det blir någonting att dra ut, så kommer jag väl ner till er då?

— *Very well, sir!*

Men ännu var det inte slut på den dagens poesi. »Ju senare på dagen, desto vackrare folk», heter det.

En ung, ovanligt vacker kvinna, inträdde och lämnade sitt kort:

Madame Mamie Le Roy.
Baths & Massage.
Swedish Movement a specialty.

— Kutah! Kutah!

— Kutah! Kutah! Jag skulle önska en annons på vers.

— Hur stor?

— Ah, så där en vanlig sju-tummare! Hur mycket tar ni om ni sätter in honom en gång?

— Well — gemesi — 2: 25.

— Aha! Om ni sätter in honom tre gånger då?

— Det blir 5 dollars.

— *All right! Let her go, Gallagher!* Låt'en stå inne, tills jag säger ifrån. För besväret med skrifningen af annonsen får jag kanske lämna ett dussin badbiljetter. Massage — sir — massage af de grannaste flickor i staden! Hva?

— *Ya! Ya! Ever so much obliged te you, madame!*

— *Not at all, sir You are very welcome!*

Innan kvällen bröt in, var jag den mest »begåfvade» man i staden. Jag var i besittning af alla möjliga *Gegenstände*, så att bord och stolar, hyllor och fack voro öfverfyllda. Och haren tyktes mig gala allt gällare af fröjd öfver husbondens lycka.

Där fanns sålunda: 1 smörbytta, 3 stora ostar, hummer, ostron och vindrufvor, brännvin och svensk punsch, vin och julglögg. Den nya, eleganta kostymen låg i ett paket öfver en lybsk skinka, och för toaletten fanns där både handskar, kragar, kråsnålar och manschetter. På golfvet stod baljan med sköldpaddan, och ur den ena burens sade ankorna *kvack kvack kvack*, under det att den lille Nasse grymtade sitt »velbekjente» »*Oui*» i den andra, resande tången i vädret och anande sitt sorgliga öde.

Det är minsann inte så roligt, att sitta å alla

fyra på julbordet — stekt och med ett äpple, som man aldrig får svälja, i munnen!

I juldagarne höll jag en mängd kalas för folk af vildt främmande nationer, hvita, »kulörta» och svarta människor. Och glädjen var alltid när oss.

Af gåfvorna finnes nu intet kvar. Allt är förtärdt af tidens gnagande tand — till och med byxorna.

En emigrantagent.

Biljetter

Till

Sverige, Norge, Danmark och Finland

Med Alla Linier

Bortskänkas

Icke Precis

Men Säljas till *Allra Billigaste Pris*

Hos

Arbetarnes Vän och Mänsklighetens Vägörare

Uno Peelwall.

Så står det måladt »med snirkler og med sving» å den kollossala fönsterrutan strax ofvanom den eleganta modell, som föreställer en Cunardångare i bjärt färgprakt och med skarpt tillbakalutande rigg.

Vi göra en titt in till mr Peelwall, ty vi känna honom ganska väl. Han är en af de mest stor-slagna annonsörer och alltid ytterst polerad i sitt sätt att vara. Under sitt första vistande härstädes uppträde han såsom »artist» (buktalare etc.) å varietéteatrarna. Men efter några års förlopp ändrade han signaler, öfvergaf konsten och slog sig in på affärslifvet. Han etablerade sig såsom emi-

grantagent och har genom denna sin verksamhet förvärfvat sig en ganska respektabel förmögenhet under ett dussintal år.

Kontoret är betydligt stort och väggarna äro fullsatta med kartor jämte bjärta bilder af oceanångare, som klyfva vågornas skum. Inom den långa disken flaxa tre konförister ifrigt gestikulerande och snattande med några skandinaviska arbetare, hvilka blifvit mätta på Amerika, där de under den senaste svältperioden fått fara illa på allehanda sätt, och nu önska köpa biljetter hem till »gamla landet» af »arbetarnes vän och mensklighetens välgörare», Uno Peelwall.

Om man än glömmer sin moder i lyckans dagar söker man dock gärna tröst vid hennes barm i tider af nöd och sorg!

Själ f sitter chefen vändande upp och ned på divisorn i det allra heligaste, en genom blanka messingstänger och dito nät afbalkad bur strax vid dörren. Utanför buren hänger en trekantig lapp med följande lystringsord:

Keep out! This is my bussy day! (Gå ut! Detta är min bråda dag!)

Dylikt är emellertid endast ett talesätt. Lappen har suttit där mången god dag, och vi klifva på.

Vid vårt inträde far chefen upp, mjukt och elegabelt som hammaren i ett piano, när man trycker på motsvarande tangent. Tass skakas, och vi grina hvarandra som solvargar midt i synen enligt seden i detta jämlikhetens land.

How do you do!
How do you do!
How is your wife
And how are you?

— *Very well! Thanks! How is business?* (Hur gå affärerna?)

— Dåligt! Fördömdt dåligt! svarar han. Folket har inga penningar nu mera. Knappt så mycket att det räcker till hemresan. Och något af mitt sköna skog- och prairieland har jag icke sålt på flera månader. Tacka vet jag för några år sedan! Då skar man guld med täljknifvar.

Den lille mannen med det strålande anletet, det röda håret och de pilska ögonen talar ett språk, som är en säregen blandning af »det skandinaviske sprog», engelska, tyska, irländska och svenska. Vi bo i ett kosmopolitiskt land, och vi måste därför vara kosmopolitiska »i våra ögon, i suckar och tal».

— Nå hvad tycker ni om den nye kontoristen?

— *He is d—d good* (han är förbaskadt bra). Ingen kan sälja biljetter så styft som han.

— Han har ju varit student i Sverige förut?

— *Why, but he is a d—d smart fellow anyhow* (men han är likafullt en slipad fyr). Han är den duktigaste jag någonsin haft.

— Att lura bönder, hva?

— Kommer aldeles an på hur man tar det! *Business is business, you know!* (Affär är affär.)

I samma ögonblick öppnas dörren, och en »runner» (en person som uppehåller sig vid järnvägsstationerna i afsigt att för en viss firmas räkning få nya resenärer) inföser några får, som skola klippas, några arbetare, hvilka genom trældom i urskogarna lyckats skrapa samman så mycket penningar, att de därmed möjligen kunna köpa biljetter hem till Skandinavien.

Främlingarna stanna undrande och spörjande där inne, gapande på all denna härlighet, som fångs-lat deras blickar.

— Mr Peelwall, ropar plötsligt ett af biträdena, hur är det med biljettpriset å Thule linien denna vecka? Här är en person, som påstår, att han på hufvudkontoret kan köpa en »ticket» för 26 dollars.

— Vi ska' strax höra efter, menar den lille liflige chefen, i det han springer ut i kontoret och ringer på en inrättning å väggen, som skall föreställa en telefon, ehuru den, i likhet med spanjorn, som tycker sig vara spanjor, »fast han är allri tecken spanjor», icke är ett tecken telefon.

Den fattige skogsarbetaren, en ung herkuliskt byggd svensk, talar om hur han fått frysa och fara illa för att kunna skrapa samman nog till biljetten. Han hade i tidningarna läst om »arbetarnes vän och mänsklighetens välgörare» och han hoppades här kunna få biljetten så billigt, att han hade litet öfver af sina penningar, när han nådde hem till föräldrarna, ett torparefolk i Småland.

— I så fall har du vändt dig till rätter person, min käre vän, utbrister den ifrigt lyssnande chefen. Herren Gud har hjälpt dig och visat dig vägen, »likasom att» han genom stjärnan ledde de tre vise männen af Österlandet, äfven kalladt Turkiet. Jag säljer biljetter billigare till mina landsmän, än man gör på hufvudkontoren, ty jag bryr mig icke om förtjänsten. Vara gudelig och låta sig nöja är vinning nog, säger Den Heliga Skrift. Men vi ska' fråga hvad det allra billigaste priset är på hufvudkontoret i den stora staden Saint Paul.

— 1970! Yes, 1970. Jes, ma'm! Yes, sörr! De' ä Peelwall & Company Hellau!

— Kom hit nu, min vän, så får du själf höra hvad de svara! Det hörs så tydligt hvarstenda ord.

Den unge arbetaren stöflade fram till »telefonen»

och satte sin valkiga näfve i form af en slef bakom högra örat.

— Hellau! Yes, sörr! Ä dä Kimball? All right! Yes, sörr! Hvad är det allra billigaste priset för en mellandäcksbiljett till Göteborg. Här är en hyggelig svensk arbetare, som vi måste hjälpa hem, både järnvägsresan och sjöresan, förstår sej! Låt honom få den billigare än den kostar oss! Det gör ingenting för en gång, hva?

Straxt efteråt hördes ur telefonen en dämpad röst, som talade och sade:

— Biljettpriset å Thule-linien höjdes såsom du vet, i går. Men vi ska' göra det bästa vi kunna. Vi ska' sälja den enda biljett, som finnes kvar å »Tritonia» för 38 dollars. Fast då måste den köpas genast, ty här är en annan, som just nu ackorderar om den. Men det är ingen svensk, utan en nigger — yes sörr, en nigger.

— Trettioåtta dollars, klagade den unge arbetaren, Herre Gud, det är ju nästan allt hvad jag äger!

— Well, du hör själf, svarade nu den skicklige buktalaren med sin breda mun; det är det bästa som kan göras. Men för att hjälpa dig slår jag af 2 dollars. Dem får jag naturligtvis sjelf betala på hufvudkontoret, så att det är jag, som blir den lidande, förstår du. Men hvad gör man inte för sina landsmän och i medvetande om, att det finns en högre makt, som bättre än detta jordelivets usla trälar uppskattar ens goda gärningar. Dina saker får du gratis transporterade, och min agent mottager dig i Newyork, så att du slipper alla besvär. Dessutom erhåller du till skänks denna utmärkta blyertspenna.

Med tungt hjärta upptog svensken, hvars namn

var Berg, sin skinnpung, som han hade gömd närmast kroppen, och betalade biljetten hvilken naturligtvis icke kostade mr Peelwall ens hälften så mycket.

Ett snuskigt s. k. »hotell» där resenärerna få betala bra men ligga illa, plär ock finnas i förening med dylika biljettaffärer.

Utanför glasdörren skymtade nu någonting, som tilldrog sig de innevarandes hela uppmärksamhet. Ur ett par fånigt gapande munnar under röda näsor fläste en immande andedräkt på rutan, och vips var en »runner» framme för att artigt öppna dörren.

De två, som stego in, voro lätt identifierade. På gången och på pannan känns den svenska pigan igen, äfven om hon bär en dyrbar hatt på hufvudet och »en pion i näfven». Den ena var lång, mager och ljuslagd, tydligen behäftad med den fasansfulla lungsoten. Den andra däremot var liten, frisk och tjock med bobbor i ansiktet och bruna, plirande ögon. Båda buro å kinderna röda knölar (kindknotor) så stora som knytnäfvar, och gingo som om de varit fyrkantiga i stället för runda. Sedan de väl inkommit läto de höra det ena vilda flatskrattet efter det andra. Den lilla vred tummen bakåt i form af en klädhängare och petade kamraten i sidan därmed, under det att hon åstadkom ett gomljud, snarlikt med det som uppstår, när man hyflar.

— Här äro två »ladies», utbrast tjänsteanden bugande sig till golfvet.

Hvarje kvinna kallas nämligen »lady» i Amerika. Man har där sålunda både *washingladies* och *scrubbingladies* (tvättmadamer och skurkäringar). Endast den prostituerade får bibehålla den flädfria titeln *woman*. Om en riktig »lady», i England t. ex., finge se

hur hennes namne, »the american lady», esomoftast tager sig ut, skulle hon utan tvifvel begå själfmord genom att stoppa en bondböna i näsan.

— Mina damer, sporde mr Peelwall i det han utförde ett af sina förnämsta konststycken, som består i att ryckvis draga hufvudsvålen fram och åter,

så att hårfästet än sitter nere vid ögonen och än högt uppe på hjässan — hur står det till med hälsan och kärleken? Får det vara en lott på det stora äktenskapslotteriet?

— Isch vali, han otäcken där? Kör upp (shut up) å hör se'n!

Och så flatskrattade de två gracerna åter, sticande pipen i sidorna på hvarandra.

— Hvarmed kan jag väl då stå till tjänst, mina sköna och älskvärda »damorr», röda som rosor och spaka som lamm, »såsom att» den store svenske skaldekonungen Esaja Tegnerius, äfven kallad Schäkspir sjunger.

— *Well, we don't understand swedish at all. Please talk United States!* (Vi förstå inte ett dugg svenska. Var så god tala Jonajted Stäts!)

När en svensk piga vistats ett halft år i Förenta Staterna, säger hon sig i 99 fall af 100 ha ha glömt sitt modersmål. Det anses nämligen inte »phynt» att tala svenska, utan man söker rådbråka engelska, hvarigenom ett alldeles säreget tungomål, benämndt »svensk-amerikanska», uppstår. Mången lär sig sedan ganska snabbt att tala en dräglig engelska. Men det är alldeles samma språkkänedom, som papegojan inhämtar.

— Vi skulle sända hem litet penningar, och jag har hört, antydde den lilla, att man får 3 kronor och 75 öre på dollarn. Dessa 10 dollars skulle alltså bli 37 kronor och 50 öre.

— *Well* — lämnesi — vi ska' höra efter kursen på stadens förnämsta bank. Si, kursen växlar oupphörligt.

Buktalaren var åter framme vid sin »telefon», och bankdirektören, som denna gång tycktes sitta i spottlådan, upplyste om, att man sedan förra veckan omöjligen kunde betala mer än 2:60 pr dollar, enär den amerikanska dollarns guldvärde nu icke var mer än 48 cents i stället för 100.

Både Lottie och Lizzie »köpte» likväl svenska pengar för 10 dollars hvar. Och mr Peelwall mottog dem till »hemsändning». Han sken därvid som sola i Karlstad, ty han hade gjort en god affär. »Många bäckar små göra en stor å».

Turen kom nu till en enka, som skulle resa hem med sin gosse. Ungefär samma spektakel upprepades; kunden blef grundkuggad, och sedan köpet var uppgjort utbrast mr Peelwall:

— Bött for Gadds säk, mäddem (men för Guds skull, min fru) om någon får reda på att jag sålt biljett åt er så billigt på denna första klassens linie, så blir jag då alldeles olycklig! Ni måste därför lofva, att icke förråda mig.

— Ja, det vill jag visst göra, svarade den beskedliga madamen.

— Nej, ni måste svärja därpå vid Gud och hans heliga evangelium. Mr Pripp, bär hit Den heliga skrift, som ligger i mitt bönrum!

Mr Pripp kom kånkande med en förfärligt stor bok, å hvars perm orden »The Holy-Bible» lästes.

— Lägg två fingrar på bibeln och svär, att ni icke förråder den, som beständigt står på de fattiges sida!

Gumman lade sina magra knotiga fingrar på boken och svor med skrällande stämma.

Bibeln syntes mig dock något besynnerlig, och sedan den högtidliga ceremonien var öfverstånden kastade jag oförmärkt en treskillingstitt in i densamma, hvarvid »jag fant, att den var en gammal bekant», nämligen — adresskalendern öfver vår stora stad.

»En lille bitte mand» hade under tiden insläpats af en »runner» och stod nu, uselt klädd och synbarligen alldeles utsvulten, vid disken. Han var dansk och önskade att mr Peelwall, »mänsklighetens välgörare», skulle skaffa honom någon anställning.

— Kan ni erlægga 2 dollars såsom säkerhet, då? Nej, han egde icke en cent.

— Hvad duger ni till, då?

— Jag har varit förgyllare, men min önskan är att bli sångare, ty jag har en utmärkt röst,

— Hva' snakker de! Er de maaske den shtore kammersanger Simonsen fra Kongens däjlie by?

— Nei, mit navn är Christian Ballerup!

Mr Peelwall »cätschade an», såsom det heter på svensk-amerikanska (*to catch on* = gripa tillfället an). Här skulle bli ett litet frispektakel!

— Hvad har ni för stämma?

— Tenor!

— Häh! Hvad råkar man ut för? Tenorer behöfvas ju alltid. Jag har språkrör här, så att vi kunna genast sätta oss i förbindelse med direktörerna vid de stora teatrarna. — — Hellau, there! Who is it? Peelwall et Company. Yes, sörr! All right! Behöfs det en utmärkt tenor vid Grand Opera House?

— Ja, förnams en dof röst ofvanifrån. Jag behöfver just nu en präktig tenor.

— Här finns en af Danmarks förnämsta hjälte-tenorer, konglig kammersanger Christian Ballerup!

— All right! Men jag ville gärna höra honom sjunga först. Låt honom sjunga något i röret! Har han en kraftig stämma, så kan han få engagement redan i kväll. Låt mig t. ex. få tenorarian ur »Cavalleria Rusticana».

Den unge sångaren kände naturligtvis inte till denna aria.

— Sjung hvad som helst, då! Kan ni »Den tappre landssoldat»?

Ja, den kunde han och han sjöng, så att ögonen blödde och stockar och stenar kunnat röras till gråt.

— Högre, ropade oupphörligen direktören vid

Grand Opera House. Mycket högre. Låt rösten svälla ut till sin fulla styrka!

Hela kontoret var snart uppfyllt af folk, som lyssnade till den märkliga konserten.

— *Do it over again!* (Gör om det igen!) befallde »direktören». Och den stackars Ballerup gol och skrek, så att han var alldeles svartblå i ansiktet.

När den sista tonen förklingat och det var alldeles täfft för Ballerup att få fram ett gutturaljud mera, uttryckte sig »direktör Grisi vid Grand Opera House» i det mest svassande beröm. Hjeltetenorens bröst höjdes af stolthet, under det hans mage kurrade af hunger, och hvem var nu lyckligare än han när han nu fick order om att genast begifva sig upp i operahuset.

Rörd till tårar tackade han mr Peelwall, som därvid stack en silfverdollar i hans hand.

— Det är synd om kräket, yttrade han, sedan sångaren aflägsnat sig. Han är ju alldeles utsvuluten, och vi ha haft roligt för minst en dollar. Undrar just hvad direktören skall säga! Kanske han ger honom plats i kören. Eller också sparkar han ut honom!

Inom kort voro vi ensamma i kontoret. Herr Uno vätte tummen och räknade med otrolig rutin de penningar, som kommit in under dagens lopp.

— 223 dollars and fifti cents! Inte så illa i dessa dåliga tider! Mr Steele drag genast upp »jiggen» på speldosan, och du, Kalle, *hurry up* (skynda på) efter bier!

Och så dansade både chefen och kontoristerna »jig», så att fötterna gingo som lärkvingar och det lät som när man tröskar med slägga. Ehuru vi väga våra modiga 12 svenska pund kunde vi inte liknöjdt åse denna härliga hundfröjd utan »startade»

snart själfva i ett hörn, så att elden rök om hasorna. Bland alla danser i världen är den amerikanska »jiggen» enligt vår mening den treffligaste.

Emigrantskojet i Amerika har hittills icke haft några gränser.

Knepet har varit att oupphörligen anropa Gud och säga: »Kristus är min borgesman», »Gud bistår mig i mina affärer», etc. Härigenom ha skojarne tillnarrat sig de dumma och religiöst missriktade kräkens hela förtroende. Religionen är bedragarnas bästa bolagsman.

En emigrantfirma blef helt nyligen stämd inför rätta. Firman hade sålt biljetter till Göteborg åt 5 svenska arbetare. Dessa erhöilo dock endast järnvägsbiljätterna till kusten. Men de hade med sig bref till hufvudkontoret i Newyork, och där skulle de vid uppvisandet af dessa bref få biljetter för resan öfver hafvet. I Newyork gjorde de emellertid den obehagliga upptäckten, att brefven icke innehöllo ett ord angående biljettarna, som de redan betalt.

Hvad skulle de nu taga sig till? De ville genast hem men hade inga pengar kvar.

Sålunda blef det icke någon resa af den gången. Men att åtala firman inför rätta, tjänar just ingenting till. Det kostar nämligen mera än det smakar. Emigrantagenten slingrar sig nog ur klämman, rättgången, om den fullföljes, kan räcka i åratat, och advokaterna skola ha multum plus plurimum.

I Förenta staterna finnes ingen rättvisa för den fattige. Men den som har pengar kan ostraffadt begå hvilka skändligheter som helst — till och med mord.

Till ofvan åsyftade firma ankom några veckor

före jul en skandinavisk arbetare, som skulle resa hem.

— Hvad är det billigaste priset å nästa båt med Green Star-linien?

Biljettförsäljaren kalkylerade noga och sade sedan att billigaste priset härifrån till Skandinavien vore 25 dollars. Detta är en prisnedsättning, bifogade han. Nästan alla biljetter å den ångbåten äro redan utsålda, och bäst vore därför att genast tillförsäkra sig en af de få ännu lediga platserna.

— All right; jag gör väl det, då!

— Well, om ni reserverar en plats får ni lof att betala 10 dollars på hand och resten när biljetten afhämtas i morgon.

Arbetaren tog upp 10 dollars och betalade. Nästa dag kommer han tillbaka för att erlægga de resterande penningarna och afhämta biljetten.

Nu gör biljettagenten en mängd grimaser och pantomimer, som skola betyda den största förvåning. Biljetten kan omöjligen lämnas för mindre än 35 dollars, påstår han. Kunden håller styft på öfverenskommelsen, men agenten säger:

Well, om ni trodde så, var det ett missförstånd. Det finnes visserligen en mindre linie med små båtar, å hvilka vi kunna sälja biljetter för 25 dollars. Men om ni reser med dem kan ni inte komma hem till jul.

I de flesta dylika fall betalar resenären de resterande pänningarna. Han vill nödvändigt hem till den bestämda tiden, och han måste resa, ty att uppehålla sig där ute och börja rättgång skulle draga ut för länge och kosta för mycket penningar. Något kvitto på penningarna har han i allmänhet icke heller tagit, och endast Gud har varit vittne till förskotteringen. För öfrigt bli resenärerna sällan

skickade med den båt eller den linie, å hvilken de betingat sig biljetten, utan få nöja sig med alla sätt, äfven de tråkiga. Resan blir ofta både obekväm och långvarig.

Dans i kyrkan.

Högst sällan är det kallt i Denver, Colorados väldiga, stolta, sköna, oförgätliga, vid foten af »Klippiga bergen» belägna hufvudstad.

Dock händer det någon gång i mars att det börjar »smälla i knutarne» och att Cherry Creeks oroliga böljor fångslas i isens tunga band, så att de bilda en långsträckt, glänsande yta, hvori återspeglas skridskobeklädda fötter af olika storlek jämte extremiteter af allehanda formationer, från den täcka lilla stumpans plastiskt afrundade stumpar till den senfulle bergbestigarens tämligen groft tillhuggna ankarstockar.

Sådant var förhållandet en söndag i mars år 1892. Från skridskobanan, där jag vid en dragonmusikkårs dånande prestationer tagit mig en liten sväng om på stålsko, begaf jag mig Arapahoestreet uppåt för att hos »Delmonicos», enligt gammal söndagsvana, gillad och stadfast under Upsala-tiden, inmundiga den s. k. »salta biten». Denna välsignade bit smakar ungefär likadant i Colorado som i Sverige och har ungefär samma apparition, fast den bytt om namn liksom så mången annan, som kom-

mit så där långt bort i världen. Så snart jag kóm till Denver snokade jag emellertid reda på honom och gjorde mig bekant med honom, fastän han var »klädd i kapprock» och hade vuxit en smula sedan jag senast såg honom.

Dock — den gången blef det ingenting utaf med »salta biten». Jag mötte nämligen uppe i backen min nyförvärfvade vän och bror, Astor Ninian Fitzpatrick Esq., hvilken, förtjust öfver sammanträffandet, drog sig i sitt halfalnslånga bockskägg och sporde: »hvarthän?»

Hvad som förorsakade vårt för icke länge sedan ingångna fostbrödralag var den omständigheten, att vi båda heta *Ninian*. Och Astor Ninian Fitzpatrick Esq. var icke den förste bland skottar och irländare med detta namn, hvilka jag träffade där ute. Enligt hans påstående har ett irländskt helgon burit namnet i fråga, så att jag behöfver icke skämmas för det.

— Nej, sade han, sedan jag nämnt syftet med min promenad, den lekamliga spisen ha vi alltid god tid att förskaffa oss. Låtom oss nu laga att vi få en smula andlig spis. Kyrkan här nere i dalen skall om en stund invigas. Den bekante vältalaren, dr Flannigan, kommer att officiera. Det blir en stund af vederkvickelse. Låtom oss gå dit!

All right! Jag gömde mina skridskor under pälsen, och det bar af.

Det nya templet företedde en imponant anblick. Bygdt af väldiga, röda klippblock, reste det sina smäckra former i en lund af höga, fastän nu kala kastanjetråd. Det var icke vår vanliga kastanj, *Aescylus hippocastanum*, utan en annan art, hvars namn jag icke känner. När vi inträdde genom den väldiga portalen, där bilder af i marmor uthuggna

helgon tycktes vinka oss välkomna, funno vi att kyrkan var till trängsel fylld af folk, som andaktsfullt skådade upp mot hvalfbågarne. Men vi funno ock någonting annat, nämligen att det hela ännu icke var fullbordadt. De kulörta fönsterrutorna hade ännu icke på alla håll hunnit blifva insatta i sina bågar, och aposteln Petrus, hvars bild en konstnär var sysselsatt med att framtrolla inom altarrunden, hade ännu icke fått kött på mera än den ena skanken. Dessutom var orgeln ännu icke färdigbyggd, utan man hade placerat en liten kammarorgel uppe vid koret att för den gången provisoriskt tjäna församlingen.

— Men hvarför skulle invigningen ske, när kyrkan icke ännu var färdig? spørjer härvid domkyrkoklockaren i Nortjeping.

— Jo, det finns där ute en lag, som säger att en »saloon», d. v. s. en krog, icke får öppnas på kortare afstånd än 500 fot från en kyrka. På lördagen hade man emellertid märkt, hurusom det ena whisky-fatet efter det andra i ljuffig förening med kolossala öltunnor inrullats i en snedt emot kyrkan förhyrd lokal. Meningen härmed kunde ej gärna missförstås: på måndagskvällen skulle en s. k. »sylta» medels »*Grand Opening*» slå upp sina portar och sina tunnor för törstande människobarn. Om kyrkan vore invigd, kunde, enligt lagen, en sådan »*Grand Opening*» emellertid icke komma till stånd. Därför hade man beslutit sig för att i rödaste rippet ställa till med en kyrkoinvigning och på detta sätt, så att säga, »mota Olle i grinden».

Vi voro nu som sagdt på platsen. Klockaren föredrog å den lilla kammarorgeln ett vackert preludium, hvarvid han lade i dagen en sällspord skicklighet att göra vackra öfvergångar mellan tonarterna.

En smula djärft ibland, men fyndigt. Äfven spelade han en fuga af Bach. De hvassa knäna lekte därvid »titt ut» med hvarandra ofvan klaviaturen. —

Ett opp och ett i minnet;
Säg du mek, jag såg dekl!

Sedan musiken tystnat bort i ett suckande *mo-riendo* och sedan korgossarne sjungit och nunnorna under några minuters tid hoppat kråka (*sit venia verbo!*) framme vid koret, uppsteg prelaten på predikstolen och började tala. Han var en högväxt, bredaxlad man med ett synnerligen fint och distingueradt utseende. De stora blå ögonen blickade vänligt ut öfver församlingen, och när han började sitt tal, greps man af en ovillkorlig tjusning, så väl till följd af den vackra klangen i hans röst som genom det väl vårdade och ovanligt sansade föredraget.

— Guds heliga ord, sade han, behöfver ej ohelgas genom några spetsfundigheter, och fanatismens elände vare långt ifrån oss. Älska din Gud och din nästa och behandla bror och syster i den stora jordiska barnkammaren på samma sätt som du själf vill bli behandlad! Gör hvarjom och enom rätt samt arbeta sträfsamt för dig och de dina, så går dig helt visst allting väl i händer! Sörj för att ditt samvete beständigt är rent och ogrumladt liksom den klara källan i dalens sköte! Då är du lycklig! Lär dig att väl skilja hufvudsak från bisak! Då är du vis! Gif trashanken hela kläder och den hungrige mat! Då fyller du din plikt mot Gud i himmeln! Var ej oförsonlig, utan försök förlåta den felande! Ej vet du hvad som bragte honom eller henne i elände. Ej känner du skuggorna i den armes själ; ej namnet på den tyrann, som bröt den svages viljekraft!

Så mycket upptecknade jag af det vackra talet. Det är ungefär hvad som sades, fast i betydligt förkortad öfversättning. Till sist ordnade han om kyrkans stora betydelse i samhället samt uttalade sin varma välsignelse öfver det nya templet.

Chrysostomus Flannigan skulle han hafva hetat, ty hvarje ord han sade bar i mina tankar sin vikt i guld. Det var så fritt från hvarje öfverdrift, det talet så klingande klart och så djupt till hjärtat gående.

Kölden hade emellertid blifvit allt starkare, ty vinden trängde kall och bitande in genom fönstergluggarne. Huttrande slöto sig åhörarne intill hvarandra. Men ingen gjorde dock min af att gå, alldensund de sedvanliga bönerna icke ännu voro lästa.

— Mina vänner, sade då dr Flannigan med en lång blick ut öfver mängden. Det börjar bli allt kallare. Jag ser, huru I frysen, och jag fryser själf: men vi böra ej ännu afsluta denna heliga akt. Bönerna, som bringa oss närmre och närmre till vår Gud, äro ännu ej lästa. Dock, det är vår plikt både mot oss själfva och mot de våra, att tänka på vår hälsa. Om kroppen är sjuk, tager själen också skada. *Mens sana in corpore sano*, heter det. Låtom oss därför söka hålla oss varma! Sättet huru det sker gör ingenting till saken. Gå rundt omkring i kyrkan! Sen så; sätten eder i rörelse! Raska på! Stå inte därefter i hörnet och huttra, utan klif in i ledet! Framåt marsch! Takt tu, takt tu!

Det var i sanning en egendomlig anblick att se alla dessa människor vid den vörnadsvärde prelatens dånande kommandorop marschera rundt kring templet, Unga och gamla, fattiga och rika om hvarandra.

Ett tu tre kommenderade prelaten »halt».

— *Ah pshaw!* Hvad är det där för trask! Kunnen I inte göra ett ordentligt »halt?»

— *Why certainly!*

— Nå, så låt se det då! Gif akt! Fram — åt ärrrssh! — — — Afdelning — — — halt!

— Se så där ja! Det låter höra sig! Men jag tror icke, att I blifven varma af det här. Hör, klockare, kan ni spela en jig (irländsk dans) på orgeln!

— *Reverend doctor. I can!*

Och doktorn gick ned af predikstolen. En spritande »jig» spelades upp och hvar och en, gammal och ung, fattig och rik, började dansa. Benen liksom drogos med af en obeskriflig trollkraft. Det puttrade och smälde i golvet såsom af tusentals små släggor. Midt uppe i kyrkan syntes dr Flannigans jättelika gestalt »jigga» med en ovanlig konstfärdighet. Hans fötter gingo såsom lärkvingar, och vid hvarje slut-takt markerade han för församlingen med klacken samt gjorde sidoskutt och rundvändningar lika kvickt som hade han varit en svala i flykt. Rundt omkring sin herde dansade fåren: unga, fagra flickor med rosenröda kinder och fötter så nätta, att man velat kyssa dem; långa ung-yankees i rundrakade polisonger, stora pälsar och svarta cylinderhattar; gamla bankirer med hvita helskäg, arbetare i sina bästa söndagskläder och täcka »shop»-flickor (sömmerskor, bokbinderiarbeterskor, bokhållerskor, uppasserskor, etc.), alla med fröjd i hjärtat och mäg i sina ben. Ett par kineser med långa, svarta hårpiskor glappade med sina träskor i ett hörn midt emot en »cowboy» med pistoler i sitt bälte och sporrar af ett tefats storlek på stöflarna. I ett annat hörn dansade en gammal artilleriöfverste med hvita mustascher och krutstänkt sedan krigets

dagar samt klädd i sin guldsmidda uniform rygg om rygg med en ung dragonofficer. Och så midt på gången jag själf figurerande mot den långbock-skäggige Astor Ninian Fitzpatrick Esq.

»Ich geh' nach Lindenau,
Da ist der Himmel blau;
Da tanzt der Ziegenbock mit seiner Frau.»

»Mänskligt att döma» var det ingen ledsen Guds församling och ingen nödlidande sådan håller. Det var en herde fri från all trångbröstenhet, som här på det mest praktiska sätt sökte rädda sina får från förkylning och sjukdom.

Plötsligt gjorde prelaten ett tecken åt organisten att sluta upp med musiken.

— Ären I varma nu?

— *We are! we are!* ljöd det ur hopen.

— Säkerligen äro edra hjärtan då också varma, fortsatte han. I eder välmåga vid af läckra rätter dignande bord, i edra essansinpyrda, fint pyntade rum tänken I kanske föga på, att det här finnes boningar, där det torra brödet är en högtidsgäst och nöden en vän i familjen. Det är vår plikt, att så långt i vår makt står värna dem, som äro utan huld och skygd. Viljen I därför nu med mig af godt hjärta gifva en skärf till fattiga små barns beklädnad och glädje? Jag gör här själf en början med 50 dollars!

— *Reverend — sir yes!*

Och den kollekt, som därefter i en stor skål upptogs, bestod ej, såsom det här hemma i Sverige ofta lär vara fallet, af 1-öringar och byxknappar. Man vänder ej på slantarna så mycket i Colorado. Och när skålen kom till mig, såg jag en väldig hög af guld- och silfvermynt i systerlig förening samt med klart skinande anleten — helt visst till följd

af glädje öfver det vackra ändamål, som varit orsaken till deras sammanträffande.

Allting hade nu blifvit tyst och stilla. Allvarlig och vördnadsbjudande uppsteg dr Flannigan på predikstolen och började varmt och innerligt att bedja för oss alla.

— Gud är kärleken, sade han. Då våra tankar och känslor äro ömma, rena och goda, då är Han när oss. Frid och glädje skänker Han åt den, som vid ärlig sträfvan under detta jordelifs korta dagar på honom fast förtröstar och lyder hans bud genom att hjälpa och hugsvala. *Amen.*

Den korta invigningsfesten var nu slut, och mången tår glänste i de närvarandes ögon. Oaktadt sin något ovanliga tillsats var detta en af de härligaste gudstjänster jag någonsin bevistat.

Dagen efter stod i alla tidningar beskrifvet huru som man dansat »jig» i kyrkan. Men orsaken förklarades ock på ett fullt tillfredsställande sätt, och hvarken dr Flannigans eller det nya templets rykte led något mehn däraf.

I polisdomstolen.

Ett minne från Minneapolis.

Det är måndag. Klockan slår half 10 och man skall som vanligt upp och åhöra rannsakingen i polisdomstolen.

Den väldiga salen är redan fullpackad af folk, som snusa, hviska, harkla sig, svärja och domdera. Utefter högra långväggen inom en afbalkning sitta de anklagade. I dag uppgå de väl till ett hundratal och erbjuda en den bjärtaste syn. Somliga se fina och propra ut, under det andra drypa af blod eller hafva sina hufvuden omlindade med bandage eller grötpåsar.

Det vankas nämligen smörj på lördags- och söndagsnätterna, samt mycket annat godt dessutom. Vid den vänstra långväggen synas poliskonstaplarna, som gjort arresteringarne. De äro utan undantag jättelika skepnader, ty hvar och en, som vill bli poliskonstapel i Amerika, måste innehafva en viss vikt.

Vid ett bord bredvid vårt (refenrenternas) hafva advokaterna sina platser, och inom en liten inhägnad nedom domaresätet sitter notarien, en elegant gentleman, som skall mottaga eden af vittnena

Just som det sista 10-slaget förklingat, inträder polisdomaren Holt, en lång herre med mörk och allvarsam uppsyn. Han är född i Förenta staterna, men är af svensk börd och talar flytande »ärans och hjältarnes språk». Vid hans inträde blotta alla sina hufvuden, och notarien ger medels ett klubbslag tecken till att det sorgliga dramat skall taga sin början. Det afspelas naturligtvis dagligen, både för- och eftermiddag, men på måndagarne brukar det vara mera omväxlande än annars.

Först komma flickorna, som på lördagskvällen eller natten gripits under orgier, d. v. s. på bar gärning i osedliga hus. De äro i dag minst ett dussin till antalet. Somliga äro ytterst välklädda och vackra. Man förstär att de för tillfället kommit på villospar, och de darra som asplöf (Nils Petter Asplöf, fabrikör i Norrköping, född 1769) hållande spetsnäsdukar för sina täcka anleten för att dölja sin skam. Andra, som äro gamla och vana, se fräcka ut och kokettera med populacen. Men ur massan framskymtar ett och annat bedröfvadt ansikte, tillhörande någon, som kommit dit för att hämta en af de vilseförda och erlægga hennes plikt.

Det är just vackra saker ens oskyldiga sinne blir delaktig af! Rannsakingen är i högsta grad sorglustig, och där skrädes ej på orden. Flickorna måste, sig själfvom till straff och androm till kartnagel, noga redogöra för »huru allt gått till», och detta under hopens råa skrattsalvor. Hemskt! Och sedan återser man dessa täcka ansiktens ägarinnor på allfarsträt, i butikerna, på teatrarne, åkande i eleganta ekipage, ridande på frustande springare o. s. v. Och man känner väl igen dem samt tycker sig frestad utbrista: Sodom och Godmorgon!

Men, »den där mycket syndar, varder ock mycket förlåtet!»

Nu framkallas en negress, som ser ut som en apa, som stulit börsen från en irländare, som druckit whisky, som negressen haft i en butelj, som hon kastat i hufvudet på irländaren, som var full och som sedan saknat sin börs som innehöll 8 dollars, som stulits af negressen, som nekar och väsnas mot domaren, som ropar två polismän, som bära ut negressen, som sparkar och som är dömd till 30 dagars arbetshus.

Den nästa i ordningen är en ung vacker man af allt att döma. Det är »Swede Pete» (Svenske Petter) hvilken nu för väl 50:e gången blifvit arresterad därför att hon begagnar karlkläder. Flickan heter Anna Johnsson och är svenska. Hon är stor och axelbred samt ser bra ut med sina klara blå ögon och sin bruna hy. Hela söndagen hade hon tillbragt i en krog, spelande kort samt drickande bier och whisky med en mängd karlar. För »maskeraden» tilldömdes hon nu 90 dagar i arbetshuset och svarade på domen ett ljudeligt: Thank you!

I sitt anförande sade hon, att hon begagnar karlkläder därför att hon, då hon bär byxor, lättare kan förtjäna sitt uppehälle. Förra sommaren åtnjöt hon sålunda i S:t Paul en lön af 1: 25 pr dag och i vinter har hon arbetat i skogarne mot 26 dollars (100 kr.) i månaden. »Visst är det svårt att fälla träd», tillade hon, »men jag är lika uthållig som någon karl och kan svänga min yxa med samma kraft!»

Sedan »Swede Pete» med fasta steg marscherat af, inträdde en blek, svag och eländig kvinna, som stulit en säck mjöl i en handelsbod. Hon var tyska och förhållandet var följande.

På fredagen hade hon kommit in i handelsboden och begärt att få en säck mjöl på kredit.

— Nej, sade handelsmannen, det kan ni ej få.

— Men jag har ju förr fått på kredit och alltid betalt.

— Ja, men nu har er man intet arbete.

Vid detta besked hade kvinnan tagit en säck mjöl och gått hem med. Handlanden försökte sätta efter henne och taga säcken ifrån henne, men hon sprang för brinnande lifvet. En poliskonstapel, som af handlanden strax därefter fick i uppdrag att arrestera »tjufkonan» begaf sig visserligen till hennes hem, men företog ingen arrestering, utan kom tillbaka till butiken, frågade hvad mjölsäcken kostade och betalade den. Handlanden hade emellertid i vredesmod utagit stämning.

Domaren (till poliskonstapeln, en jättelik skotte med ett frimodigt och vackert utseende, som tydde på noblare härkomst); Well, Cameron, hvarför arresterade du inte mrs Floyde?

Cameron: Jag kunde ej, ers ärevördighet (*your honour!*)

Domaren: Hm! (till handlanden). Ni fick ju betalt för mjölet, står här i rapporten.

Handlanden: *Why certainly your honour* — men hon stal ju säcken lika fullt.

Domaren (till kvinnan): Hvarför köpte ni inte säcken genast och kontant, när ni hade pengar, utan löpte bort med honom, oakadt handlanden förbjöd er?

Kvinnan: Jag hade inga penningar, eders ärevördighet!

Domaren: Hvenå betalade då? Låt mig veta sanningen!

Poliskonstapeln: Det gjorde jag eders, ärevördig-

het! När jag kom in till den stackars kvinnan för att återtaga mjölet, hade hon redan börjat göra deg däraf, och de utsvultna barnen kunde icke hejda sig, tills brödet blef färdigt, utan åto af degen.

Domaren: Och du betalade säcken med dina egna medel?

Cameron: *I did, your honour!*

Domaren: *Well,* Cameron, du får återhämta dina penningar i kassan. Jag skall för öfrigt komma ihåg dig. Det är icke första gången jag sett att du har hjärtat på rätta stället. Mrs Floyde, ni får gå hem och kan på eftermiddagen hemta ordres hos »matronan» å matvaror tills vidare. Och du (härvid vände sig Holt till handlanden) är ett nöt! Jag beklagar att jag inte har rättighet skicka dig till fängelset, där du borde sitta en tid för din hjärtlöshets skull. Du är en rik man och vägrar hjälpa den fattiga kvinnan med en nypa mjöl, när hon och hennes barn svälta. Gå hem och skäms bland dina slantar, din stackare!

Härefter kom turen till »Jack the Kisser», en högst elegant »dude» (snobb), klädd i storrutiga kläder och spatserskäpp af ofantliga dimensioner samt med de mest omotiverade guld- och silfverbeslag. Ansiktet var blekt och glåmigt. Där syntes knappast ett spår af haka; men kring halsen bar han en tunn guldkedja, vid hvilken en liten silfverklocka var fäst, som klingade vid hvarje rörelse af det ofantliga och ständigt roterande »adamsäpplet».

»Hjorden betar och klockan klingar!»

- Ert namn?
- George de Wirt Sweet.
- Yrke?

— Rentier. 12,000 dollar pr år af kapital samt intresse i S:t Anthony Mill och — —

— Hör inte hit! Ni är anklagad för att hafva omfamnat och kysst en dam å Washington ave i lördags afton. Är det sant?

— Häh! Häh! Häh!

— Gör er inte fånigare än ni är, utan svara!

— *Well, your honour. I smell a rat; I see him floating in the air; but with the blessing of God we will jet nip him in the bud!* Jag, George de Witt Sweet, skulle å öppen gata hafva omfamnat och kysst en dam! Mitt intresse i S:t Anthony — —

— Håll er till sak! Kysste ni damen?

— *Well, your honour, I smell a rat; I see him floating in the air; but with the blessing of God we will jet nip him in the bud!* Jag, George de Witt Sweet, skulle å öppen gata hafva omfamnat och kysst en dam! Mitt intresse — —

— Tyst, karl! Kysste ni damen (*the lady?*)

— *It was no lady at all, your honour,* nej, det var visst ingen dam, bara Belle Brennan. — *I smell a rat; I see him floa* — —

— George de Witt Sweet, jag ålägger er tystnad, annars får ni plikta för missfirmelse mot sittande rätt.

— *All right, your honour* — jag betalar. Hur mycket? Ritar bara mitt namn på ett litet papper, så —

Notarien dundrade nu våldsamt till i bordet med sin klubba och en plötslig tystnad inträdde.

— De Witt Sweet, fortfor domaren, vi bry oss inte om, huruvida ni kallar den ni kysste för en »lady» eller »woman», för en dam eller rätt och slätt en kvinna. Medgifver ni, att ni kysste en

varelse af andra könet på öppen gata i lördags kväll?

— *I did, your honour, I did — indeed I did!*
Jag kysste väl minst sju, *a smell a rat; I see him floating — —*

Pst! Pst!

— *In the air, but with the blessing of God — —*

Nu reste sig domaren i hela sin längd och röt tyst! så att det brakade i hela salen.

— Anklagade, fortfor han, ni är instämd för att hafva kysst en kvinna. Men ni tillstår själf, att ni kysst minst sju. Därför får ni böta 70 dollars, d. v. s. 10 dollars för hvarje kyss. Tycker ni att det är för mycket?

— Ah, visst inte! Bagateller! Men det är en komplott. Jag vet det! *I smell a rat! I see him floating in the air, but with — —*

— Betala och gå, människa!

Mr George de Witt Sweet skref genast ut en växel för beloppet och skraflade sig under många bugningar och upprepade rörelser med adamsäpplet mot »skällan» ut ur salen, följd af folkets skrattsalvor.

»*O, si tacuisses, philosophus mansisses!*» — det är uttydt: Hade du hållit munnen på dig, skulle du ha sluppit undan med en tia!

Nu kom det sista af småmålen, med hvilka man alltid börjar.

En stor, stark, ljuslagd karl, med blå, trofasta ögon, kortklippt hår och solbränd hy infördes. En riktig »Håkan Härdabred». Domaren Holt tilltalade honom på engelska, men den anklagade, som var en nyligen hitkommen svensk, förstod ej riktigt bra, utan trasslade oupphörligen in sig.

Till sist förmans domarens dystra djupa stämma.

Han vände sig långsamt mot svaranden och talade på renaste svenska:

— Är du svensk?

— Jähs, sörr!

— Hvad heter du?

— Karl Erikson!

— Var du full?

— Vesst i hällskutta va' ja full!

— Var du full som ett svin?

— Jähs, sörr!

— Hvad hade du supit dig full af då?

— Öl, va dä!

— Nej, brännvin, va dä!

— Öl, va dä!

— Nu ljuger du, Karl Erikson; ölet här är numera så utspädt, att inte du med din fysik skulle kunna bli full som ett svin däraf, så vida det inte var brännvin i det.

— Då va' dä fälle brännvin i'et då!

— Ja, ser du det! Nå, skrånade du och förde oväsen på gatan?

— Dä va e sabla lögn, ja bara sjöng.

— Har du sångröst, då?

— Jähs, sörr. Vill domarn höra?

— Tyst du, Karl Erikson, jag vill ingenting höra. Men hädanefter låter du bli att blanda brännvin i öl och supa dig dödfull. För den här gången skall du slippa med 5 dollars böter men kommer du tillbaka en gång till, skall jag skicka Kapsen på dig, så att du får torka i jämnt 90 dagar. Förstår du?

— Jähs, sörr!

— Har du pengar, då?

— Jähs, sörr! Men ta mej raggingen ja tror ja har mer än tre kvar å dom behöfde ja te å lefve

utaf. Ja hadde e tia, men ja vill minnas att ja söp opp åteminstninga sju.

— Kanske det är håll på byxfickan och du har pengarne i stöfvelfskäftena?

— *Ah pshaw!* Byxera är ju nyda, vet ja. Här finns inget kvar mer än di här tre.

— Ja, sir du, Karl Erikson, du är då en slarfver. Domstolen skänker efter böterna för den här gången, efter som du aldrig förr varit i finkan. Men pilla dig nu af, och måtte detta ledsamma

uppträde lända dig till en helsosam varning för framtiden!

— Tack ska domarn ha. Han är inte så illacker ändå, såsom att di säger!

Lustiga scener med svenskar, hvilka inkallats såsom vittnen etc., uppföras ganska ofta af den humoristiske polisdomaren Holt i Minneapolis. De veta icke om att han är svensk förr än han med sin mistlursröst ryter till åt dem på småländska eller skånska, så att de hoppa högt upp från sina säten.

Men nu är det slut på roligheterna för i dag. Tjufvar, rånare och mördare skola nu fram, och

då tar Holt, som synes rätta sig efter den gamla satsen: *Res severas in crastinum differo* — på sig en annan min. Då är han icke längre att leka med.

Men vi taga vår portfölj under armen och pillä oss af upp på vårt kontor.

På första maj.

Skildring från Colorado.

Mitt af väldiga syskomorer omsusade hem är beläget i utkanten af West Denver, uppåt Klippbergen till och icke långt från Plattefloden.

Det var på första maj, och i stället för att resa den långa vägen in till Denver, beslöt jag mig för att intaga min enkla middagsmåltid i hemmet samt på eftermiddagen göra en tur nedåt floden. Vid 4-tiden sadlade jag alltså min gångare grå, såg efter att alla piporna i min revolver voro »patroniserade», knäppte fast dolken vid sidan och guppade så i väg väster ut. Jag red öfver stock och sten, buskar och blommor, hvilka senare i St. Lars skulle »gå för 100» samt vara vida sällsyntare än de båda Xantierna — *strumarium* och *spinosum* — samt sätta myror i hufvudet på alla magistrarne där hemma i Linköping, kommande dem att med ett hänskratt slunga Östgöta-Florän i väggen. — Skola vi byta?

Snart såg jag Platte-flodens böljor glittra i solbadet. Här och där lågo nätta farmaregårdar, där och här ett af dessa hvita tält, så vanliga här i Colorado, och bebodda både vinter och sommar.

De äro rymliga såsom små hus, och försedda med eldstad samt merändels afdelade i flere rum. De, som uppslå dylika tält, äro i allmänhet s. k. »squatters», sådana, som bo på annans mark och till följd däraf när som helst kunna riskera att bli bortkörda.

Plötsligen varseblef jag på flodstranden ett större tält af ovanligare utseende. Jag red dit och fann snart, att det var en s. k. »wigwam», uppsatt af indianer. Det låg mycket långt från andra boningar,

men syntes ganska hemtrefligt, inbäddadt såsom det var i en lund af gröna träd.

— Obehagligt skulle det väl vara, sade jag för mig själf, att bli skalperad på första maj — men låt mig ändå för en stund taga »de röde människens» gästfrihet i anspråk!

Sagdt och gjordt!

I lunden sutto tre män sysselsatte med någon sorts spel; det var icke »räf», men någonting däråt. De spelande voro brunhyade med breda, men därför ingalunda fula näsor, samt djupt liggande ögon.

Den ene var en gammal vördnadsbjudande gestalt. Att han var en förnäm person, kunde man se af den väldiga och mångskimrande fjäderbuske, han bar på sitt hufvud. Hans benkläder voro utsirade med snäckor och fjädrar, och öfver axlarne hade han draperat en filt. I bältet bar han en liten yxa, helt visst ämnad endast till fredliga dåd. De båda andra voro tydligen hans söner, unge män af smidig kroppsbyggnad och vackra, trotsiga ansikten samt *yankee*-likt klädda, om man undantager det långa, raka håret och de traditionela filterne.

När jag stannade midt framför dem, reste sig en af de unge och skred artigt fram emot mig, spörjande på elegant engelska:

— Hvite man, kommer du i fredlig afsikt? Om så är, må den store anden välsigna den stund, då vi första gången sågo ditt bleka ansikte!

— Jag kommer för att vänskapligt hälsa wigwamens gästfrie invånare, var mitt pathetiska svar.

Indianen räckte mig då helt ceremoniöst sin hand. Jag hoppade ur sadeln, och den andre sonen tog vara på min häst, för hvilken han satte fram ett rundt fat med hafre. Därefter framfördes jag till fadern, hvilken i sittande ställning emottog mig. Enligt sedvänjan måste jag emellertid förut afknäppa dolken och sporrarne. Revolvern satt dock fortfarande kvar i bältet.

Att bära något hvasst på sig vid visiter anses nämligen af dessa indianer såsom olycksbringande.

Den gamle höfdingen hälsade mig genom att tre gånger lägga handen på sitt hjärta. Derpå inbjöd han mig att ta plats å en rikt befransad dyna, som låg vid hans högra sida. De båda unge hade emellertid också placerat sig i ringen, och en »squaw» (indiankvinna) utkom ur wigwamen med den långa

fredspipan. Ceremonien med densamma är alltför vidtbekant för att här behöfva af mig beskrivas. Pipan var mycket stor, hufvudet konstnärligt arbetadt af någon sorts röd sten, och skaffet af trä, alldeles rakt samt med en tvär inskärning i ändan i stället för munstycke.

Ur denna pipa rökte jag helt gemytligt indianerna till. Rökstoffet var »kinnikinik», en sorts blandning af bark och tobak, ingalunda illasmakande.

Derefter började konversationen. Den gamle talade trögt engelska; men de unge uttryckte sig både ledigt och pikant.

— Åh, du är svensk, sade den ene af dem. Du är från det land, der solen i vissa nejder lyser hela midsommarnatten; der Gustavus Vasa och Gustavus Adolphus voro höfdingar, och der den tappre Carolus XII till 1718 höll spiran i sin hand. Jag har läst mycket derom i mitt »college». Där är kallt som i Alaska. Finns det i ditt land likadana berg, floder och sjöar som här?

— *Well, sir* — icke så höga berg och ej så stora vatten.

Nu kom en »squaw» ut med ett väldigt dryckeskärl af trä, snarlikt en potatiskappe. Den gamle höfdingen drack mig till och räckte mig därefter kappen, som jag satte för munnen. Drycken var god och tycktes vara beredd af någon sorts björkbark, för så vidt jag kunde osa mig till.

Vi sutto nu här inbegripna i lifligt samtal på stranden af Platte-floden. Solen sjönk allt mer. De väldiga Klippbergens evigt snöbetäckta hjässor glänste såsom hade de varit sammansatta af idel guld och silfver. Der syntes topp vid topp af olika formationer och vidt skiftande färgnyanser. »The

Table Mountain» lyste rödt som koppar, och »Pikes Peak», som är nära 15,000 fot hög, »Longs Peak», som är af ungefär samma höjd, samt »Gray's Peak», som är 14,381 fot hög, skiftade i alla regnbågens färger: rödt, orange, gult, grönt blått, indigo och violett.

I sicksack uppåt »Pikes Peak» är nu en järnväg lagd. Den är ett ingenjörkonstens mästerverk. Det lilla tåget, som kilar uppåt förspändt med tre lokomotiv, går så nära klippväggen, att man, om man utsträcker sin hand genom kupéfönstret, med densamma kan nå berget. Och på andra sidan omkring en aln från spåret stupar afgrunden. Passagerarne äro »sjösjuka», och de flesta våga ej titta ut. Men — upp ska' de — Det är amerikanskt. Luften deruppe söker så mycket, att man får näsblod och pustar såsom en nyfödd kalf.

Under samtalet med indianerna fick jag veta mycket om deras forna lif och verksamhet, strider och äfventyr. »Hvita Fjellet» — så var den gamles namn — hade tagit många skalper. Sönerna voro dock mycket civiliserade. Den ene af dem var student och höll just på med sin kurs till läkareexamen. Indianerna i allmänhet hafva, såsom bekant, stor fallenhet till detta yrke, och många äro synnerligen skicklige. I Denver finnes till exempel en indiandoktor, som har stor praktik och annonserar i de flesta tidningar. Han har dock bortlagt sitt indiannamn, hvilket lär hafva varit »Svarta Örnen», och kallar sig nu, egendomligt nog, Charles Nelson. Många lyckliga kurer lär han hafva utfört, ja, till och med de allra svåraste operationer.

Allt nog, »Hvita Fjellets» söner hette »Gapande Fisken» och »Spräckliga Ormen». Det var fisken som var student. Någon »ful fisk» var han inga-

lunda. Snarare tvärt om. Ett drag af kallsinhet och öfvermod spårades visserligen hos honom; men hans utseende var ytterst distingueradt och hans figur synnerligen väl utmejslad. Gapade gjorde han icke heller; läpparne voro fast mer hånfullt sammanpressade — så att jag kan ej förstå anledningen till namnet. »Spräckliga Ormen», som hade en hvit hårtofs i sitt långa blåsvarta hår, var yngre och mera drömmande till själen.

»Gapande Fisken» visade sig vara mycket hemmastadd i både latin och andra humaniora. Han roade mig bland annat med att på sitt eget språk konjugera latinska verbet *amo* (jag älskar). När jag därvid drog upp min annotationsbok ur fickan för att anteckna de sällsamt klingande fraserna, ropade den gamle höfdingen:

— *Aglegiartorasuarpok!*

Detta betyder: Se, han gör sig i ordning att skrifva! Indianerna uttrycka ofta en hel sats med ett enda ord.

Amo på indianska låter så här, mina gunstiga herrar:

Amo—n'd—ahoal—a.

Amas—k'd—ahoal—a.

Amat—v'd—ahoal—a.

Amamus—n'd—ahoal—aneen.

Amatis—k'd—ahoal—ohhimo.

Amant—v'd—ahoal—evak.

Amo te—n'dahoa—tell.

Amas me—k'dahoaal—i.

Amas illos—k'dahoaal—evak.

Amatis nos—k'dahoaal—ihhema.

Amas temet—k'dahoaal—hakey, etc., etc.

Negativordet heter *matta*; således:

Non amamus nos mutuo = Mattan'dahoaal—een.

Non amabimus dos mutuo = Mattatch n'da-hoaltivan een etc. etc.; (*tch* är efter ett negativum tecken till futurum).

Att »Hvita Fjellet» äfven var tämligen »amerikaniserad», framgick däraf, att han i nästan hvarje ord sade: »Kiluna Lenape-vit» = vi amerikaner, menande dermed »sig själf» och andra »yankees».

Omsider reste jag mig sägande:

— *N'matschi!* (Jag går hem).

Men »Hvita Fjellet» upptog detta mycket illa.

— Dröj kvar hos oss än ett lopp! Eller skall du följa jaktstråten?

»Ett lopp» betyder »en timme» och »att följa jaktstråten» är, enligt indianernas sätt att uttrycka sig, detsamma som att »sköta sina göromål».

— Nej, svarade jag. Längre nog har jag i dag njutit af eder gästvänskap och druckit af eder »Pialahaylia». Vill ej »Hvita Fjellet» med sina barn följa med till min wigwam och äta af det bröd min squaw bakat samt dricka af *min* »Pialahaylia»?

— Huru lång ridt?

— Fyrtio andetag! (40 minuter.)

Att afslå en gästvänlig inbjudning anses af indianerna oartigt. Följden blef därför, att »Hvita Fjellet», »Gapande Fisken», »Spräckliga Ormen» och jag inom några »andetag» sutto till häst. Det gick i sträckgalopp öfver prairien. Hästarne lågo såsom remmar utefter marken.

»*Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum*».

Några af mina vänner hade emellertid med sina fruntimmer kommit hem till min squaw på kvällen, och de sutto alla på trappan, när jag red upp med mitt främmande. En stor presentation försiggick,

hvarunder min hustru helt förtviflad hviskade i mitt öra:

— Ninian, Ninian — hvad är det nu för galenskap du har för dig igen!

— Squaw, genmålde jag — ser du då inte att det är en utdöd stam?

En hörnsoffa flyttades ut på trappan åt »Hvita Fjellet». Det öfriga sällskapet placerade sig omkring den gamle höfdingen. En liten bierkagge slogs upp, och några flaskor äkta Göteborgspunsch, som jag i dagarne förut fått från Chicago, ordnades i en skön krans på bordet. Åt den gamle intogs ett åldrigt dryckeshorn, som jag en gång kom öfver på en antikvitetsauktion. Det kredensades med punsch.

Svearne fordomdags drucko ur horn. Pokalerna fattades därefter, och jag reste mig ansenlig i stugans skymda vå. Vid en nästan omärklig vink af mig reste sig alla de andra också, undantagandes »Hvita Fjellet», som, på grund af sin höga värdighet, förblef stillasittande i hörnsoffan med fötterna på en pall.

— Vördnadsvärde höfding, käre vänner, började jag, denna dag är för mig af stor betydelse. Den vackra maj är inne, och några värderade vänner hafva samlats i min wigwam för att tillsammans med mig tacka solen därför, att hon förgyller våra berg, kläder våra dalar med täcka sippor och väcker vackra drömmar till lif i våra hjärtan. Liksom himmelns sol nu i sin strålgians vidt och bredt innesluter våra nejder, lifvar, värmer och tju-sar, så bör ock vänskapens sol inom sin sfer omsluta oss alla, styrkande och manande till inbördes kärlek och förtroende. Stridens dag är snart tilländalupen. Fridens morgon har grytt. Den hvite

mannen har räckt sin hand åt den röde; den röde har tryckt densamma. Den blå blomman, trohetens symbol, som jag här lägger i din hand, gamle hederlige urvän, vördnadsbjudande patriark och höfding, må vara en tolk för våra trofasta känslor mot dig och din stam. Lefve »Hvita Fjellet», länge lefve höfdingarnes höfding, och må hans stam blomstra långt sedan Pikes Peak till aska förbrunnit och långt sedan man af våra eländiga ben förfärdigat väldiga dryckeshorn!

Hip—hurrah!

Hip, hip—hurrah, hurrah!

Hip, hip, hip—hurrah, hurrah, hurrah!

Tystnaden allmän blef; från höga pinnsoffan begynte höfdingarnes höfding:

— Se, solen sjunker stilla bakom fjällen! Dess sista strålar glindra matt öfver vårens späda grönska. Det blir afton. Det blir natt. Vår stolta stams lifsdag har också nått sin afton. Solen har sjunkit för oss. Om en evig natt stundar, eller om för Sioux än en morgon skall randas, det vet blott Han, den store anden. Blir det åter en dag, nog blir den ljusare än de flydda. Hvite män och kvinnor! Den röde höfdingen, som nu står på grafvens brädd, vid porten till drömmarnes rike, räcker eder sin hand och gömmer den blåa blomman vid sitt hjärta.

Tiden flög som på vingar bort under angenämt samtal. »Gapande Fisken» var i likhet med andra studenter alldeles pin förtjust i punschen. Den lade sig såsom bomull kring hjärtat, »kan en tänka sek». Gravitetiskt nalkades jag honom med glaset i min hand.

— Gapande Fisk, sade jag, tillåt mig, hä — att på gammalt studentmaner — hä — få dricka

ett glas för inbördes vänskap — hä, hä! Jag är visst äldre student — hä. Tog studentexamen den 7 juni 1877 i Nyköping, Sverige — nä — och aflade sedan — *consule Planco*, hä — efter ovanligt ansträngande studier med mycken berömmelse vid Upsala universitet den så kallade »pryllan».

— *Ever so much obliged to you*, balbutierade artigt och under många krumbugter »Den Gapande Fisken». Jag aflade min studentexamen år 1881 vid statsuniversitetet i Boulder, Colorado. Har sedan tillbragt några år på jaktstråt och tror mig till i höst kunna absolvera min läkareexamen. Vi ha just för min skull slagit upp vår wigwam i dessa trakter. Jag är nämligen för närvarande ssyselsatt vid en klinik i Denver.

Och så knäppte vi högtidligt samman våra armkrokar samt drucko en brorskål efter alla konstens regler — precis som på »Thaddis» i Upsala.

Salsklockan slog emellertid »2 gånger 5», och min squaw hade styrt an med en huggsexa, hvilken inmundigades *con amore*. Jag sjöng för helan på svenska, och den visan ville »Gapande Fisken» nödvändigt lära sig. Det skall han också få en annan gång.

Såsom jag brukar om aftnarne, fattade jag efter supén min violoncell och började spela. Jag föredrog både »Ständchen», »Oxmenuetten», Poppers »gavotte», en af Beethovens valser och Schumanns »Träumerei». När jag kom till några svårare passager, darrade jag enligt min vana på manschetten och räckte ut tungan, hvilket i synnerhet roade »Spräckliga Ormen». Märkligt var emellertid att se, med hvilken förtjusning mina egendomliga gäster lyssnade till violoncellens smäktande toner. Men när jag till sist stämde upp »Gökpolskan»

samt »P. C. V. — ho' ska' stjälken ha», kunde hvarken det gamla Fjellet eller hans söner hålla benen stilla längre. På ett gifvet tecken af höfdingen reste de sig, och en dans började, hvars like jag aldrig skådat, ehuru väl att Terpsichores konst här i Colorado synes vara mera gouterad än på något annat håll. Det beror väl på, att luften är så lätt, kan jag tro.

Möblerna flyttades i hast undan. Min vän Astor Ninian Fitzpatrick Esq., som också var med, började skjuta blixtrar med ögonen och le i sitt långa skägg.

Ett tu tre var äfven han i dansen och slängde med benen så att det stod härliga till. Jag spelade i mitt anletes svett den ena svenska bondpolskan efter den andra. *Aufforderung zum Tanz!* Min squaw, min lilla flicka, misstress Fitzpatrick, miss Mc Intyre, miss Davenport, konsul Sahlgaard, herr Oscar Peterson och mistress Chamberlain — alla dansade de, och det så att golfvet gungade. Sällskapet var visserligen något blandadt, men glädjen var oblandad.

Kvällen sjönk emellertid allt djupare i nattens fann, och afskedets stund var inne.

Några minuter därefter stod jag ensam på trappan. Stjärnorna blänkte från himmeln, och månen framblickade med strålände uppsyn mellan skyarnes täcka draperier. Ur fjärran hördes ljudet af galopperande hästar, ibland halft förtaget af väldigt indiantjut, hvilket lät allt svagare och svagare, ju mera afståndet ökades. Det föreföll mig såsom ett gatskri från flydda dagar. »Hvita Fjellet», »Gapande Fischen» och »Spräckliga Ormen» hade snart uppnått sin wigwam.

Det var natt.

”Per Brahe.”

Ett svenskt amerikanskt »riddareslag».

— Åh, si god dag, god dag, snälle lille rare herr Wærner — här kommer jag nu igen med min lilla *camera obscura!* O, de trapporna! Pusch! Pusch! Oj, oj, oj! Allra ödmjukaste tjänarinna!

— 'Ka tjänare! 'Ka tjänare!

— Nu är det så rysligt länge sedan jag såg herr Wærner; men i går såg jag herr Wærner! Och nu är jag här igen med min lilla *camera obscu—ra!* Oj, oj, oj! Pusch! Skulle herr Wærner vilja vara så innerligt snäll och rar och —

I detta ögonblick öppnades dörren åter och en annan »lady» trädde in. Hon var mycket liten till växten och mörklagd samt såg dystert ut. Under ena armen bar hon en diger portfölj.

— Miss Marie Brown och madame Eleonore von Petroff, skyndade jag mig att presentera.

Efter några komplimanger »i ord och bild» drog miss Brown fram sin stora portfölj och sade:

— *Mister editor* — nu är jag åter här med min

Mina hundår i Amerika.

Leif Erikson och hoppas i tidningen få in ritningen till statyn, mitt föredrag, bara 7 spalter, jämte ett upprop om bidrag, allt gratis, förstås, för den goda sakens skull. Jag höll det här föredraget i Stockholm härom året och det gjorde stormande lycka, verkligen en *succes pyramidal*, mister editor. Nu ha professor Hawthorne och jag kommit på det klara med, att det ingalunda var Columbus, utan Leif Eriksson, som upptäckte Amerika. Och nu behöfver jag endast något rörelsekapital för att — —

Åter knackade det på dörren, och en väldig kvinnoskepnad med långskaftadt parasoll i handen och pincenezen värdslost elegant dinglande på den käckä näsan gjorde sin entré.

— Fröken Ingeborg Tauström från Stockholm.

— Jag medför, herr redaktör, min föreläsning »Om folkskolorna uti Finland» och jag skulle önska få den intagen i tidningen.

Det blef nu ganska lifligt på redaktionsbyrån, och det är minsan inte många, som på en gång få besök af 3 så ytterst distinguerade damer.

De sutto i en skön krets framför mig, som var den sympatiska artigheten själf med talgiga ögon. Den första bärande en vårta på näsan, ur hvilken 3 ständigt skälfvande hårstrån vädrade Karl Petter, förevisade oförskräckt sin lilla *camera obscura*; den andra prisade Leif Erikson, och den tredje höll samtidigt föredrag öfver folkskolan uti Kivijärvi. I sanning det var inte dumt.

»Det var en syn för Gudar,
För människor var den ej!»

Till sist fick jag ihop dem att träta, och det var enda knepet att bli af med dem, hvilket jag vid deras följande besök kom under fund med.

Men tiderna förändras och vi med dem. Madame Eleonore von Petroff med konstnärsnamnet »Eleonora Petrelli» är nu en mycket omtyckt sånglärarinna i Chicago. Före sitt giftermål med en rysk adelsman hette hon Eleonora Vigström, bördig från Örebro. Hon var en utmärkt sångerska, som studerat sin konst i Italien, och genom sin förmåga som sånglärarinna har den präktiga människan nu skaffat sig en lugn och angenäm existens i världsstaden vid Michigan. Hon är äfven språklärarinna, och det passar hon väl till, då hon talar en hel mängd främmande språk såsom en inföding.

Marie Brown (jag minns ej, om hon är af amerikansk eller engelsk börd) hade till vurm att beröfva Columbus äran af Amerikas upptäckande samt öfverföra densamma på norske skutskepparen Leif Erikson. Af denna orsak drog hon världen omkring och höll föredrag. Hon besökte sålunda äfven Stockholm. Hufvudändamålet med denna liksom med nästan hvarje annan vurm var väl dock att förtjäna penningar. Nu har hon emellertid öfvergifvit Leif Erikson, bosatt sig i England och ingått äktenskap med en mr Shipley, som höll styfvare på Columbus och ägget.

Fröken Ingeborg Tauström var förr pensionsförestånderska i Stockholm, men kom för några år sedan öfver till Chicago, där hon »studerade arbetareförhållanden», samt höll föredrag om »folkskolorna uti Finland». Snart ändrade hon dock signaler och började att läsa på »läkareexamen». Hon är nu »praktiserande läkare» i Chicago. (!)

Genom de djuptänkta föredrag hon höll angående »arbetareförhållanden», »folkskolor» etc., samt genom den air af lärdom och den öfverlägsna säker-

het, som lågo utbredda öfver hela hennes väsen, slog hon i början obegripligt an på populacen.

Urmakaren F. A. Lindstrand, bördig »från Vadstena», hade just i detta draget öfvergifvit sin juvelerareaffär, genom hvilken han förtjänat ganska mycket penningar, lagt bort korfhornet, som han förut dagligen haft i ögonvrån, samt inköpt tidningen »Svenska Amerikanaren» för att såmedelst vinna rykte och ära.

Denne »shtora publisher», som ofrivilligt förvirder och förvränger alla namn, beundrade högre än de flesta fröken »Fingerborg Tåsten», såsom han »på sitt sätt» kallade henne, och beslöt att — för att själf bli »pappulehr» — tilldela henne en orden, den första svensk-amerikanska orden, som utdelats — samt troligtvis äfven den sista.

En dag inkom sålunda till mig en deputation bestående af tre personer. Den ene var herr urmakaremästaren F. A. Lindstrand, en stor karl med kindknotor som knytnäfvar samt pipskägg och hår à la Gustaf II Adolf. Den andre var en gammal »föreningskucku», som var stendöf och hade likadana knappar i öronen som jag har i min länstol. Den tredje hade spatten i ena bakbenet, och man kunde på honom tillämpa den gamla visan:

*»But one of his legs is longer
Then it really ought to be».*

— Ja, sade herr Lindstrand, när såsom miss Fingeborg Tåsten utmerkat sek för lerdöm, vett och byldning och när såsom att disse shtore förmåker bör uppmuntres och styrkes te videre skörder på vetenskapornes fält hafver vi helt solo (helt sonika) beslutat tilldela henni en orden, att i blått, gult,

rödt och hvitt band å bröstet bäres samt just lyka så god såsom att Vasornes tressa.

— Men Vasaorden utdelas ju af Sveriges konung, och det blir ju ändock något helt annat, vågade jag invända.

— Tyst han, Wærnor, då ska' bli mere gull uti detta häringa vädermålet Men hva' ska' då stå te visitation på'en? Vi behöfver hålle en diskussion derom. De får lofven att vare latin. Eller hva' säger du, såsom att tillhör så många föreningar?

Den gamle, döfve mannen satte nu högra handen i form af en slef bakom ena örat och utbrast:

— När såsom att lädret blifvit törnt, då sprecka stöflorne sönder!

Den tredje i bunkalaget viftade endast lindrigt god mening med sin sneda skank.

— Well, fortfor herr Lindstrand -- hur står det på »Nordstjerneordningen»?

— Där står *Nescit occasum* och det betyder: hon vet ej af någon nedergång.

— Jaha! Nå, då så kan vi välan hitte på någe dylikt latin, såsom passer på ordenstecknet »Per Brahe» också, då!

— Skulle man inte rent af kunna sätta dit *Solanum tuberosum* -- det betyder, hon vet ej af någon uppgång.

— Rekutt, rekutt, Wærnor! Jaha! Fröken Tåsten vet ej af någon uppgång. Hon vet ej, hur högt hon kommer att stiga ovanpå Vettenskapornes och lytteraturens trappa. Då sätter vi dit.

Emellertid skämde redaktör Peterson bort hela saken genom att förklara den rätta betydelsen af "*Solanum tuberosum*" (nämligen potatis), och på ordens-tecknet »Per Brahe» inristades en helt vanlig svensk

inskriftion: Till fröken I. T. för framgångsrikt arbete i upplysningens tjänst», eller något dylikt.

Men den stora dagen nalkades, då »dubbningen» skulle äga rum, och en hel mängd skådelystne hade samlats å Brands Hall. Den gamle hedersmannen konsul Charles J. Sundell åtog sig att fästa ordens-tecknet i de svensk amerikanska färgerna på den ryktbara kvinnans bröst, och hela akten var mycket högtidlig.

Den gamle konsuln, som var mycket vitter, deklamerade först på sitt oefterhärmliga sätt följande poem.

*»Segla ut, segla ut, du människobarn etc.
(Se glad ut, se glad ut, du människobarn.)»*

Därefter kom högtidstalet, hvarunder det eleganta och dyrbara ordenstecknet fästes på fröken Tauströms vänstra bröst. Sedan en sångkör utfört: »Du gamla, du friska», samt »Det gamla göta lejon hvilar», tackade den dekorerade i ett storslaget tal. Hon liknade därvid mera Katarina den stora än en skolmamsell och tänkte helt visst: »Heldre den första i Alba Longa än den andra i Rom.»

Under de närmaste dagarne såg man sålunda miss »Fingeborg Tåsten» med sin »Per Brahe» »i mångfärgadt band på bröstet vandra stolt fram på Chicagos gator. Och på bombassängsbalerna samt i familjerna lyste hon som en stjärna för att icke säga en komet.

Alla bugade sig för lärdomen. Ära den som äras bör! Den lärdomsbeundrande urmakarens briljanta idé hade fallit i god jordmån.

— Si där går ju ho, såtom att feck Svärdsorden!

»Och midt på bröstet beckstycket satt som spader äss!»

Men omkring en månad senare kom jag att stanna vid en butik, öfver hvars dörr tre förgyllda

kulor (pantlåneskylten) hängde och utanför hvilken åtskilliga par byxor fladdrade för vinden. Juden stod i dörren och prisade sina varor, »kut und pillich»;

men vid fönstret syntes en skara människor nyfiket betraktande ett högst kuriöst föremål, som blänkte där inne bland revolverar, klockor, handklavér och fioler.

Det var »Per Brahe».

Sic transit gloria mundi!

Ett mästeskott.

En scen från den vilda västern.

Det är nu tre år sedan den hemska och egen-
domliga händelse timade, som jag här går att berätta.

Jag befann mig därute i vildmarken vid Maiden
Rock (Jungfruklippan) hos en god vän vid namn
Arthur Hjelm, svensk till härkomst, men född ameri-
kan. Vi lågo där i dalkjusan, Arthur och jag och
hans unga fru, betraktande solen, som sakta sjönk
bakom horisonten, förgyllande klippor och berg
samt kastade sitt skälvande skimmer djupt in i
skogarnas sköte, öfver ängarnas bredd och långt
bort öfver dalen, där Mississippis klargröna böljor
rastlöst rulla fram.

Å sin favoritlekplats, en väldig flat stenhäll
några meter från oss, sysslade med en mängd kottar
och röda stenar mitt värdfolks förstfödde, lille Sven,
en vacker ljuslockig parfvel om 10 månader. Vi
hade länge roat oss med att se på, hur djupt in-
tresserad han var, där han satt ifrigt plockande och
ordnande med sina små knubbiga händer.

— Du har en ovanligt vacker liten pojke, Ar-
thur, yttrade jag helt ofrivilligt, ty gossen föreföll

mig rent af som ett litet under, där han, själf glänsande som en solstråle, lekte bland det andra lekande stråleskimret.

— Ja, nog bör väl han vara vacker, som har en sådan mor, svarade den öfverlycklige maken och fadern.

Den unga frun var också en bedårande uppenbarelse med sina ljusa lockar, sina mörka, jämna ögonbryn öfver de af långa ögonfransar skuggade, stora mörka ögonen, den lätt böjda näsan, den lilla trotsiga munnen och det ungdomsfriska fint skurna ansiktet.

— Hallå, det blir visst oväder till natten, utropade plötsligt min värd, som vändt sig på sidan och lagt halmhatten öfver örat.

— Hvarför tror du det? sporde jag. Denna afton är ju en bland de härligaste man kan drömma om.

— Visserligen, min bror, men Maiden Rock är alldeles eldröd i kväll och det betyder storm.

Jag satte mig upp och betraktade den väldiga Jungfruklippan. Dess öfver hvarandra framskjutande skrofliga hållar och bröstvärn, nyss så svarta, lyste nu alldeles eldröda till följd af reflexen från himmeln.

— Ja, verkligen, utbrast jag, ett i sanning högst imponant naturfenomen! Jag tror det brinner i klippan!

— Och hör ni, hur roffåglarne skria? vidtog den lilla frun. Hu, det riktigt ryser i mig! Och nu börjar det blåsa. Se på sykomorerna däruppe kring Jungfrun, hur de buga sig, precis som riddare framför en borgfröken. Men det blir visst värre. Låt om oss gå hem; jag kan ju duka fram en whisky-toddy åt er på verandan.

I samma ögonblick förnams i luften ett susande läte, följdt af ett ängsligt kvidande. Vi rusade upp och sågo till vår utsägliga fasa; hur en kolossal örn som en pil sköt ner på lille Sven, högg sina fruktansvärda klor kring hans kropp, spände vingarne till flygt och seglade af med sitt byte.

Allt var ett ögonblicks verk.

Ett skri så hjärtslitande, att det kunnat komma pulsarna att stanna, förnams från den unga modern. Men i farans stund är kvinnans själsnärvaro ofta mer än beundransvärd. Denna dotter af den vilda västern svimmade icke till en början, ehuru hon såg det käraste hon ägde drabbas af det förfärligaste öde. I stället ilade hon beslutsam fram till klockan, som under sin huf hängde öfver gafveln till ena flygelbyggnaden; hon grep repet och började ringa, under det att hennes feberglänsande blickar oafbrutet höllos fästa på örnen, hvilken med sitt byte sväfvade högt upp i luften bort mot Maiden Rock.

Var det hennes älsklings själaringning? Det var en moders förtviflan, som ringde ut hoppet, och malmens ljud, som skar genom stormen, lockade i hast dit arbetsfolket och grannarna.

Arthur, som gripit sin bössa och ilat åt samma håll dit örnen flög, ropade till mig:

— Stanna hos Margerit!

De tillstädeskommande, af hvilka de flesta voro till häst, satte i sporrsträck af bort mot klippan. Örnen syntes dock ej mer; han hade sänkt sig, och allt var utan tvifvel förloradt.

Den beklagansvärda modern vred sig i den gräsligaste själsvända. Hennes krafter förslogo ej längre; hon svimmade gång på gång.

En timme hade redan förgått efter händelsen.

Men igen af dem, som gifvit sig ut, hade ännu återkommit. Det var ju ock ett vanvettigt företag att söka vinna på örnen flykt. För öfrigt började det bli mörkt och stormen hade brutit lös på fullt allvar.

— Se där! Min Gud! Röda Molnet! ropade plötsligt fru Margerit, där hon, tärd af orons kval, vid min arm stapplade ned mot dalen.

Hvad var det väl för en underlig skepnad, som med tigerns smidighet smög omkring där nere? Han tog några steg framåt; men så började han lyssna och speja med handen öfver ögonen. Åter skred han några steg framåt, men så började han springa, och det var med zebrans snabbhet han kom upp för sluttningen. Med ett jubelskri, ett sannskyldigt indiantjut, lade han lille Sven i moderns famn.

— Icke vara död! Icke vara död! ropade han. Röda Molnet träffa godt!

Och lille Sven, där han låg vid sin moders barm, kysst af hennes tårar, var verkligen icke så svårt skadad, att någon fara fanns för hans lif. Han blödde endast ur några smärre skråmor, och hans kläder voro i trasor. Sakens oväntade utgång och den plötsliga glädjen hade nästan förstummat den nu öfverlyckliga modern. Men snart såg jag henne sjunka på knä vid Röda Molnets fötter, öfverhöljande hans händer med kyssar. Han var en storväxt Siouxindian, en härlig gestalt med blixtrande ögon, långt, blåsvart, tagelaktigt hår under de brokiga fjädrarna och en hy som röd bark.

Med segrarens stolthet kastade han från sin rygg den väldiga örnen, som i rätta ögonblicket träffats af hans lod. Den mätte 8 fot mellan vingpetsarna. Röda Molnet, nejdens bästa skytt, hade spanat i

skogen och då liksom genom ett guds underverk fått syn på örnen, hvilken med sitt byte sänkte sig ner på en klipphäll. Rödskinnet märkte, att örnen hade ett barn i sina klor — det händer ofta därute, att små barn bortröfvas af örnar — och »mästerskytten» afpassade nu rätta sekunden att gifva örnen banesåret.

Med det ur dödens käftar räddade hvita barnet tryckt mot sitt breda bröst skyndade han sedan till den närmast boende hvita familjen, till Hjelms.

Åter ringde det i klockan. Det »ringde samman» till fröjd och hopp, och malmens ljud steg i den stormiga natten mot himmeln som en tacksägelse till Gud. De sökande återkommo, den ene efter den andre, och sist Arthur Hjelm — för att återfinna sin älskling, jollrande vid moderns sköte.

Alla föllo vi på knä den kvällen under ett varmt tack till honom, som god och barmhärtig är. Men Röda Molnet, som hvar och en ville trycka till sitt hjärta, var borta. Han spejade åter bland svarta klippor i natt och storm.

Modern.

— — — — — »Sedan äfven syster Karlson och syster Lagerlöf vittnat, föredrog broder Lundberg med sin härliga stämma: 'Si, de röda såren glöda', vid ackompanjemang af den nya piporgeln, som Herren i sin nåd skänkt vår församling. På aftonen gjorde broder Gustafson och jag en färd uti broder Eklunds vackra 'buggy', hvarvid vi besökte flera snälla flickor, hvilka alla voro glada att bidraga med en femdollar till det heliga ändamålet. Herren Zebaot är stor i nåd! —»

När jag härom dagen i en s. k. kristlig tidning läste denna utgjutelse, kunde jag icke låta bli att reflektera öfver, huru olika vi tvåfotingar äro. Det finns ett ordspråk, som säger, att »människorna äro sig beständigt lika». Men detta ordspråk ljuger, i likhet med så många andra dylika. Vi tillhöra visserligen samma släkte: släktet *homo (sapiens)* tror jag det är bäst att utesluta, ty det finns bara en af denna art, och han är redaktör af »Nya Världen»). Men liksom begreppet »ärter och fläsk» erbjuder flera skilda former, så är begreppet »människa» äfvenledes mycket växlande.

»Ärter och fläsk» kan bestå af en gul soppa (samma sort som den, i hvilken uslingen Johan III

blandade giftet åt sin broder Erik) jämte kokt svinrygg. Men det kan också vara grönärter med spickfläsk.

Så ock med människorna! De kunna bekänna falskhetens gula färg liksom ärtsoppa i allmänhet, men därtill stundom vara giftiga och fördärfbringande som Johan III:s samt ha mycket af genomkokt svinrygg eller »svinpäls» i sig. Men de kunna också vara gröna, lättkokta och oskuldsfulla som de färska spritärterna med den möra spickeskinkan.

But — froms sounds to things! Låtom oss icke längre tala i liknelser, utan hoppa rakt käpprätt in på hvad vi här ämna framställa — en liten enkel, men trogen bild ur den svensk-amerikanska verkligheten.

Peter Grönberg var torpare under Gumpekulla säteri där hemma i Sverige och trälade värre än ett oskäligt djur för att uppehålla lifvet på sig själf och de sina. Det hade sig mycket svårt att anskaffa den potates, som erfordrades till lifsuppehället. Denna härliga rotfrukt utgjorde nämligen hufvudrätten på matbordet i torpet Nagelspräcken, beläget å baron von Schylocks egor.

Men »potates gör fruktsam», heter det, och efter några års förlopp sprungo icke mindre än fyra små barfota tultingar och rotade i smutsen utanför Nagelspräckens *corps de logis* — en liten bristfällig koja, täckt af torf och lutande som tornet i Pisa.

»Ack, hvad för en usel koja,
Spräckta rutor, brutna lås!»

Nedanför stugan, som låg bland enbuskarne i backslutningen, fanns en grind, och denna var i sommartiden en af den fattiga torparfamiljens bästa inkomstkällor. Ty där strök allfarstråten fram, och

de små barfotingarna ilade med andan i halsgropen för att öppna, hvar gång en vagn hördes komma. Och då hände det ofta, att en 1-öring blef mödornas lön. Ja, en och annan gång en 2-öring eller en 5-öring, om det var riktigt fint folk, som reste förbi.

Och då klappade små barnahjärtan af fröjd, och då tvistade man om, hvem som först kommit till grinden — och den, som då varit den förste, fick hålla skatten i handen, när man jublande rusade in till modern för att tolka sin lycka.

Dessemellan plockade man »smultra, blåbär, halla» samt äfven, när den tiden var inne, »krösa», hvilket allt uppköptes af traktens herrskapsfolk.

Men förtjänsten af bärplockningen var ringa. Det fins nämligen personer, som icke akta för rof att pruta äfven med små fattiga barn, skulle beloppet också icke gälla mer än några öre.

När den äldsta dottern, Lotta, hunnit trampa ut barnskorna (bildligt taladt; hon fick allt mestadels gå barfota, stackars unge) och gått »på gången», d. v. s. läst fram sig för prästen, måste hon börja göra dagsverken vid herrgården, äfven hon, så godt som hennes späda armar höllo ut. Det var hjälpdagsverken, di kallar't.

Och allt hade nog sålunda gått sin gilla gång under försakelser och mödor, om icke olyckan varit framme. Peter Grönberg föll en dag ner i tröskverket och när han sedan fördes hem »i procession» liknade han mer en väl bultad biffstek än en torpare — den första biffstek, som någonsin varit synlig i Nagelspräcken.

Men »en olycka kommer sällan ensam». Midt under den bittra sorgen infann sig mordängeln i skepnad af en elakartad feber, och det dröjde icke

länge förrän modern och Lotta stodo ensamma i det usla torpet — ensamma i världen.

Lottas krafter allena räckte likväl icke till att fylla torpet Nagelspräckens åligganden i dagsverksjournalen; därför måste man bort äfven från sitt gamla hem. Baron von Schylock skaffade i hast en annan torpare, och Malena, Lottas mor, fick se sig om efter annat tak öfver hufvudet.

Nere å en oas på gårdet låg en liten stuga, snarlik en hundkoja, där en gammal gubbe, benämnd Kalle Tjaffs, lefde, rördes och hade sin s. k. varelse. I likhet med den af Bellman omnämde Fredman, som var »urmakare utan verkstad och lager», var också Kalle Tjaffs »svarfvare utan svarfstol och järn». Nu på gamla dagar sysselsatte sig gubben, hvars ben voro så krokiga utåt, att en grisstinn sugga med ledighet och grace skulle hafva kunnat dansa can-can emellan dem, med att plocka mask, en sak, som hjulbenta personer, egendomligt nog, alltid lyckas bättre med än ko- eller rakbenta. Vissa dagar i veckan hjulade han också fram med postväskan mellan poststationen och prästgården, hvar förutom han på lediga stunder täljde räfspinnar.

I stugan funnos två rum, och då gubben täljde räfspinnar i *sin* »parlor», stickade Malena strumpor i *sin*.

Under denna sakernas ställning inträffade någonting för socknen helt epokgörande. Det begaf sig nämligen, att Albertina i Kroken, som för några år sedan reste till Amerika, kom hem.

Hon var ackurat som en annan människa, den Albertina, och det blef formlig uppståndelse på kyrkvallen, då hon första söndagen efter sin hemkomst visade sig i all sin härlighet bland kyrkofolket. Hon var klädd i frasande siden, handskar och

»solpadrasollett» samt en hatt med en hel fågel i, flaxande bland massor af konstgjorda, bjärta blommor och vajande darrgräs. (*Britza media*). Och så tuggade hon »gum», så att käften, lik ett *perpetuum mobile*, gick som på ett idislande nöt. Och det luktade »ourang-outang» om henne lång väg, och hon hette inte längre Albertina Larsdotter såsom när hon reste. Nej, tycker någon det! Tiny Burlington var nu den flickans namn, henne till heder och ingen skam. Och när kyrkoherden tog sitt förra läsbarn i hand och sporde, huru hon hade det i Amerika, svarade hon under vilda flatskratt och så ljudligt, att allt kyrkfolket, som bildat svinfylking bredvid de talande, hörde det och häpnade:

— *Putti hoäll, sörr!*

Och när han sedan sporde, om hon var gift, sade hon:

— *No sörrri, don't make a fool of yourself; What do you take me for? But I get a fellow, you know — a very nice american fellow — a knight of the order of Pytt-i-ass. I saw him the very first time at the ball, I tell you. You see — every girl in »Junajted Stäts» has a fellow — and don't you forget it!*

Denna rotvälska förstod den hederlige kyrkoherden ej. Han förstod endast, att Albertina ville låtsas som om hon på 3 års tid glömt sitt modersmål (hvilket hon för resten aldrig kunnat) och därför vände han sig med sorgsen min bort från henne, den långväga, fullfjädrade papegojan. Och Petter Nicklas i Myra, hvilken, »flitiger som en myra», tjänstgjort såsom Albertinas älskare, då hon ännu gick och måkade fäjset därhemma i Kroken, begrep mycket väl, att hon numera var alldeles för fin för en statdräng och att det nu icke alls var värdt för honom att sticka dit. Detta kunde nämligen så att

säga osa katt, och därför vände äfven han sig bort med bittra kval i sin unga själ.

»Kanske ditt hjärtas käreasta bar
Otrohet i sitt sinne.»

Den enda, som drog praktisk fördel af »miss Burlingtons» besök i hemtrakten, var lilla Lotta. Hon förstod, att en fattig flicka har det vida bättre i Amerika än i Sverige, och då miss Tiny lofvade taga henne med och skaffa henne plats såsom »kitchen-girl» (kökspiga) på samma ställe, där hon själf var »upstairs-girl» (huspiga), hängde

»Lottas himmel full
Med lyror af det röda gull.»

Det där klang stål! Lotta skulle i Amerika kunna förtjäna ända till 50 kronor i månaden, påstod miss Tiny — och hela Dränglunda församling himlade sig därvid.

»Där satt tre käringar i en backe:
O, herre Jesses, o, herre Jesses, o, herre Je!

Det värsta var med *ticket* (biljett), menade Albertina; men den svårigheten blef snart afhjälpt. Ty den hjärtegode kyrkoherden gaf sin skärf, och gamle klockaren sin och fjärdingskarlen sin, och så lofvade miss Tiny att af sina stora jordiska ägodelar lägga till resten.

Det värsta för lilla Lotta själf var afskedet från den fattiga modern, hvilket genom hennes afresa skulle bli »alldeles ensam i världen» — såsom det heter. Stackars Malena hade också på en tid blifvit så gammal och skröplig. Håret var grått, och ryggen var böjd, och ögonen började bli svaga, så

att Gud vet, huru det skulle gå med hennes strumpstickning under vintern.

— Skrif te mej iblann, Lötta, sade hon, klockern läser nock brefva för mej, hvis jag blir skumögder. Å Gu' evitt å innerlitt bevare dej, barn!

Så reste då Lotta ut i världen.

»Och ur brystna källor med hedlöst språng
Framströmmade tår på tår —»

* * *

Det gick elegant för den lilla emigrantskan i Amerika. Hon var en flitig och pålitlig flickunge, så att hon alltid fick goda anställningar. Snart hade hon också både hatt och sidenklädning och handskar och brosch och »solpadrasolett». Och så fick hon heta »miss» af den irländske kusken.

Det var annat det än att gå där hemma och plocka stickor om söndagarne, viftande sig i ansiktet med ett kålblad!

Hon var snart fullkomligt amerikaniserad, förtjänade 3 dollars i veckan hos det amerikanska herrskap, där hon var »Scrubbing och washing lady», samt hade under det första året hemsändt små belopp till modern. Där hemma hade emellertid, enligt hvad en nyligen till Amerika anländ dränglundabo berättade, många och stora förändringar inträffat. Den välmente och hjälpsamme kyrkoherden hade flyttat långt, långt bort till ett annat pastorat, fjärdingsmannen hade själf rest till Amerika, och gamle klockarn, »Tuppen», di kallade honom, sjöng ej längre upp några lik, enär han själf blifvit förstummad och nedmyllad i kyrkogården, hvar vid en annan tupp gol öfver honom.

Så var nu den stackars Malena alldeles lämnad

åt sig själf. Och sjuk och eländig hade hon blifvit, så att hon knappast hängde ihop.

Nu var det också ett helt år sedan Lotta Grönberg, »miss Lottie Greenburg», såsom hon älskade att benämna sig, sände hem något till sin gamla mor. Där hade varit så många andra utgifter, och där hade, märkvärdigt nog, alltid kommit något oförutsedt emellan just då hon fått sin månadsaflöning och stod i begrepp att hemsända litet hjälp. Det var rent som förgjort.

Så hade t. ex. den församling hon tillhörde — en församling måste ju alla flickor i detta land tillhöra, annars bli de inte saliga, och det vore ju ett sakramentskadt spetakel — börjat bygga en ny, storartad kyrka. Men byggnadsnämnden hade händelsevis missräknat sig; där erfordrades mera penningar till taket, och den söte pastor Shogren (så skrives namnet Sjögren härstädes) hade efter gudstjänsten en söndag talat så vackert för saken samt i tur och ordning uppmanat alla närvarande »ladies» att gifmildt offra sin skärf för det heliga ändamålet. Det var ju inte alls nödvändigt att man betalade strax; man behöfde *endast* skriva sitt namn på en lista för det eller det beloppet.

Tecknade man sig då för någon större summa, smilade pastorn så kuckelifistiskt ljuffigt, och hans anlete sken som sola i Karlstad. Och hvem ville väl inte stå väl hos den präktigen karln! Den, som ägde hans gunst, skulle en gång få ärfva himmelns salighet, det hade missis Piderson försäkrat, och hon tillhörde »de skriftlärda» i denna församling. Och den ansedde »deacon» Fikonqvist hade därtill sagt ja och amen.

Och så hade miss Lottie Greenburg naturligtvis icke velat vara sämre än någon annan, när så många

hörde på, och så hade hon tecknat sig för 50 dollars, som hon sammansparat i afsigt att köpa modern en stuga för. Och då hade pastor Shogren smålett med hela ansiktet som en himmelns ängel, och Lottie hade varit föremål för hela församlingens beundran samt fått mottaga tacksamhetsbetygelser af hela kyrkorådet.

Hon kände sig som om hon vore i sjunde himmeln, ja, hon tyckte, att hon var en sablarna så viktig person, en af samhällets stödjepelare. Men hennes seger skulle bli än större. Af tillförene ej anad tjusning klappade hjärtat i hennes jungfruliga barm, när hon fick se sig nämnd i pastor Shogrens kristliga tidning, »Husbesittaren.»

Det var första gången Lotta såg sitt namn i tryck. Och väl hundra gånger fattade hon med flottiga fingrar den lilla sirapsöta lappen, hvilkens titelvignett föreställde ett kors öfver ett melankoliskt blinkande koöga. Det stod ju:

»Syster Lottie Greenburg har till Trinipotatis nya kyrkobyggnad skänkt 50 dollars. O, Jehovah, din nåd är stor!»

Men tanken på den lilla stugan å gårdet lämnade henne ej, trots bilden af det stolta templet. I drömmen tyckte hon sig ofta se moderns tärda anletsdrag, men strax bredvid visade sig alltid vid dylika tillfällen pastor Shogrens klart skinande gröt-fat, »förklarar» och omgifvet af en helgongloria. Och då vek oron bort såsom hade den aldrig funnits till.

I syföreningen var hon också efter sin mästerkupp nästan det högsta hönset i korgen. Ja, den fromme och nedlåtande pastorn bad henne alltid gå fram och ta kaffe med dopp före de andra unga »damorne». Och skulle något viktigt afgöras, nog

sporde pastorn efter Lottas mening. Ack ja, den pastorn, han var då så olik presterna där hemma i Sverige, så!

Därför skramlade församlingsborna också ihop till ett elegant möblemang åt honom. Och en annan gång fick han af de kvinnliga församlingsmedlemmarne en dyrbar silfverservis. Och alltid var Lotta med bland dem, som gåfvo mest. Och när det var pastorns kollekt, då kunde man icke, om man ville vara något så när hederlig och slippa skämmas ögonen ur sig, komma stickande med mindre än en femma. Tycker någon det! Till en sådan man! Hvilken uträttat så mycket välsignelse-rikt »som människa och präst».

Men tiden gick och man hade kommit in i november. Den nya kyrkan var i rappet färdig och skulle med stor högtidlighet invigas.

Då sammankallades församlingsborna en afton till »urtima möte». Pastor Shogren höll ett tal, som gick till hjärterötterna på alla de närvarande. Flera af dem »vittnade», och organisten satt där och klämde och klämde och trampade katt på den gamla kammarorgeln, så att han så när kört ut ögonen på sig med sina hvassa knän.

Ändamålet med sammankomsten var ännu icke kungjordt. Men till sist uppsteg pastorn ånyo och förklarade det önskvärda i att nu, sedan det härliga templet majestätiskt reste sina tinnar mot himlen, till dess invigning anskaffa äfven en ny piporgel. Det vore lätt för hvarje rättrogen — menade han tro på — att offra en ringa skärf för »det heliga strängaspelet.»

Och så framdrog han den redan färdigprentade listan med alla församlingsbornas namn, och hvar och en offrade som vanligt.

Lilla Lotta darrade af änglan. Visst hade hon åter sammanskrapat en liten summa, men den skulle hon ju sända modern. Stackars gamla mamma!

Hur kunde hon väl ha det under den kalla hösten? Kanske hon både frös och svalt — kanske — —
Men nu var turen hos henne. Pastorns salfvelsefulla ansikte snuddade nästan vid hennes och

doftade af myrrha och aloe. Hon hörde hans smekande röst, som talade och sade:

— Herren Zebaot är stor och prisadt vare hans namn! Vi hafva här midt ibland oss en ung flicka, en prydnad för denna församling. Hon har visat sig beredd att offra allt för sin tro och har därför i högsta grad blifvit delaktig af himmelns kärlek. Till kyrkobyggnaden helgade hon en rätt stor summa. Men hon gör aldrig någonting till hälften. Om jag allenast vore så viss om, att I andre, käre bröder och systrar, skulle gifva med samma hänförelse som hon! Hennes gåfva för samma välsignelse med sig som enkans skärf. Hören nu, hvad denna unga flicka offrar till den nya pip—pip—pip—

Prästen höll listan i ena handen och blyertspennan i den andra.

— Men min mor är sjuk, och . . .

— Vi vilja gemensamt bedja för din moder, unga kvinna, och de rättrognas suckar skola göra henne helbregda samt gifva henne allt i rikligt mått.

— Amen! — Amen! — Amen!

— Men jag — skulle — hon —

Dock det dröjde för länge. Hon, som en gång förut visat sig så frikostig, kunde nu icke sitta där såsom ett spektakel inför hela församlingen. — Innan hon visste ordet af stod där efter hennes namn på listan: 10 dollars.

Detta var allt hon hunnit spara samman efter de föregående afbränningarne. Men nu skulle hon då åter börja spara och sända hem så mycket hon kunde till julen.

Hvarje natt tänkte hon med bäfvan på den arma, öfvergifna modern, som kunde ha blifvit räddad från både hunger och köld genom en ringa bråkdelen

af det hennes dotter skänkt till kyrkan, prästen och piporgeln.

Och så kom då den högtidliga invigningsdagen. Det var en uppbyggelsefest utan like. Pastor Shogren hade aldrig tillföre talat så »rörligt». Det var så att både stockar och stenar kunnat bevekas till gråt, och den nya piporgeln pep och brummade och dånade och hväste och fräste, så att kalla kårar drogo utefter åhörarnes ryggaflor, och organisten syntes spela med både armar och ben och hufvud och stjert, så att han näran på sprack sönder.

Efteråt var där stort samkväm i den under kyrkan belägna söndagsskollokalen. Därvid kom en bekant fram till Lottie och visade en svensk-amerikansk tidning med förfrågan, om inte miss Greenburg var från Dränglunda socken.

— Jo, det var hon visst, det — hi hi hi! Klevitt! Klevitt!

— Här står en mycket sorglig notis därifrån. Och Lottie läste:

»*Befriaren kom — det var döden.* En fattig kvinna vid namn Malena Grönberg, enka efter en torpare på Gumpeskulla egor i Dränglunda s:n, hittades den 1:ste november död i den stuga hon bebodde. Ingen hade under sista tiden sett om henne, så att hon säkerligen lidit brist på det allra nödvändigaste. Någon anhörig lär hon icke hafva haft, undantagandes en dotter, som vistas i Amerika. Den aflidna låg på golfvet och hade utan tvifvel krupit framåt fönstret för att skaffa sig något snö att släcka sin törst med, ty det fanns ej en droppe vatten i stugan och icke heller en beta bröd. Fattigvården stod just i begrepp att åtaga sig den beklagansvärda, men döden kom i förväg.»

Efter läsningen häraf svimmade Lottie och blef inburen i pastorsbostället. När hon ändtligen kvicknade till, måste två personer leda henne hem, ty

hon var för svag att reda sig själf, och i hennes själ rådde blott mörker och sorg.

Men i pastorbostället doftade det af nystekt gris med knaprigt skinn. När hon vid utgåendet kom att kasta en blick in i matsalen, hvem såg hon väl då trona på det stora silfverfat, till hvilket hon själf gifvit sin skärf, om inte »Nasse», med ett äpple i trynet, en persiljekvist i lilländan samt den konstnärligt knorrade romptången i högans lofts bur! Och midt öfver gatan reste det härliga templet mast emot skyn, klockaren drog jamande ut basunerna och den nya piporgelns mäktiga ljud brusade högtidligt öfver nejden.

De båda redaktörerna.

I staden Parkersville, då jag i fjor höstas var på besök hos en god vän, f. d. svensk student, men nu lumpsamlare och limkokare, funnos två tidningar, den ena strängt republikansk och den andra lika strängt demokratisk. Det var just i kampanjtiden, så att det gick hett under sköldarne till. Där fjäskades inte, och man skrädde icke orden.

Andra dagen efter min ankomst till Parkersville, då jag satt i min vän kandidat G:s lumpsamlarebutik lekande med ett par gamla rostiga hästskor — *»En hästsko kramade han samman!»* — inträdde G. bärande en fullproppad säck på ryggen samt två par snedvridna och halft förmultnade skor i ena handen.

— I dag hittade jag ganska mycket, utbrast han belåtet, i det han på en lindrigt låghalt hönsbur radade upp sina »schene rariteten».

— Ja, jag får verkligen gratulera dig. Men se — där ligger ju ett bref i ena skon!

— Ett bref? Ja minsann! Låt se, hvad det kan upplysa oss om!

»Usling!

Om ni vågar att med er ettriga gadd på minsta sätt snudda vid general Mac Carthy, den demokratiska senatorskandidaten, skall detta bli ert sista skurkstreck i denna värld. Akta er för mörka kvällar och gatstenar!

Med bottendjupt förakt

Fred Steele.

— Hvad kan det vara för en ettrig gynnare?

— Ah, det är redaktören för vår demokratiska tidning, »*The Parkersville Democrat*». De där båda herrarne ligga alltid i lufven på hvarandra. *Say, Kitty, run out and get the papers!*

Och Kitty, den lilla vackra och piffiga irrländska limkokerskan, hvilken beständigt vippade på sig som en sädesärta, lade nu så att säga benen på ryggen och kom snart tillbaka med ett exemplar af hvardera tidningen.

Af den republikanska tidningens ledande artikel framgick, att demokratitidningens redaktör var:

1. En hästtjuf.
2. En falskspelare.
3. En menedare.

Och af den ärade kollegan såg man tydligen, att den republikanske redaktören var:

1. En kvinnoskändare.
2. En hönstjuf.
3. En lönnmördare.

— Men, sporde jag efter läsningen af allt detta — hurudana äro då egentligen dessa båda redaktörer?

— Gentlemän, min bror, verkliga gentlemän båda två. Ytterst distinguerade och hederliga karlar. Men se där står ju mr Elihu Trotter, republikanen. Jag tror han höter åt oss.

På trottoaren å motsatta sidan stod en ytterst elegant man af som det kunde synas 35 års ålder. Hans yfviga hår var alldeles stålgrått, där det böljade fram under den i nacken sittande blanka cylindrhatten. Ett par svarta, väl vårdade mustascher förskönade ytterligare det manliga, brunhyllta ansiktet, och den ljusgrå kostymen satt som om den varit gjuten omkring den kraftiga, välformade figuren.

När vi kommo utom dörren funno vi där före oss en annan herre, en några och fyrtio års man, med blåsvart hår och skägg utan någon grå insats, blek hy samt ett sjukligt utseende. Han såg öfveransträngd och förtviflad ut.

— Kom ihåg den 23:e ni grådaskiga tallrikslickare, ropade han till sin antagonist, i det han knöt näfven mot honom. Huru mycket fick ni af centralkommittéen för det ni sökte smutskasta general Mac Carthy och mr Wells? Hva?

— Jaja, skrek den andre i vredsmod, hötande med sin eleganta promenadkäpp, demokraterna ha inte så god råd, de, så att deras tallrikar voro väl renslickade i förväg, kan jag tro! Men kom ihåg den 23:e, gamla svartraggiga åsna! Kom — ihåg — den — 23:e! Och gå nu hem och lägg er!

Sedan de ytterligare hött åt hvarandra några spadtag aflägsnade de sig åt hvar sitt håll. Men vid gathörnen kastade de ännu en ilsken blick mot hvarandra och hötte än ytterligare.

Den äldre syntes hafva tagit uppmaningen »att gå hem och lägga sig» *ad notam*, ty dagen därefter berättades det, att han var illa sjuk. Han hade insjuknat i lunginflammation och det blef snart fråga om lifvet.

Till råga på olyckan inföll afgörandets dag, den 23:e, i samma vecka, och båda tidningarna skulle

dagen förut sprida sina extranummer med porträtt och eloger öfver alla kandidaterna. Det var ett förfärligt arbete med allt detta, och däraf berodde ett helt års väl eller ve, flere personers vara eller icke vara. Hvarje kandidat betalade så och så mycket

för sina eloger med konterfej, och dessa tillfällen voro de egyptiska köttgrytor, ur hvilka de båda tidningsmännen hämtade sina årsransoner.

Mr Trotter arbetade som en träl, dag och natt. Han hade sitt eleganta extranummer färdigt redan

Mina hundår i Amerika.

ett par dagar i förväg. Men den stackars Fred Steele, demokraten, låg dödssjuk. Det var tydligt, att han skulle gå förlustig hela sin inkomst, ty där fanns ingen i den lilla staden, som kunde redigera hans tidning. Han var en mycket skarpsynt och framstående tidningsman, så att hans partivänner väntade mycket af honom vid detta tillfälle.

Dagen före utgiftningsdagen hade Steele blifvit ännu sämre. Hans stackars hustru låg gråtande på knä vid sängen, och den gamle läkaren satt dyster och tankfull vid hufvudgården.

— Bekymret om tidningen gör honom ännu svagare, sade doktorn.

— Ja' doktor, vi förlora härigenom allt. Stackars Fred har haft stora förhoppningar om detta val.

— Och här finns ingen, som kunde hjälpa till, som — —

— Ack, nej, ingen! Fred kände sig bättre i går kväll och trodde nog, att han skulle få sin tidning färdig i dag; men nu — —

I detsamma öppnades dörren, och mr Trotter, redaktören af »*The Parkersville Republican*», steg in, lika elegant som vanligt, men med ett sorgset uttryck i sitt vackra ansikte.

När den sjuke såg sin antagonist inträda lyfte han den hvita, utmärglade handen och hötte åt honom. Han trodde kanske i sitt enerverade tillstånd, att Trotter kom för att håna honom i olyckan.

— Jag har hört, att det står mycket illa till, började mr Trotter, och detta gör mig ondt. Mr Steele har hustru och barn, men jag är ensam — och — — när en hel familjs väl eller ve kan bero af ett enda tillfälle, så — och för de små barnens skull så — —

— Hvad menar ni, mr Trotter, sporde läkaren.

— Jag menar, kort sagdt, att »*The Parkersville Democrat*» ovillkorligen måste utkomma i bästa skick i morgon. Annars går min kollega miste om hela sitt honorar. Jag skall redigera tidningen och se till att den blir bra.

— Ni som är så ifrig republikan, skulle redigera en demokratisk tidning i favör af edra motståndare och i opposition till edra meningsfränder?

— Jag vill göra det för en enda gång, men sedan aldrig mera. Jag vill för en gång slå bort partiintressena för de rent mänskliga. Det är min plikt att hjälpa min kollega.

Den sjukes hand sträcktes skälvande mot »dödsfienden», som stod där med tårar i ögonen, smekande en liten 4-årig, brunögd pilt, som nyss kommit intraskande utan att förstå innebörden af hvad som här försiggick.

Trotter tryckte denna hand i sin, i det han med sin djupa, trofasta stämma yttrade:

— Var lugn, Steele, allt skall bli bra. Jag skall taga hit några af mina sättare, så att det går undan, och jag skall själf arbeta hela natten.

— Men, invände doktorn — om edra partiledare få reda härpå, hvad blir då följden?

— Det är mig likgiltigt, doktor; i en stad som denna får man icke tänka därpå. Jag är ensam och kan få sysselsättning hvar som hälst, långt härifrån. Och för öfrigt är »*The Parkersville Republican*» redan färdig i hittills ej anad prakt. Hvad är väl för öfrigt all den här politiken annat än humbug, doktor Stern?

— Intet annat än humbug! Låt mig trycka er hand, unge man!

— Intet annat än humbug, hördes ett svagt eko från sängen. Låt mig trycka er hand, Trotter.

Dagen efteråt uppenbarade sig de båda tidningarna i sällsynt prakt med klichéer eloger och — skällsord. I »*The Parkersville Democrat*» lästes, att mr Trotter var en vindflöjel, som flaxade hit och dit och på hvars ord ingen kunde lita. Och inne i texten förekom hans bild med åsneöron, svans och klöfvar samt ett positiv på ryggen. Texten hade han skrivit själf — ty där måste naturligtvis stå något i den stilen — men klichéen hade mr Steele låtit förfärdiga innan han blef sjuk.

Den lilla händelse jag berättat rann mig i minnet när jag i morse erhöll följande bref från min gamle vän, kandidaten, lumpsamlaren och limkoken. Brevet innehöll bland annat följande:

Meus pic pons ibi.

Mitt limkokeri går med förtjänst, och jag funderar starkt på att gifta mig med den lilla söta och rara Katy O'Connor, ty det är i alla fall hon, som så att säga kokat ihop min välfärd och därtill gjort bandet mellan våra hjärtan segt som lim. Hon har alltid varit mig en trogen vän, och »vi» ha nu byggt upp ett nytt, storartadt limkokeri.

Apropos — mins du de båda redaktörerna, som knöto näfven åt hvarandra? Det gör du nog, och du minns säkerligen äfven, huru den ene uppoffrade sina politiska tänkesätt för att i ett kritiskt ögonblick rädda den andra ur knipan. Saken förblef ingen hemlighet, utan stod utförligen skildrad i tidningarna. Mr Trotter har nu öfvergifvit journalistiken sedan han blef gift med en flicka, som »vägde» äro half million. Steele är frisk igen, och hans affärer äro mycket goda, ty »*The Parkersville Democrat*» är nu den enda tidningen på platsen.

Salutom tibi dico plurimam!

Din gamle vän och akademikamrat.

C. G—e.

En sorg i rosenrödt.

Under den tid jag bodde i Colorado hade jag till granne en högre tjänsteman inom åkerbruksdepartementet. Han hette Thomas Gallagher och var irländare till extraktion, men amerikan till börd och tendenser.

Att den ideligen idisslade slangatsen: »*Let her go, Gallagher!*» hade sitt ursprung från honom, tror jag ej, ty den är nog minst sekelgammal. Men den kunde väl tillämpas på honom. Han var nämligen en handlingens man, full af lif och tilltaggenhet.

En vacker septemberefton sutto vi på Gallaghers veranda — samtalande om ditt och datt. Omsider kommo vi att snudda vid ämnet kvinnoemancipation.

— Ja, utbrast han — vi lefva i damernas tidehvarf. Nyligen besökte jag staden Decatur i Michigan, och den »runnas» uteslutande af fruntimmer.

Presidenten för council (stadsfullmäktiges ordförande), läkaren, handlanden, möbelfabrikanten, restauratören, blomsterförsäljaren, vagnmålaren, likbesörjaren, alla äro kvinnor. Saloonvärdarne äro fruntimmer, och de sälja ingenting starkare än vatten. De enda klubbarne i staden äro kvinnoklubbar. Kvinnorna hafva endast lämnat ett yrke af någon betydelse åt en man, och det är som — hundfångare. Detta är ju ädelmodigt! Syslan som råttfångare är äfven ledig och enär ingen af de dyra damerna önska erhålla detta »job», torde sannolikt någon karlslok finnas, som är villig att mottaga ämbetet. Ändå något!

— Ja, jeja mej; vi lefva i ett tidehvarf!

— Nå — än hvad säger du om *The Cherokee Strip*? Är sådant enligt din åsikt lämpligt eller olämpligt?

— Nääj!

— Nääj? Hvad är det för nonsens? Hvad tänker du om *The Cherokee Strip*?

— *Dear friend of mine — I don't know a d—d bit about The Cherokee Strip.*

— *Ah pshaw!* Det är en kvinnokoloni, vetja, som i början bestod af 36 unga, rika flickor, hvilka där inköpte 480 acres utvaldt skogsland, som de gjorde till sitt hemvist sedan de beslutit att hjälpa sig själfva, utan karlar. De ha nu förvandlat det landet till ett paradiset.

— Ett paradiset utan någon Adam?

— Jo ditåt lutar det! De unga damerna ha själfva anlagt det hem, som ingen man skall dela med dem. De ha själfva gjort ritningar till byggnaderna, framkört timret och byggt. »Kårdlåskit» är ett sannskyldigt feslott, och ekonomibyggnaderna de solidaste man kan se. Damerna plöja, så, plan-

tera och skörda väldeliga. De ha en hel mängd hästar, kor, får, svin, höns, gäss, kalkoner och andra husdjur. Och så gå de klädda i kjolar, som icke räcka längre än till knäna. Den omständigheten att de förstått välja en lämplig arbetsdräkt talar för att de få framfärd med sitt arbete. Men ingen man har ännu satt sin fot inom deras helgedom. Likväl måste jag å dragande kall och ämbetets vägnar resa dit nästa vecka, och om du vill följa med, står det dig fritt.

Sagdt och gjordt. Nästföljande onsdag gåfvo vi oss i väg och anlände efter en lång järnvägsresa till en station, hvars namn nu fallit mig ur minnet, men där vi hyrde en droska för vidare befordran till *The Cherokee Strip*.

Kusken, en stor grof neger, satt framför oss på sin kuskbock, som liknade en högt uppskrufvad pianostol, och att han hade föga hopp om vår missions lyckliga utgång, framgick af hans skeptiska pisksmällar.

Det var en leende nejd vi genomforo, en härlig skogsbyggd med glittrande vattendrag, åt hvilka de kringstående löfträden, som nu började både blekna och rodna, skänkte de hjärtaste reflexbårder.

Vid en bro öfver en porlande bäck stannade kusken för att taga sig en läskedryck. Han lade sig på magen där nere och sörplade långt sedan det var omöjligt. Vi antogo, att han var skapt som Münchhausens häst, hvilken ju var half, så att det vatten, som intogs där framme, samtidigt rann ut där bak.

Omsider kom han emellertid tillbaka, mystiskt skelande på oss med hvitögat.

— Ska' vi vända, när vi komma så långt fram att vi se stripen, sporde han.

— Nähej, du, min gubbe lilla, svarade Thom — vi ska köra rakt in på stripen.

— *By Jove!* (vid Jupiter) bubblade då den förbluffade svartsoppan — *that beats the devil!* Dessa ladies hata och frukta alla gentlemän värre än pest och död. Ingen karl har ännu satt sin fot dit in, och få de syn på mig, som är svart, så — — — Men herrarne få aldrig komma genom porten, det vågar jag halsen på.

— Var försiktig om din hals, Jim Terry! det finns 2 *collarshanks* (grimskraft) i vagnslådan, och grenarne sitta kvar på träden, fastän löfven börja falla af.

Jim sänkte nu sitt ulliga hufvud med resignation och förföll i grubblerier, tills vi nådde »porten till drömmarnes riken.»

The strip var åt denna sidan omgifven af ett hvasstandadt staket, som inte genomsläppte så mycket som en katt en gång, och järnporten var en »dandy», som inte ens »en tjuf om natten» kunde dyrka upp.

»Sesam, öppna dig!»

Vi gingo fram till porten och där stodo vi ansigte mot ansigte med — —

Hon hade dykt upp liksom ur jorden, men liknade mer en himmelns ängel än en emancipationsdocka. De stora, skalkaktiga ögonen logo mot oss med en glans, lånad ur blånande sky, och ur den leende munnen med sina koraller och pärlor framhviskades ett djupt, något beslöjadt *Wer da?* hvilket föreföll oss som en sferernas harmoni.

Sedan Gallagher artigt framfört sitt ärende, sväfvade flickan bort för att underrätta miss Daisy om vår ankomst samt hämta portnyckeln.

Vi sågo då, att hon var klädd i en kort, blå

sjömansblus med röda uppslag, till knäna räckande kjolar, svarta strumpor och på fötterna de allra näpnaste små stöfletter.

Den tro vi haft, att vi skulle påträffa någon guvernantartad protoplasma, som vid vår åsyn skulle dyka i hafvet, ropande: Kavav! Kavav! gäckades fullkomligt. Till och med Jim Terrys farhåga hade försvunnit, och han prässade nu in sitt nattsvarta tryne så långt han förmådde genom portens järngaller.

Miss Daisy infann sig själf och välkomnade oss. En gedigen amerikansk lady, ett ovanligt behagligt och älskvärdt fruntimmer af 28 års ålder, med blåsvart hår och ljusblå ögon, kraftigt byggd och något fetlagd. Hon var iklädd samma dräkt som de andra och såg mycket gedigen ut.

Under det att Jim körde till stallet med droskan, spatserade vi i sällskap med miss Daisy och vår allra första bekantskap, miss Doolittle, upp till »kårdläskit», ett präktigt hus i villastil med omkring 30 rum.

Arbetet var i full gång öfverallt, så väl ute som inne. Vid backslutningen lades grunden till ett nytt hus och i skogsbrynet brusade det från en ångsåg. Där trippade damerna flitigt omkring bland timmer och sågspån, I stall och fähus sysslade man med kreaturen; i mejeriet, dit vi tittade in och drucko mjölk, ystades det, och från köket förnams klangen af hushållsutensilier. Det myllrade af flitiga kvinnor på stripen liksom det myllrar af bin i en bikupa.

Damernas antal var nu betydligt ökad, och synbarligen var arbetet af den praktiska direktisen fördeladt efter hvars och ens anlag eller förmåga. De, som arbetade ute, voro groflemmade och starka;

men på gårdskontoret suto 3 svaga spröt och vände upp och ner på divisorn. De kunde hvarken plöja, så eller uppskära, men friska voro de, ty ingen, som lider af bröstsjukdom eller annan rappakalja, får införlifvas med Cherokee-kolonien. Sträng kontroll utöfvas i detta hänseende af koloniens läkare, doktor Hatty Goodfrey, en liten gemytlig, trind, upp-näst, rödhårig och pincenezbeklädd dam.

Efter en sen och riktigt amerikansk middag (jag har ännu upptecknad hvad den besto af, nämligen: Ostronsoppa, stekt skinka med ägg, risgryns-pudding, citronpaj, vindrufvor, äpplen och bananas samt kaffe och mjölk), under muntert glam afäten i den stora matsalen, spelades »ein bischen Bach, ein bischen Chopin und ein bischen Beethoven».

Härvid kom jag till den öfvertygelsen att jag befann mig i ett lika angenämt som bildadt sällskap. Kolonisterna syntes vara mellan 20 och 30 år. De flesta af dem voro mycket vackra och behagliga, liksom i allmänhet den vilda västerns kvinnor. Men ett par tre voro så bedårande phula, att jag ännu i dag ryser när jag tänker därpå. Rika och väluppfostrade voro de dock alla.

Frampå kvällskvisten bildades kottier i parken, och jag fick det afundsvärda nöjet att göra en sjöfärd med en af de unga damerna. Hon ville ovillkorligen ro själf, och tyst som ett andeväsen skred den lilla båten fram öfver månvägarne ute på viken.

För-änn' stod rakt upp, ty tyngdlagen fjäskar på alla sätt, när det sitter en 12-punding i aktern.

Den härliga naturstämningen och den vackra rodderskan hänförde mig, så att jag teg, där jag satt i dubbelt mått försjunken i betraktandet af detta ljufva anlete, snarlikt en madonnas, med den

drömmande blicken fäst på månen, hvars glans den sög till sig och återgaf.

Det var som om jord och himmel förenat sig, och jag såg undrande och spörjande upp mot stripen, hvars tak strålade i kärlekens färg, ty månen, som ännu tog sina första steg den kvällen, var röd som hjärteblod.

Och jag tänkte vid åsynen af detta moderna »nunnekloster»: Är ej allt detta dock det blekaste vanvett? Kan det så vara Guds vilja?

På min fråga fick jag i samma ögonblick ett svar, som Gud själf utan tvifvel bemedlade.

Just när den drömmande rodderskan eller rättare sagdt den roende drömmerskan lutade sig framåt vid ett nytt årtag, föll ett fotografiporträtt ur hennes barm. Jag fiskade upp det och varnade helt ofrivilligt bilden af en ung man med ädla, fint skurna anletsdrag.

En smula förlägen räckte jag kortet till henne, denna unga paria, som på grund af tidsandans falska piglock narrats att svika de heligaste af alla pligter: makans och moderns.

Hon mottog tyst porträttet och ville åter gömma det i barmen, men förkonstlingens dammar gafvo vika, och

*»Ur Brustna källor med häjdlöst språng
Framströmmade tår på tår!»*

Situationen bröt med konvensansen och hjärtat måste ha sista ordet. »Lilla syster» behöfde för någon själsfrände yppa sina känslor och tolka sin sorg. Hon hvilade på årorna, satte händerna för ansigtet och talade tårarnes tysta, men tydliga språk.

*»Sitt Lifshaab det skulde hun miste;
Men det var der ingen, som visste!«*

Jag reste mig i stilla vördnad för hjärtats majestät, lyfte flickan öfver till min plats och rodde med långa årtag hem till stripen.

En kvinnlig amerikansk detektiv.

På den tiden jag hade mitt hemvist i Denver, Colorados praktfulla hufvudstad, bebodde jag ett litet treffligt och väl inredt stenhus vid Gilpin street. I huset bredvid residerade en amerikansk familj vid namn Hall, ett ovanligt fint och angenämt folk.

En vacker morgon, då vi som bäst sutto vid frukostbordet, blefvo vi till ytterlighet frapperade öfver att få höra andantet ur Bériots sjunde konsert föredragas å violin med pianoackompanjemang. Det var ett rent och flärdfritt samt ytterst kraftigt och fulltonigt, men på samma gång elegant spel, tydande på en både riktig och originell uppfattning af kompositionens alla finesser.

— Hvad vill detta säga, utbrast jag, vänd till hustru min, i det att plätten, som af gaffeln fördes mot min mun, stannade på halfva vägen och ur sitt innandöme fällde en klick af hallonsylt på duken.

— Aj, aj, aj! Se nu spiller du på rena duken igen! Det är strax 10 cents böter.

— *Keep still, madame!* Hvar kommer spelet ifrån?

— Det är Halls inackordering, en ung dam, som spelar. Hon flyttade dit i förgår.

— Omöjligt, sade jag betänksamt, en kvinna spelar inte på det där sättet.

— Jojo men, det kan icke vara någon annan, ty mr Hall är icke alls musikalisk, och mrs Hall spelar endast piano. Det är hon, som ackompanjerar, det hörs mycket väl på anslaget.

— Ja, det hör jag också. Hon spelar minsann som en hel karl, hon — det är säkert, det.

Det dröjde icke länge förrän jag fick nöjet se herrskapet Halls inackordering. Redan samma eftermiddag, då jag kom hem, fann jag henne på grannens trappa. Hon låg bekvämt tillbakalutad i en gungstol med sina små, näpna fötter utsträckta och korslagda på en broderad pall. Jag ansåg mig icke med ens kunna kasta några synnerligen närgångna blickar, men så mycket såg jag, att hon var en störväxt och bredaxlad ung kvinna med skarpa ljusblå ögon, ovanligt vackra, ehuru något oregelbundna anledsdrag och kortklippt lockigt ljusbrunthår.

Samma kväll vid 10-tiden, då vi hade ätit och ännu sutto kvar i vårt lilla tält på gården, sågo vi den unga damen med snabba steg smyga sig ut genom granngårdens bakport.

— Det var en besynnerlig flicka den där, menade jag tro på, som går ut vid den här tiden.

Men jag skulle snart bli varse än märkvärdigare saker.

Vid hemvändandet från en festlig kollation, som doktor Mentzer haft å Hôtel La Fayette, såg jag i de skuggrika alléerna en elegant klädd herre vandra framför mig. Han var klädd i ljusa kläder, hvilka sutto som om de varit gjutna vid hans harmoniskt tillsvarfvade lemmar, svart cylinderhatt, grå handskar och en liten nätt promenadkäpp under armen.

— Aha, tänkte jag, den där har nog varit ute på kolifej, han också.

Jag trodde han skulle vika af vid parken. Men så fortsatte han vägen rakt fram. Det såg precis ut som om han styrde kosan hem till mig.

I detta ögonblick hade jag hunnit upp honom och sporde:

— Hur skulle till exempel en flaska »Maniton» smaka så här på morgonkvisten?

Den så oväntadt och plötsligt tilltalade vände sig om och skådade kritiskt på mig sedan han gjort en knyck på näsan så att pince-nezen dansade ned utefter det hvita bröstkräset. Svaret dröjde några sekunder. Så kom det med klar och mjuk stämma:

— Jo, ett glas vatten skulle verkligen smaka bra just nu.

Vi stodo ögonblicket därefter utanför min bo-

stad, och jag sade: Sätt er då på trappan, så skall jag gå ned i källaren efter rekvisita.

Antingen hade jag i hastigheten icke hunnit betrakta min gästs ansikte tillräckligt, eller också hade min kanske något grumliga blick klarnat under det jag var nere i källaren. Ty när jag kom upp med flaskkorgen stod jag där såsom fallen ifrån skyarna. Det var ju min vackra granne, det var ju Halls inackordering, förklädd till karl.

Hur täck var hon inte där hon satt med hatten i handen, de bruna lockarne fladdrande för vinden och de klara, blå ögonen med ett drömmande uttryck riktade mot de hvita fjälltopparne.

— Hvad i all världen råkar jag ut för? Har det varit maskerad i natt?

— Nej, sade hon, inte så vidt jag vet.

— Men hvarför har ni då förklädt er till karl och hvarför är ni här ute klockan 4 på morgonen? Hur vågar ni det?

Utan att svara reste hon sig och öppnade rocken. Till vänster på bröstet blixtrade i morgonsolen en försilfrad stjärna, och ur ett hölster vid sidan framträdde kolfvarna till två revolverar. Ett litet kort, som hon räckte mig, bar följande inskrift:

Nora Osgoodby.

Detektiv.

Headquarters of Police.

Denver, Colo.

»Isen var härmed bruten», och vi fingo å ömse sidor ganska treffligt af grannskapet. Flera gånger i veckan spelade vi pianotrior och i våra små tält anordnade vi riktiga »zwyckar» ibland.

Den unga miss Osgoodby väckte emellertid allt mer mitt intresse. Hon föreföll visserligen något emanciperad, men var ovanligt tyst och sluten. Ibland fick man icke ett ord ur henne. Men hvarje morgon hörde man hennes briljanta violinspel under vid pass en timmes tid. En gång, då jag kilade in till Halls för att »göra upp» om en gemensam utflykt, fann jag miss Osgoodby vandrande på golfvet. Hon fantiserade på sin violin, men var tydligen mycket tankspridd, ty hon såg mig ej genast, och då hon varnade att jag stod framför henne smålog hon endast och fortsatte med sitt spel. Vid detta tillfälle var hon klädd i en lätt, smakfull morgondräkt, och armarne voro bara.

Men hvilka armar, kära läsarinor! Säkerligen kan endast en kvinnlig amerikansk detektiv uppvisa dylika. På den vänstra, med hvilken hon höll instrumentet, lågo musklerna i en väldig knut, som riktigt skälfdde af spänstighet vid hvarje liten rörelse. Och muskelspelet på den högra, med hvilken hon förde stråken, liknade en atlets. Detta oaktadt voro dessa armar ovanligt vackra. De voro hvita som albaster, och de små händerna sågo så retande ut, att man bara ville hugga tag i dem och kyssa dem.

En annan gång fann jag henne sittande vid sitt skrifbord, sysselsatt med en högst märkvärdig sport, som jag hvarken förr eller senare sett maken till. Några djärfva flugor hade genom en springa på stålriksfönstret trängt sig in i rummet, och nu satt hon där och sköt till måls på dem — icke med

någon loppbössa, snarlik drottning Kristinas, utan med en vanlig gummisnodd. Hon drog ut gummisnodden och klippte sedan till, hvarvid de stackars flugorna vände benen i vädret och drogo sin sista suck.

— Det är med flugorna precis som med brottsliga människor; man måste smyga sig på dem för att kunna gripa dem, sade hon.

— Vill ni komma in och spela i morgon afton? sporde jag.

— Kan inte, svarade hon, jag har i dessa dagar ovanligt brådtom.

Det ser åtminstone inte så ut.

— Vi kvinnor måste alltid ha något för händer, och man kan tänka allyarsamt på sina ordinarie sysselsättningar både då man knäpper violin och då man — knäpper flugor.

— Kanske ni är ledig i öfvermorgon, så att jag kan bedja de båda tyskarne komma då?

— Well — ingen skulle önska detta hellre än jag själf. Lyckas jag i morgon, skall jag spela med större glädje än någonsin i öfvermorgon.

— Hvad skall ni göra i morgon då?

— Jag skall tjänstgöra som butikfröken i Gotteslebens juvelhandel.

— Får man komma in och hälsa på er?

— Ja bevars, välkommen.

När jag påföljande eftermiddag gick förbi Gotteslebens storartade juvelmagasin, ett bland de största i Förenta Staterna, såg jag Nora genom glasrutorna. Hon stod där inom disken i en försäljerskas anspråkslösa, men ovanligt täcka skepnad. Jag klef in.

— Har ni lyckats?

— Nej, inte ännu, det ser mörkt ut, men — —

I samma ögonblick stannade ett elegant ekipage utanför dörren, och en ytterst dyrbart klädd, medel-

ålders dam steg in i butiken. Hon bar guldpince-nez på näsan och yttrade i nedlåtande ton till »the floorwalker»* att hon önskade köpa en guldring.

Han visade henne till miss Osgoodby, hvilken som ett tändt ljus stod inom disken och redan antagit en butikfrökens vänligt beställsamma min.

Damen pekade på en af ringdynorna, som lågo i glasdysken, och Nora tog fram densamma.

Kunden, som tycktes vara mycket närsynt, mönstrade noga alla ringarne med nästippen alldeles inpå dem och sporde efter priset på flere stycken. Men till sist höjde hon sitt hufvud och sade med misslynt tonfall:

— Här finns ingenting som jag tycker om; det är en särskild sorts sten jag önskar. Finns här inga lösa stenar.

— Jo bevars, svarade Nora i det hon tog fram en af de röda metallådor, i hvilka juvelerarne pläga förvara de lösa ädelstenarne.

Damen satt med nedböjdt hufvud på den lilla runda stolen framför disken och mönstrade juvelerna. I sin vänstra, obehandskade; men af juveler gnistrande hand höll hon en spetsnäsdruk, som hon ofta förde upp till näsan, så att det såg ut som hon led af stark snufva.

Hennes juvelmönstring räckte tämligen länge, och jag stod just i beredskap att gå hem, då jag såg, hur Noras hvita men kraftiga hand med ett skrufstjeds fasthet grep om kundens handlofve. Matronan reste sig röd i ansiktet som en kokt kräfta. Hon skrek och ryckte och dängde, men Nora höll

---

* En vacker karl, hvilken i de större butikerna mot en aflöning af 10 dollars pr vecka bugar sig för kunderna och visar hvar de saker finnas, som de önska se på.

henne med sin utsträckta arm så säkert, att alla hennes krumbukter tjänade till intet.

På en vink af detektiven hade dörren stängts, och alla rusade fram till skådeplatsen.

— Här är tjufven, sade hon, låt telefonera efter patrullvagnen!

Herr Gottesleben stod där själf undrande och spörjande. Skulle denna eleganta dam — Och

den antastade skrek: Detta kommer att stå er dyrt, mr Gottesleben! Jag är mrs Denningham, som kommit på besök hit, och ni beskyller mig för stöld. Men ingen får föra mig till polisstationen. Ingen får bära hand på en ärbär kvinna af aktningvärd familj.

Nora stod tyst bredvid och åsåg scenen: Patrullvagnen anlände snart, och ett par polismän kommo in för att gripa sitt rof. Den främmande damen beklagade sig fortfarande högljudt och utkastade alla

möjliga hotelser om straff mot juveleraren. För att få slut på bråket sade Nora vänd till en af polismännen:

— För genast kvinnan till poliskvarteret, Malony! Jag kommer strax efter. Hon har fiskat upp fem dyrbara stenar med näsan, hvilken är besmetad med någon seg vätska. Ladies and gentlemen, look here! Och så fattade hon den kvinliga tjufvens af vrede och förfäran flammande anlete mellan sina små starka händer.

Men matronan sprattlade och skrek och vred på sig, så att hon var nära att komma lös. Då observerade jag huru Noras små tummar klämde sig in rakt under fångens örsnibbar:

— Stå stilla, sade hon med djup röst annars klämmer jag er!

Ett lam, som bundits för att klippas, kan ej vara spakare än den främmande nu blef. Hon stod där flämtande och med nedfällda ögonlock.

— Det är endast svett jag har på näsan, ropade hon.

— Men den svetten är attraktiv, tillfogade Nora; se blott här!

Hon lade en tändsticka tvärs öfver damens näsa, och stickan satt där horisontal som en lindansares balanserstång.

— Ack, jag har ingenting stulit, och min oskuld skall komma i dagen. Men — för mig ej till polisvakten! Det skall stå er dyrt om ni våldför er på en oskyldig!

— Och nu, mr Gottesleben, utbrast Nora, skall ni få era fem juveler tillbaka.

Hon grep fatt i matronans vänstra hand, hvilken ännu fasthöll spetsnäsduken, men handen ryckte och slet af alla krafter. Då såg jag plötsligt, hur den liksom domnade af, dess färg blef hvitare,

fingrarna utsträcktes och Nora drog fram näsduken, hvars innehåll, de 5 juvelerna, hon skakade ur på glasdisken.

Så snart den närsynta damen medelst en häftig dykning af näsan fått en sten att fastna därpå hade hon snutit sig och därvid låtit tjufgodset hamna i näsduken.

Konsterna äro mångahanda, men knepen ännu flera.

Den kvinliga tjuften, som åkt dit i elegant ekipage, åkte nu därifrån i polisvagnen, dit hon hyfvades upp i ett hundratal personers åsyn. När någonting sensationellt är på färde, samla sig människorna såsom gamar kring åtelen.

Nora begaf sig omedelbart därefter upp till polisens hufvudkvarter för att afgifva rapport.

Men kvällen därpå spelade vi både Mozart och Mendelssohn. Den unga detektivens stråke blef en riktig trollstaf, och hon var så förtjustande att de tre medspelarne gärna skulle velat gifva sig åt henne med hull och hår, bara hon sagt ett enda ord.

Man är ju i Herrans namn icke mer än människa!

— Hvad blir nu arvodet för en sådan där detektivmanöver? sporde jag när vi sutto vid bordet.

— Well, sade hon, det här var ett svårt fall. Kvinnan, Dolly Regan från New-Orleans är en farlig tjuf. Jag erhöll 500 dollars för hennes gripande.

— Men hur bar ni er åt, då ni fick den stora starka kvinnan att genast hålla sin hand stilla?

— Jo, det är ganska enkelt. Se här! Och hon visade en ring, som hon bar på pekfingret, och hvarur, vid en viss tryckning, några små hvassa nålar stucko ut.

— Men hur kunde edra misstankar falla på denna kvinna, och hur kunde ni veta, att hon ämnade stjäla hos Gottesleben?

— De andra större juvelerarne härstädes hafva redan blifvit bestulna, och den förnämsta var lämnad till sist. Hennes singnalement var hitkommet från Omaha, där hon var misstänkt, men icke kunnat ertappas, och hennes »vax» kände jag till, emedan jag i förra veckan var »jungfru» å »Metropolitan Hotell», där hon bor, och under natten genomsökte allt hennes pick och pack, sedan jag hållit en näsduk med lindrigt indomningsmedel under hennes näsa. Något tjufgods kunde jag likväl icke finna hos henne vid det tillfället, ty hon står antagligen i maskopi med någon sorts handlangare, som mottaga de stulna dyrbarheterna »för vidare befordran». Men nu är hon riktigt ordentligt fast — jag lyckades, och i öfvermorgon, mitt herrskap, anhåller jag att få se er på en liten tillställning, vid hvilken jag skall spela både värdinna och fiol.

Respass till evigheten.

Det ligger något förfärligt i den tanken, att den ena människan af lagen kan bemyndigas till att taga den andras lif, till att *ex officio* släcka den gnista, som Gud en gång tändt. Och därför höjas ju oupphörligen röster mot dödsstraffet. Men å andra sidan heter det ju »öga för öga, tand för tand» etc. och utan tvifvel skulle brotten betydligt tillväxa i antal, om ej straffet understundom kunde skärpas till det yttersta.

Quis ignorat maximam esse illecebram peccandi impunitatis spem?

De flesta människor äro säkerligen mera rädda om lifhanken än om friheten, och funnes ej dödsstraffet, skulle blodsdåden bli legio, allrahälst som hoppet om befrielse, om än aldrig så dunkelt, torde föresväfva hvar och en, som hamnat inom lås och bom.

I Förenta staterna hänger man de gröfsta brottslingarne liksom man här i Sverige halshugger dem.

»En far hade 3 barn,
Alla voro de kanaljer;
Två blefvo hängda i segelgarn.
Den tredje var — en gevaldiger.»

Men utom de legitimerade myndigheterna, som döma brottslingarne och låta dem dingla i galgen, finnes en annan själftagen myndighet, som ger de brottsliga respass in i evigheten, och denna myndighet benämnes i hvardagligt tal »Domaren Lynch».

Lynchningen, eller med andra ord den akt, då den gripne brottslingen utan ransakning och dom af en uppretad folkmassa förpassas in i evigheten, hör snart sagdt till ordningen för dagen så väl i den vilda västern, som i synnerhet i södern, där det påstås, att negrerna skulle bli allt för svåra, om de ej för sina illdåd kunde frukta att få dingla i närmaste träd.

Bland fridagar och nöjen, som tjänarne här i Sverige förr i världen plägade betinga sig, fanns ju ock en »halshuggningsdag.»

I egenskap af tidningsman där ute i Amerika hade jag fritt tillträde till alla afrättningar, och sådana förekomma ganska ofta.

Jag har emellertid icke åsett mer än 2 hängningar och 1 lynchning. Och det är ju vackert så. Man har nog af dessa minnen för hela sitt lif.

Hängningarne försiggingo i Chicago; lynchningen i Tennessee.

Min vän Tom Riordan, som var »brottmålsnotarie» i *The Tribune*, hvilken utgifves 4 gånger om dagen, kom en morgon in till mig och sade:

— I dag ska' vi ha roligt! Du går väl med på hängningen?

— Nääj!

— Hvarför det då?

— *My dear boy*, jag är så kräsmagad, att jag inte tror mig om att stå ut med ett dylikt skådespel.

— *Ah pshaw!* Det är ingenting alls. Jag har

varit med om mer än 100 hängningar och det har icke bekommit mig ett dyft. Delinkventen faller ner som en mjölsäck och sprattlar litet, hvarefter allt är slut.

— Ja, men det är mig mycket motbjudande.

— Se så — kom du bara med! Jag vill ha sällskap. Vi gå först ner och »luncha» (ta en frukost) och se'n blir det lagom tid.

Den, som skulle afrättas, var en polack vid namn Mulkowsky. Han hade smugit sig in i en slättings hus och mördat dennes hustru för att komma åt några värdesaker.

Vi hade nästan dagligen varit uppe i fängelset och samtalat med mördarne, hvilka voro inspärrade i en särskild afdelning, samt stuckit in tobak och cigarrer till dem genom järngallren.

Om uttrycket galgfysiognomi någon gång ägt berättigande så var det i denna s. k. *murders row* (mördarnes gång).

Många af dessa brottslingar sågo så vederstyggliga ut, att man ryste vid deras åsyn. Liksom tigern i bur rörde de sig oroligt i sina celler, ideligen utsträckande händerna efter tobak, den enda lyxartikel de fingo mottaga.

Den dagen Mulkowsky skulle med lifvet plikta för sitt brott, var det dock ovanligt tyst i *the murders row*. Galgfåglarne hade hört hammarslagen, när galgen föregående natt uppsattes, samt lyssnat till det dofva fallet af den sandsäck, hvarmed instrumentets bärkraft afprovades. Och nu reflekterade de mer än vanligt öfver, när deras egen tur skulle komma.

Dagen var som vanligt en fredag, och timmen för exekutionen var kl. 11. En del jurister och tidningsmän fingo tillträde och hade tagit plats på

bänkarne i afrättningsrummet. De stora fönstren voro placerade strax under taket, och midt på väggen fanns ett galleri, till hvilket en dörr ledde ifrån högra sidan. I fonden reste sig galgen, rödmålad och med sin fallucka midt på plattformen.

Det var ovanligt tyst i den hemska salen. Man hörde blott rasandet af artisternas pennor, hvilka afprovades i och för aftecknandet af den hemska scenen.

Men nu hördes tunga steg i sidokorridoren bakom galleriet. Det var en dödsmarsch, och bland de marscherande fanns en, som visste att han nu tog sina sista steg här i lifvet.

Först syntes scheriffen, en jättstor norsk-amerikan vid namn Mattson. Det var han, som var bödeln, d. v. s. honom ålåg den sorgliga plikten att trycka på en knapp för att få luckan att falla.

Efter honom kom en lång, mager, svartmuskig man, klädd i fina, svarta kläder och mycket lik en katolsk präst.

Detta var delinkventen.

Därefter följde hans själasörjare, som ganska mycket liknade mördaren, jämte ett par tre af fängelsets tjänstemän.

Sedan prästen talat några ord till den lifdömde, som syntes liknöjd för alltsammans, och låtit honom kyssa en Kristusbild, hvilket han upprepade gånger gjorde, snörde scheriffen fast hans långa armar vid sidorna medelst starka läderremmar. Därpå ifördes han den hvita döds kåpan, hvarefter en svart hufva neddrogs öfver hans ansigte, på det att åskådarne icke skulle behöfva se hans hemska anletsförvridningar i döds kampen.

Sakta leddes han ut på falluckan och ur hufvan hördes det dofva ropet:

— *Good bye boys!*

Ögonblicket därefter slogs luckan bakåt med en gnisslande skräll, den i hvitt höljda kroppen föll med ett knastrande läte lodrätt ner ungefär 4 å 5 fot och hängde där några sekunder, maktlöst bändande sig åt alla sidor samt snurrade rundtomkring. Efter omkring 5 minuter upphörde rörelserna, och ett par läkare skyndade fram för att konstatera, det döden inträdd till följd af nackbenets afbrytande.

Hufvan bortogs sedan, och man såg det hemskt förvridna ansiktet med den ur munnen slafsande tungan. Kadavret vräktes därpå ner i en svartstruken likkista och hämtades i tysthet ut af anförvanterna.

Så hade denna brottsling nu försonat sitt illdåd med döden — och många af de närvarande tyckte sig ha haft en angenäm stund. På mig gjorde dock alltsammans det bedröfligaste intryck.

Den andra jag såg afrättas var en 19-årig neger vid namn Clark, en ovanligt kraftig och vacker yngling. Han var »janitor» (portvakt och städare) i ett fabriks- och hans brott bestod däri, att han våldtagit en af de däri arbetande flickorna, 16-åriga Lizzie Vaughn, hvarefter han på det grymmaste sönderstykat henne med en yxa och gömt liket under en mängd trasor i en garderob.

Innan han sjönk ner i galgen höll han ett varmhjärtadt tal till oss närvarande jurister, läkare och tidningsmän, varnande oss för att göra såsom han gjort. Hans sista ord voro, liksom Mulkowskys: *Good bye boys!*

Den tredje afrättning jag bevistade var en lynchning.

De, som lynchas, äro mördare, kvinnoskändare

och hästtjufvar, och delinkventen härvidlag var en stor, groflemmad neger.

Vi voro tre, två yankees och jag, som ridit ut från Chattonooga, Tennessee, för att besöka slagfälten vid Chickamauga. Mina följeslagare redo på hästar, men jag hade för större bekvämlighets skull valt en åsna, liten men naggande god, ja så liten, att mina ben understundom släpade i marken. (*Nichts geth doch über die Gemütlichkeit!*)

Följden blef emellertid att jag kom på efterkälken, och då jag efter några timmars ridt nal-kades en framgård långt inne i skogen fann jag mina förelöpare stående och vinkade på trappan af alla krafter.

På gården sysslade värden själf, en lång, senig »sydstatare», bredvid sin redan sadlade häst.

— *Hurru up*, ropade man åt mig, där jag gupade fram likt en Sancho-Panza — man skall lyncha en neger uppe i bergen.

— Men det där duger inte, inföll värden, sedan jag ändtligen stannat inne på gården. Om ni rider på åsnan kommer ni för sent. Arthur, sadla »Glencoe» åt herrn här.

Och »Glencoe» var en snabbfoting; vi voro snart framme vid den öppna plats i bergsslutningen, där dramat skulle utspelas.

Brottet var det vanliga, det beständigt upprepade. Negern hade på e. m. dagen förut kommit in i en farmaregård, där ingen mer än den unga vackra hustrun fanns hemma. Han hade bedt om mat, och hon hade af barmhertighet gifvit honom hvad huset förmådde.

Men till tack för gästfriheten hade han sedan våldtagit henne.

När mannen strax efteråt kom hem fann han

sitt unga vif bundet till händer och fötter samt förstummadt genom en munkaffe.

Den förtviflade farmaren, en ung skotte, anställde snart skullgång. Hela nejdens befolkning kom i rörelse, skogen genomsöktes, och brottslingen hittades morgonen efteråt dold i snårens gömma. Sedan han hemförts identifierades han af den kränkta kvinnan.

Nu stod han där väntande på sitt respass in i evigheten, ett respass, som nästan alltid utfärdas under samma ceremonier.

Delinkventen var en stor, groflemmad man med ulligt hår och väldiga sviskonläppar, hvilka gjorde att munnen med de framskyntande starka, hvita tänderna såg ut som om han varit fyrkantig i stället för oval. Fötterna voro bara, och de korta svarta byxorna så väl som den grå tröjan och ylle-skjortan, inom hvilket det höghvälfda svarta bröstet oroligt höjde och sänkte sig, voro i trasor.

Omkring 50 män af sydstadstyp med bistra, solbrända anletsdrag, stora, grå slokhattar med gula läderremmar omkring, revolverar i bältena samt winchestergevär i sina händer bidade rundt kring brottslingen. Man talade tyst med hvarandra, men från den öppna platsen vid sidan förnams det högljudda gnäggandet af de där bundna hästarna.

Den förolämpades man ledde ceremonierna, och enär man hade brådtom med sitt farm-arbete, gjordes processen kort med den högt vrålände och i alla lemmar skälfvande svartsoppnan.

Att fly var för honom omöjligt, ty de till tän-derna beväpnade männen omgäfvö honom i en cirkel.

Inom denna cirkel rörde sig lugn och beslut-sam den unge, skotske farmaren.

Nu lade han en rännsnara kring den ideligen

vrålande negerns hals, och ögonblicket därefter dinglade högst densamma högt mellan himmel och jord, hvarvid han blinkade med hvitögat, sprattlade med benen och hänfullt räckte ut tungan åt de närvarande.

Efter några minuter var dock sprattlandet slut, och hufvudet nedföll tungt mot ena skuldran.

Man bildade nu en halfcirkel kring den hängde,

som skulle få sitt allra sista respass in i evigheten, en salut, som hette duga.

Jag fälde min revolver, men min granne, en gammal man med långt hvitt bockskägg, vände sig till mig sägande:

— Skjut, främling!

I samma ögonblick kommanderades fyr! — och det ulliga hufvudet förvandlades till en oformlig blodmassa.

»De sköto på honom med femton gevär», som

✓ det står i visan; ja väl mer än så. Men jag höll
öfver målet, ty jag ville inte lägga sten på börda.

Brottet var hämnadt. Solens sista strålar förgylde i samma ögonblick trädtopparne, ryttarskaran begaf sig snabbt från hufvudskalleplatsen — »och intet mer fanns kvar än fågelsången».

Diamant-tanden.

Detektivstycke ur verkligheten.

Att i november resa öfver Atlanten är just icke så treffligt, ty höststormarna rasa då som allra värst. Jag måste emellertid anträda min färd vid den tiden. Vi gingo från Liverpool genom Irländska sjön och svängde förbi Irlands norra udde med Montreal i Kanada till mål. När vi hunnit ungefär halfvägs ut på hafvet uppstod en fruktansvärd storm. Vågorna vräktes med kanonskotts dån mot sidorna af den kolossala stålångaren, hvilken med jämrande ljud, med brak och knak i sina fogningar vände och vred sig i det myllrande elementet som en orm i en myrstack. (Ursäkta liknelsen!) I min hytt var allt liksom upp- och nedvändt, och jag måste om kvällarna surra mig fast med ett rep för att icke falla ur bädden.

När jag morgonen efter en dylik pinonatt satt på däck och betraktade dyningarna, varsnade jag åter »de oskiljaktiga», ett förtroget par, som jag dagligen samtalat med, och som tycktes sky hvarken storm eller störsjö. Det var en elegant klädd dam af omkring 30 års ålder, med svarta, blixtrande

ögon, ett ovanligt tilltalande anlete i mörk timbre och en figur mer harmonisk än en Canovas mejsel skulle ha kunnat forma. Kavaljeren, hvilken följde henne som en skugga, liknade dock ingen skugga, ty han var ljus som en solstråle och såg ovanligt distingerad ut med sitt fint skurna ansikte, upplyst af ett par ljusblå, lifliga ögon, sina långa, ljusa, för vinden fladdrande mustascher och sin högväxta, smidiga figur. De ledde hvarandra under armen vid sin vanliga stråt öfver däck, och jag antog dem vara ett förlofvadt par.

När damen efter en stunds promenad begaf sig ned under däck, kom den unge herrn fram till mig.

— Good morning, sir!

— God morning, mr Chamberlin! I sådant här hundväder är det nog bäst för damerna att hålla sig inne. Men miss Brady tyckes icke vara ömtålig för kölden, ehuru hon ju, såsom ni sade, härstammar från det soliga södern.

— Ja, hon är bosatt i Chattanooga, Tennessee; så påstår hon åtminstone.

— Påstår! Ären I icke gamla bekanta?

— Nej, jag har aldrig haft nöjet se henne förr än här på fartyget.

— Hm! De äro väl då lätta att göra bekantskap med, dessa sydländskor, kan jag tro. Att de äro vackra, det är säkert som sex. Hennes ögon äro ju rena, svarta diamanter.

— Det är sant. Och jag tror, att hon innehar diamanter äfven af annan färg.

— Hon är kanske mycket rik?

— Det vet jag ej. Rik på behag är hon dock ovedersägligen. Har ni observerat hvilka tänder hon har. De glänsa ju som pärlor.

Jag påminde mig nu, att hennes leende var

bland de ljufvaste jag skådat och att tänderna verkligen glänste som ett band af de kostbaraste pärlor.

Men hvad var det väl för ett ljud, som likt en sferernas melodi tjusande klang genom stormen? Det var miss Bradys ljuftva, för oss båda så välbekanta altstämma!

— Mina herrar, jag föredrager edert angenäma sällskap framför hyttens enslighet. Det är också hälsosammare att hålla sig på däck, om man blott . . .

I detsamma gjorde stålkolossen en volt. Vi gungades högt upp till väders, hållande oss fast vid våra soffor, men den unga damen, som icke ännu hunnit få fast plats, slant på det hala däck, rullade ned till salongsdörren och slog sitt vackra huvud mot mässingsledstängen med en våldsamhet, som satte verklig skräck i oss. Vi ilade fram och lyfte upp henne. Med en förfärad blick såg hon sig omkring, höll sin näsduk för munnen och började med synbar oro leta utefter däck.

— Har ni skadat er illa, miss Brady?

— En bagatell blott.

— Har ni tappat något?

— Endast en — en liten ring, svarade hon, fortfarande med näsduken för munnen. Hon sökte länge, men förgäfvades, efter den lilla ringen, och vi hjälpte henne lika länge och lika förgäfvades. Till sist begaf hon sig sorgsen ned i sin hytt och visade sig sedan ej mer under dagens lopp.

— Stackars miss Brady, yttrade jag på eftermiddagen till mr Chamberlin, det gör mig riktigt ondt om henne!

— Mig gör det också mycket ondt om henne, svarade han.

— Nå, det är ju tydligt. Jag har märkt, att det råder en ganska stark klockarkärlek er emellan.

Och jag gratulerar eder hjärtligt. Hon är ju be-
dårande som nattens drottning, och rik är hon väl
ock, då hon, såsom ni antydde, har så många dia-
manter. Ni tänker väl lägga embargo på henne
förr eller senare, kan jag tro?

— Ja, så snart vi nå Montreal.

— Är ni då så viss om att lyckas?

— Jag lefver på hoppet.

Följande dag visade sig miss Brady åter i vårt
sällskap. Mr Chamberlins uppmärksamhet mot henne
tilltog synbarligen med hvarje timme och hvar stund.
Men hon log ej mer som förr; hon var drömmande
och dystert. Och detta tillskref jag kärlekens makt.

Måndagsmorgonen den 16 november anlände vi
till Montreal, den stora, aldrig kanadiensiska sta-
den, hvilken vid första anblicken från hamnen er-
bjuder en frappant likhet med Södermalm i Stock-
holm. Det var ännu ej fullt dager. Millioner ljus
skymtade i halfdunklet; men klarast af alla strålade
elektriska ljusglorian kring hufvudet på den kolos-
sala Kristusbild, hvilken vid hamninloppet välsig-
nande sträcker sina händer mot sjöfararna till ett
välkommen eller ett farväl.

Mr Chamberlin ledsagade artigt miss Brady öfver
landgången och till en droska, som väntade på kajen.

— Här är en droska åt er, Evelyn Plumber,
yttrade han halfhögt, och dessa herrar skola led-
saga eder.

— Men, mr Chamberlin, utbrast hon förskräckt,
jag vet ej...

— Seså, inga scener, min fru! Här är mitt
kort, och här ser ni den talisman, som gifvit mig
rätt att beställa skjuts åt er. Han visade henne ett
litet föremål, som låg i en ask. Jag såg ej hyad
det var. Men på kortet, som han sedan räckte åt
mig, stod:

FRANCES CHAMBERLIN

Detectiv

Pinkertons

New-York.

Den vackra kvinnan svimmade härvid, men lyftes snabbt in i vagnen, dit de två polismännen också stego in. Därpå bar det af i flygande fart.

— Näväl, yttrade sedan mr Chamberlin — som ni såg lade jag mycket riktigt embargo på tjuserkan. Jag band henne i bojor, visserligen icke kärlekens, men polismaktens, och detta icke för hennes diamantögons, utan för hennes diamanttänders skull.

— Ni talar i gåtor.

— Se här, fortfor mr Chamberlin, i det han framtog den lilla asken och knäppte på densamma med pekfingret, liksom gubbar pläga bedrifva med sina snusdosor. Varligt aftogs locket, och där inne visade sig på en svällande bomullsbädd en tand, hvilken glänste som en pärla och ofvantill var försedd med en allra som näpnaste lilla skruf. På insidan fanns en urholkning, och däri skimrade en diamant. Nu i dagbräckningen glänste den som en stjärna.

— Ser ni, kvinnan, som seglat under falsk flagg, är egentligen en fru Evelyn Plumber, en diamant-smugglerska. I hennes tänder, särskildt för ändamålet förfärdigade — ni vet, att tandtekniken står högre i Amerika än i något annat land — gömmas diamanter. Hon har utan tvifvel låtit såga af sina friska tänder och skaffat sig dessa skruftänder i

stället, för att bättre kunna bedrifva sin lönande affär. Till Förenta staterna införas årligen på laglig väg diamanter för omkring 50,000 dollars värde, och för dem betalas 10 procent i tull. Värdet af de insmugglade diamanterna uppskattas däremot till omkring 20,000,000 dollars (75,000,000 kr.). Insmugglingen bedrifves af kvinnor, som därvid gå mycket listigt tillväga. I fjol hade ett fruntimmer hittat på ett enkelt sätt att lura tulltjänstemännen. Då dessa öppnade hennes koffert, hjälpte hon dem själf vid undersökningen af effekterna och bad en af dem att under tiden hålla hennes lilla barn. Detta bar en med ett sidenband kring lifvet bunden skallra, och då tullkarlen, för att roa det söta barnet, skakade skallran, hade han ingen aning om, att dussintals dyrbara diamanter lustigt rullade om där inne.

— Men hur kunde ni få fatt i den här tanden?

— Slumpen underlättade mitt arbete. Det var denna tand hon tappade på däckets, ni minns, när hon slog kinden mot mässingsledstången och låtsade sig söka efter en liten ring. Men kom nu; låtom oss gå upp i staden och äta frukost!

Sedan vi ätit våra humrar och druckit vårt vin, utbrast detektiven:

— Ja, nu har man nog under en dentists ledning hunnit undersöka hennes tandgård af diamanter och pärlor. Kan just undra, hur mycket de diamanter äro värda, som hon under denna resa fört på läpparna. Vi skola höra efter!

— Hallå! Detektivbyrån!

— Klart!

— Hallå! Det är Chamberlin. Jaså, är det Jack. Gu' da' på dej, du! Hör nu, han I plockat min diamanthöna ännu?

— Jojo män! Och tänderna äro åter inskrufvade, så att hon har varit nära att bedåra oss allesammans här uppe.

— Det kan jag väl tro. Jag går här ju själf med ett såradt hjärta. Nå, för hur stort värde diamanter var det?

— För 4,000 dollars. Men en sidotand fattades.

— Var lugn, Jack! Den har jag just som i en liten ask.

De älskandes Mekka.

— Jag, Thomas Gilpin Riordan, gifter mig i afton med miss Betty Leeds! 225,000 dollars!

— Hva?

— Jag, Thomas Gilpin Riordan, gifter mig i afton med miss Betty Leeds! 225,000 dollars!

— Hva?

— *A, shut up and don't make a fool of your-self!*
Jag, Thomas Gilpin Ri—

— *Well! Well!* Och du önskar, att jag skall bli din medbrottsling vid denna »Escape from the Seraglio!» Nehej, min käre Tom Riordan, tack vackert!

— Det är inte alls någon rymning och inte heller någon enlevering.

— Hvarför resen I då till Hudson, Wisconsin?

— En nyck af Betty, *that's all!*

— Jo, jo så! Ser man på! De moderna idéernas triumf! Nåväl — om de gamla, beklagansvärda föräldrarna —

— Kära du, den stackars Betty eger hvarken far eller mor, hvarken syster eller bror — endast mig att lita sig till i hela vida världen —

— Odudintusan!

— Men här ser du ett laga tillståndsbevis från hennes förmyndare. Gubben skulle själf ha följt med; men han måste stanna hemma.

— Godt, jag kommer — bara jag hinner fara hem och kläda om mig —

— *Ah pshaw!* Där fjeskas inte! Det blir ju endast vi fyra, vetja: hon och jag och du och miss Mary-Ann de Wolf Tupper. Först äta vi frukost hos Barge, och sedan *geht es los* som tysken säger.

Förbigående den uppslupna »svenfrukosten» med alla dess små finter och kuriositeter vill jag — för att raskare hugga in på ämnet — inskränka mig till att i största korthet presentera mina tre bordskamrater:

Betty Leeds — 17 år, ovanligt vacker, en samm typ för en *yankee-girl*. Högbarmad, smärt, guld-hårig, en ny Aurora lik; hemtreflig och fint bildad. Gropar i kinderna, skälmen i ögat — og et perle-tungt Snor, där snor sig som en Snog om hennes hals.

Tom Riordan — *master of arts* (magister artium), lång, mörklagd, intelligent; anställd i redaktionen af tidningen »*The Minneapolis Tribune*», hvilken utkommer tre gånger om dagen.

Journalisternas yrke anses här i Förenta staterna som det mest fashionabla af alla, och sönerna af våra noblaste familjer täfla om att komma in vid tidningarna, sedan universitetsstudierna afslutats.

... Utmärkt violinist, isynnerhet rutinerad kvar-tettspelare. Jag har ännu aldrig hört någon s. k. amatör tolka Haydns humor, Mozarts graciösa Stim-mung, Mendelssohns djupa poesi eller Beethovens Strum und Drang med sådan gedigen uppfattning som denne unge amerikan, elev af Gustave Hollän-der och Emile Sauret.

Ja, Maliceqvist påstår till och med, att han spelat sig till sin Betty (225,000 dollars) genom en tartiniansk pralldrill på G-strängen. Men detta låter jag för min del vara osagdt.

Och nu komma vi, sorgligt att säga, till miss • Mary-Ann de Wolf Tupper. Ja, jeja mej! Det är visserligen en historieskrifvares heligaste plikt att alltid rycka fram med den osminkade sanningen. Men — härvidlag. Nej — jag kan det ej!

Har herrskapet någonsin skådat en arabisk hingst med portlikt vidgade näsborrar, hundull i öronen och guldbågad pincenez framför de skarpa, uttrycksfulla ögonen?

Men det ansåg den lufvern naturligtvis rätt och lagom åt mig, ehuru Tegnér säger, »att det starka är det sköna värdt».

Klockan half 3 ångade tågat ut från stationen, och vi sutto i en af palatsvagnarna. Hvert jag vände mig möttes jag af Mary-Anns-näsor, ty det är spegelglas i väggarna. Hon tycktes vilja hugga hål i mig, hon vädrade, så att näsflyglarne skälfdde, hon skådade kritiskt på mig genom pince-nezen, hon suckade — —

Anande satans arga list drog jag fram en emma till fönstret, skjutande skulden på naturens underbara skönhet. Hvilken härlig utsikt! Där borta slingrar sig Missisippifloden som en »Boa constrictor» fram mellan höga, trädbevuxna stränder, i hvilkas mörka mull brodden nyss börjat spira. De spräckliga böljorna, som i dag vid sin glittrande dans famnas af kalla, kala stränder, skola i morgon på sin väg mot den soliga södern kyssas af idel doftande blommor.

Här reser sig ett kyrktorn ur en skogsdunge, och där ligger en nätt farmaregård. På åkern gå

far och mor plockande potatis, eller kanske det är kålrötter, och i fäjsdörren står husets unga dotter rosenröd om kind och viftar med sitt hvita förkläde.

Kanske hon hör
Ljudet, som vinden för;
Kanske hon — gissar,
Att man till Hudson trissar.

Röd som en blodig sköld sänker sig solen bakom skogstopparna, när vi omsider nå vår resas mål.

Hur underbart fager är ej den lilla staden, som lutar sitt hufvud mot *Liberty Hill* (Frihetsberget) och tvättar sina fötter i S:t Croix-flodens plaskande böljor! Nätta, prydliga, trädgårdsomgifna hus och gator så fina som salongsgolf. Det gnistrar och blänker om kupoler och kyrktorn, och allt i dessa ljufva nejder synes vara uppslaget till ett dundrande kalas med fröjd i hjärtan och pokaler.

Nu klinga klockorna till helgsmål, och stigarna vimla af högtidsklädda människor, hvilka i afton skola knyta Hymens band — såsom det så skönt heter på latin.

»Det är en syn för gudar;
För mänskor är den ej!»

Icke mindre än 1,172 par ha redan i år vallfärdat till detta alla älskandes Mekka för att lättvindigt bli gifta. Af dessa ha jämt 586 varit kvinnor. Och många ha varit millionärsdöttrar, hvilka rymt hit med sina fäders kuskar. Här ingick den stormrike Newyork-bankiren Morosinis dotter ett olofligt och olyckligt äktenskap med sin faders kusk, Schelling. Och här gifte sig nyligen Tillie Nelson från Duluth med en West Point-kadett, från

hvilken hon nu söker skilsmessa på den grund, att den unge officersaspiranten pillade sig af från henne redan kl. half 4 på morgonen efter vigseln, utan att ens kyssa den väna slumrerskan till afsked. Nu önskar lilla Tillie resa till Hudson med en juvelerare.

Och hit rymde, förtärd af sina känslors vilda brand, under en stjärnklar natt i förra veckan den 16-åriga, bildsköna miss Josephine Hahn, dotter till generalen W. J. Hahn i Minneapolis, med sin Lauderdale.

Märk väl; det var icke the earl of Lauderdale, som var med i den ryktbara engelska »Cabal-ministären» år 1667 utan natursköne sillstryparen George Lauderdale.

Föräldrarna blefvo topp tunnor rasande, i all synnerhet den gamle generalen, som drog sitt svärd. Men hvad tjänar det till att spjärna mot udden? Att försöka döda kärlek med svärdsegg är detsamma som att hugga hufvudet af en tupp. Han spänner likväl sina vingar till flykt och kör hufvudet i väg- äfven utan hufvud.

När det befanns, att ingen återvändo var möjlig, gifvo flickans föräldrar för skams skull med sig. Men ny vigsel förrättades till yttermera visso sistlidne söndag i brudens föräldrahem.

Sic fit in bello — det är uttydt: så går det till i krig.

Några lysningar förekomma icke här i Förenta staterna. Ingen behöfver liksom i Sverige »ramla ner från predikstolen». I Minnesota och andra något så när civiliserade stater måste man dock taga ut äktenskapstillåtelse (*licence*); men i Hudson, Wisconsin, kommer något dylikt aldrig i fråga. Icke heller fäster man sig där vid sådana småsaker som

åldern, ehuru lagen stadgar, att mannen skall vara minst 18 år och kvinnan 15. I Hudson lär man ha dansat kronan af mången 12-årig brud.

Den fagra staden är sålunda ett paradiset för alla giftaslystna, hvilka af någon orsak sky offentligheten eller vilja hoppa öfver lagens skrankor. Dock — icke blott för dem, men äfven för präster och hotellvärdar, hvilka här skära guld med täljknifvar.

På hvar tredje veranda smilar en präst i all sin prydno, seende till, hvem han uppsluka månede samt rustad och beredd att mot hederlig vedergällning välsigna dessa hjärtan. Och på hvar fjärde tronar en flottig hotellvärd med sin Aufforderung zum Tanz.

»Och på Flustret står Norberg och glör
I hvit ja-hacka och bla-hanklädersskor!»

— Usch, alla de där prästerna se ut som om de ville äta upp oss med hull och hår, läspade bruden — låtom oss fortsätta ett stycke till!

Och så genljödo snart några steg mot den smäckra bron öfver S:t Croix-floden.

Og se, over grönklare Bølge
Fremglider et Brudefølge —
Dum dum dum dum!
Bom bom bom bom!
Dum bom!

Å verandan till tredje huset på andra sidan bron satt en äldre prästman med vördnadsbjudande utseende, kalott på hufvudet och en ofantlig pipa i sin mun. Hans ansikte sken som solen, och som två stjärnor tindrade hans ögon bakom de runda brillorna. På bordet framför honom syntes en tjock bok (kyrkboken), bläck och penna samt saft och

vatten. Vid vårt annalkande skrattade han, så att den väldiga magen gick i vågor, och öfver hans tandgård framrullade följande trollformel:

— Jajah, jajah, mina vänner — ju längre fram på kvällskvisten, desto vackrare folk!

— Här gå vi in, här gå vi in, envisades miss De Wolf Tupper, som kände sig lifligt berörd af artigheten.

Ce que femme veut Dieu le veut! Och under det att vi presenterade oss samt skakade tass med »Guds ord i Hudson» läste vi på en plåt å dörren.

Rev. Roul A. Mac Pittie,
pastor of the Immanuel Church.
All welcome!

— Jag väntar just ett par till, utbrast den treflige *reverend* Mac Pittie, så att nu kan jag slå två flugor i en smäll. Får det vara en oskyldig läskedryck, mina ärade vänner, tills den ljufliga tiden varder kommande? Kanske herrarne önska något mera gediget? Häh? Säg inte nej! Jag bjuder hvad huset förmår. Cärrilajn! Cärrilajn! (Caroline!) fyll opp! fyll opp! Och saft åt damerna!

— Min sköna fröken, ert namn, om jag får be!

— Mary-Ann Elisabeth De Wolf Tupper, hördes det blyga svaret.

— Och ni, min herre — nu vände sig den gamle otäcken till mig — jag lyckönskar er till att ha vunnit denna unga, sköna dams kärlek. Vid första anblicken märkte jag, att Herren i sin nåd lätit eder söka och finna hvarandra. Ett äktenkapstycke.

— *Reverend sir!* afbröt jag de vederstyggliga insinuationerna — jag och denna unga, sköna dam ha endast följt med som vittnen. Här står brudparet.

I samma ögonblick infunno sig de andra båda, som tingat på i förväg, och den heliga ceremonien tog sin början. Efter ritualens slut slog fader Mac Pittie två flugor i en smäll, såsom han sagt — och

höll det vackra talet, hvilket naturligtvis är det samma för alla. Det var verkligen vackert och därtill mycket väl framsagdt. Mary-Anns tårar flöto strida.

När vi kommo ut, följda af lyckönskningar från den andlige, som nu blifvit 20 dollars rikare, hade solen sjunkit, och månen syntes i vild fart rulla upp bland de af stormen sönderslitna skyarna, lekande titt-ut med alla de nygifta par, som i

denna förföriska kväll sökte lugn och hvila i Hudson, Wisconsin.

Nu gällde det att få ett lämpligt hotell. Pastorn hade rekommenderat sin vän Kimberleys, och dit styrde vi ock vår färd. Å detta fina och dyra hotell logerar endast den s. k. bättre klassen (*sit venia verbo!*). En märklig samling människor! Med högst kuriösa sätt. Snobbiga herrar och unga, förtjusande, elegant klädda damer, af hvilka nu säkerligen en stor del så att säga hoppat i galen tunna.

Supén var god *ab ovo usque ad mala* — från ägget till äpplena — såsom de gamla romarna brukade säga. Det åts betydligt med ägg, ty det är nu påsk, den tid på året, då äggen anses vara bäst.

Man säger, att det funnits personer, som blifvit alldeles hvithåriga — eller kanske det är skalliga — under en enda natt, och härpå tviflar jag nu ej längre. Det vippade: vipp, vipp, vipp! såsom gastar vippa pläga.

Efter denna natt, den förfärligaste jag någonsin upplefvat, klädde jag mig redan vid 5-tiden och gick ned för trappan.

Det var en härlig morgon. Den jungfruliga solen kysste flodens friska böljor, daggen glittrade i den späda brodden, och dufvorna kuttrade aningsfullt.

Den tjocke värden med den pipiga rösten var också redan uppstigen och satt idislande på en grön soffa under verandan.

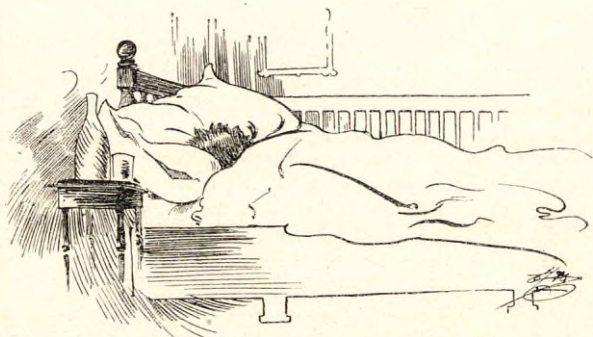
— Well! Well! Mr Kimberley! utbrast jag förebrående.

Han såg på mig med sina talgiga ögon, magen blåstes upp och det pep som det piper i ungdomens vår — eller kanske rättare sagdt som när man släpper ifrån sig en af de där små, uppblåsta säckpiporna, hvilka barnen leka med.

Mina hundår i Amerika.

Men aldrig, aldrig nånsin —
 Min ed är fast och dyr —
 Till Hudson i Wisconsin
 Jag mer min kosa styr
 På bröllop!

I Förenta staterna finnes emellertid ännu ett Mekka för unga älskande, och det är staden Jeffersonville i Indiana. Dit vallfärda nämligen alla giftaslystna i Kentucky, hvilkas förening hämmas af något hinder. Under de senaste 15 åren ha icke

mindre än 15,000 kentuckyer gift sig i Jeffersonville, och orsaken härtill är följande:

Först och främst får en kvinna så snart hon fyllt 18 år enligt staten Indianas lagar gifta sig utan föräldrarnas samtycke, under det att Kentuckys lagar icke tillåta dylika friheter förr än hon är 21 år gammal.

För det andra skiljes Jeffersonville endast genom Ohiofloden från Kentuckys metropol, Louisville, och man behöver endast taga sig en roddtur om 10 minuter för att vara inne på det fridlysta området.

Under tidningsmänna-exkursionen till södern i

fjol besökte jag med öfverste Jim Cavanaugh, en typisk »Kentucky-öfverste», såsom ciceron den märkvärdiga staden.

Den som i Jeffersonville hufvudsakligen förrättar vigslarna är domaren Keigwin, en liten mager, hvithårig gubbe med halfalnslånga, krithvita mustascher. Vi voro en afton hos honom och drucko vin.

Gamle Keigwin läser med förkärlek Ovidius och spelar gerna »poker». Mot brudparen uppträder han såsom en faderlig vän, och då han ibland, när parterna äro rika, erhåller ett högt extra arfvode, öfverflödar hans vältalighet till någonting verkligt sublimt. För sådana som betala mindre är talet naturligtvis »kort och godt».

Under 14 år har denne domare vigt 12,700 brudpar. Han bebor ett vackert tvåvåningshus vid stadens hufvudgata. Innanför ämbetsrummet finnes en »parlor», där vigslarna förrättas, samt en budoar, där bruden kan kläda om sig o. s. v.

En annan äktenskapsstiftare i Jeffersonville är »squiren» Hauses hvilken satte upp ett giftermåls-skjul vid flodstranden, sedan förgäfves jagat efter lyckan såsom köpman, limkokare och — trumslagare. Han skaffade sig äfven 8 äktenskaps-»runners», hvilka skulle lotsa de giftaslystna till hans skjul. Emellertid uppkommo snart tvistigheter icke blott mellan dessa »runners», utan äfven mellan vigselförrättarna, hvaraf följden blef, att en annonserade, det han vigde gratis, och en annan dessutom förband sig att gifva hvarje par »en fin och dyrbar bröllopskänk». Myndigheterna påbjödo då mera sans och måtta; men »runners» finnas ännu kvar.

Att dylik äktenskapsfabricering medför både

lustiga och sorgliga scener, är tydligt. En ledsam händelse tilldrog sig sålunda i somras, enligt hvad domaren Keigwin berättade.

En ung farmaredotter hade förälskat sig i en ramsvart neger, hvilken var dräng på hennes faders farm. När föräldrarna på det bestämdaste motsatte sig äktenskapet, vände sig flickan och negern till Jeffersonville, där en negerpräst vigde dem, sedan Keigwin vägrat. För att kringgå den lag, som förbjuder giftermål mellan hvita och färgade, aflade den stackars flickan ed på, att hon tillhörde negerrasen, ehuru hon var röd och vit som smultron och grädde. Följden blef, att fadern icke längre ville vidkännas sin dotter. Hon tillbrakte någon tid i en eländig koja med sin svartalf; men afled efter några månaders förlopp af sorg och brist.

En ung Don Juan hade nyligen med en ung flicka af ansedd familj i Louisville underhållit en kärleksförbindelse, som ej blef utan följder. Förföraren öfvergaf emellertid den förförda, hvarpå hennes 18-åriga syster uppsökte honom på hans kontor och med revolvern framför hans näsa tvang honom att genast draga till Jeffersonville och äkta sitt offer.

På en maskeradbal i Louisville förälskade sig en gud och en gudinna plötsligt i hvarandra. Under det att balen var i full gång, rodde de öfver till Jeffersonville och väckte upp gubben Keigwin »midt i natta». Han sammanvigde i största hast de högst besynnerligt utstyrda kontrahenterna, hvar efter dessa, numera ett äkta par, *sans peur et sans reproche*, återvände till balen och togo sig en ny sväng-om.

Detta var första gången, tillade den gamle gentlemanen, tankfullt svängande sin guldpince-nez — som jag vigt en gud och gudinna!

Regnmakaren i Gunnison county.

Folkmassan var kompakt, och när vi icke hade någon murbräcka med oss slöto vi upp bakom och stannade i sadlarna, hvarigenom synkretsen också vidgades ganska betydligt.

Vid en väldig sykamore, ett par stenkast från mr Scotts nätta farmgård, Tin Cup i Gunnison county, syntes ett litet hus på hjul. Det satt tämligen högt uppe, och till bakhjulet ledde en brant trappa. På den gröna väggen lästes i hvitt följande tillkännagifvande:

John L. Dalrumple D. D.
Den Ryktbare Regnmakaren,
Farmarens Hopp. Samtidens Under.

John L. Dalrumple, Doctor of Divinity (teologie doktor), skulle i dag framkalla regn på artificiell väg härstädes. Torkan hade varit ödesdiger, och de stackars farmarna voro alldeles öfver sig gifna. Men en »theologie yankee» vet råd för allt. Doktor Dalrumple hade erbjudit sig att mot en ringa

dusör af 1,000 dollars gifva rotblöta i Gunnison county på aftonen den första maj. Och man hade »slagit sig ihop om kalvfen» samt kallat doktorn, hvilken efter fyra mulåsnor kommit åkande från Kalamazoo, Michigan, i sitt lilla hus med allt sitt pick och pack, sina trollformler och högst kuriösa redskap. Färden hade han naturligtvis sålunda företagit i afsikt att under vägen komma i beröring med flera farmare och kunna mottaga många nya regnbeställningar.

Hvarenda själ i hela häradet hade infunnit sig för att bevittna den märkliga proceduren. En brokig samling människor: långa, bockskäggiga amerikaner, svartmuskiga irländare med öfverläppen lika lång som hakan, greker och romare, germaner, tunguser, moritasker, negrer, indianer och — danskar.

Klockan var nu 4 *post meridiem*. Undergöraren skulle uppenbara sig. Och han kom vid

Dån af starka trummor och högt skrällande pipors ljud.
(Hexameter.)

Sex negermusikanter, placerade i en skön krans under sykomoren, blåste: »*Johnny got his hair cut for fifteen cents*» (Håret klipps på Janne för femton cents), så att deras ögon skälfdes som gelé på sina axlar, och den irländske farmaren, som i brist på musikaliskt bildad person, engagerats att traktera bastrumman, höll på att slå ihjäl flera af de svarte »orkestermedlemmarna», hvilka stulit höns från honom under vårens lopp.

Ur det lilla huset, som icke hade något tak, höjde sig, sedan musiken tystnat, ett vördnadsbjudande gubbhufvud, vänligt nickande åt alla håll. Håret var hvitt och stripigt, näsan lång, tunn och krokig. Å dess krön syntes ett par runda, silfver-

bågade brillor »I aftonsolens glans spatsera». Öfverläppen var omsorgsfullt rakad, men från undre delen af hakan böjde sig i metkroksform uppåt ett krithvitt bockskägg.

Under ett ljudeligt hurra från mängden klef den länge magre gubben majestätiskt ned för trappan och upp på en stenhäll. Nu såg man, att han var klädd i en fotsid, svart kraftan med djupt tuklufven stjert samt byxor, hvilka voro så snäfvå och korta, att stropparna på skorna stucko ut både fram- och baktill. Kring halsen bar han en guldkedja med ett kors i, och på vänstra sidan af bröstet glänste en bronsmedalj — antingen »The Medal of Honour» från inbördeskriget eller också något vetenskapligt utmärkelsetecken från Belgien. Efter att hafva kastat ännu en pröfvande blick på folkmassan, började han med väldiga nasalljud sålunda: — Ladies and gentlemen!

Låtom oss först vända våra tankar till den Allsmäktige, utan hvars bistånd allt vårt snille, allt vårt vetande och alla våra sträfvanden bli till ingen nytta! Gudi allena äran! Om han icker bygger huset, så arbeta vi fåfängt, som därpå bygga. En bönesuck till Honom från oss alla, att han må välsigna vårt verk! Herren vare tack och lof! Ähmen! Ähmen!

På föranstaltande af Honourable Charles B. Farwell, senator från Illinois, beviljade Förenta staternas kongress såsom bekant på sin tid en summa af 10,000 dollars för framställande af regn på artificiell väg.*

* Kongressen företog denna bevilning dels därför att summan, 10,000 dollars, ansågs så obetydlig, att det kunde göra just detsamma, om den fanns upptagen i budgeten eller ej, dels ock därför att man, såsom orden föllo, »icke ville lämna någonting oförsökt.»

Med anledning häraf utsände åkerbruksdepartementet en kår af världsberömda vetenskapsmän och andlige, nämligen general R. G. Dyrenforth, professor Carl Meyers, mig, John L. Dalrumple, doctor of divinity, kemisten, professor Powers, utgifvare af »War and the Weather», samt luftseglarne, professorerna John F. Ellis och George E. Casler.

Experimentalfältet var mr Nelson Morris' farm i Midland, Texas. Här hade inte en droppe regn fallit på tre år. Men till denna törstiga region kommo vi, regnmakare, med ballonger, drakar, reporter, potaska, rockarock, dynamit, dynamomaskiner, bomber och stora, stora kanoner. Det öfriga är min hemlighet, ett patent, som en vacker dag skall inbringa mig millioner.

Mina vänner, hvad sägen I härom? Det var den 14 sistlidne april. Genom — —

Just vid dessa ord förvandlades plötsligen talarans ansiktsfärg. Förut hade den varit rödbrun och bjärt, afstuckit mot det hvita håret; nu var den gullvit. Och ögonblicket efteråt sågo vi teologie doktorn John L. Dalrumple med sjumilaskutt och en snabbhet, som man väl näppeligen skulle kunna tilltro en mer än 60-årig man — så vida han inte är en långbent yankee — sätta af utåt prairien efter den irländare, som slängt det ruttna ägget midt i planeten på honom. Det gick som ett jehu öfver stockar och moras, öfver kaktusplantor, slipstenar och sandhögar. Populasen jublade frenetiskt, och från orkestern ljöd det mest infernaliska Ritsch! Ratsch! Filimupenbom!

Omsider kom dock grubbräket tillbakalinkande, torkande sig i ansiktet med ett blad af *Lappa tomentosa*. Han begaf sig direkt upp i det lilla huset, men vände snart åter med en blänkande revolver i ena handen och en lång smal flaska i den andra.

— Ett högst obehagligt intermezzo, mina ärade vänner, inte sant? Men kommer den fördömde rackarn igen, så — —! Jag vill här begagna mig af tillfället att introducera denna mirakulösa patentmedicin. I sen denna flaska! Hon innehåller den världsbeprisade »Dalruple Oil», uppfunnen år 1736 af min vördade stamfader, reverend Peter Dalruple i Chelsea, Massachussets. Intet är bättre för skråmor i ansiktet! Dessutom är hon det enda hittills uppfunna absoluta och osvikliga bote-medlet mot hosta och lungdot. Man smörjer sig på bröst och rygg med denna olja — och man blir genast bra! Läkarne i våra dagar ingifva de bröstsjuka en hel del medikament. Men hur skall *det* kunna hjälpa för bröstet, som bums rinner ner i magen? Omöjligt, mina högt ärade vänner, alldeles omöjligt. Hah! Hah! Hah!

»The Dalruple Oil» däremot botar allt, äfven rheumatismus och neuralgia, ryggradslidande, benbrott och vindögdhhet, kort sagdt allt! Kostar endast 25 cents per flaska. Alla böra försöka den. Sedan regnet fallit i afton börjas försäljningen inne hos mr Scott. *Only twenty five cents a bottle!*

Men, låt se — hvar var det jag slutade?

— Det var den 14 sistlidne april!

— Ja visst ja! Alldeles riktigt! Det var den

14 sistlidne april. Medelst retorter framstälde vi syrgas och vätgas, dessa förfärliga sprängämnen, hvilka tillsammans bildade den s. k. knallgasen. Härmed fyllde vi ballongerna. Det öfriga är min hemlighet, ett patent, som en vacker dag skall inbringa mig millioner... Men hvad är det, som dyker och dyker där borta i grushögen? Är det han med de ruttna äggen, så... Ack, du, din niding! Hvars mans niding! Nenej! Han vågar sig nog inte fram! Illvilja och feghet gå hand i hand nu för tiden! Annat var det i *min* ungdom! Allt nog — efter en lång träta om, hvem som skulle applicera »tidrören», gjorde ändtligen kemisten detta, och det bar till väders under en varm bön från mig. Explosionen inträffade 3 mil från uppsändningsplatsen.

Tvåhundra skålpund rockarock och 150 skålpund dynamit antändes sedan på marken. Och hvad hände? Jo, den natten föll ett så ymnigt regn, att hela Midland, där det icke regnat på 3 år, höll på att flyta bort.

Dagen därpå, den 15 april, kommo farmarne från Stanton och begärde regn för 1,000 dollars, samma pris som I, herrar farmare i Gunnison county, i dag betalat mig för det regn, I snart skolen erhålla. När vi då uppsände den största ballongen, laddad med 70 kubikfot knallgas, råkade en gammal beskedlig gumma få sin fot intrasslad i repet och gick till väders. Hon trätte och skälde så länge vi kunde höra henne. Men så — ett tu tre — upplöste sig alltsammans i en smäll — och regnet föll ymnigt öfver hela Stanton county den dagen.

Mina vänner, hvad sägen I härom?

— Än gumman då? sporde en röst ur hopen.

— Gumman! Hvad då för en gumma?

— Doktorn sade ju, att en gammal gumma fick foten intrasslad i repet och gick till väders.

— *Why, did you ever! It is the biggest lie I ever heard!* (Det är den största lögn, jag någonsin hört!) Det har jag aldrig sagt!

— Jo, det sade ni, ropade flera röster.

— Sade jag det? Stackars, stackars beklagansvärda gamla gumma! Gud vare hennes själ nådig! Ladies and gentlemen! Det måtte vara ett förskräckligt öde! Tänken eder blott att sväfva upp i okända rymder med hufvudet ner och fötterna upp! Att hänga fast endast med ena foten, så att det andra benet tvifvelsutän stod vertikalt utåt. Och så — ett tu tre — denna bedöfvande smäll samt bitarnas spridande åt höger och vänster, kanske ännu högre upp — hvem vet? Fasansfullt i sanning!

Men återvändom till ämnet! Under slaget vid Dresden, den 27 augusti 1813, rådde till en början en outhärdlig torka, så att tungorna lädde fast vid de kommenderande fältherrarnas gommar, görande det för dem omöjligt att få fram ett ord. Men så snart kanonerna började spela, öppnades himmelns slussar. Och under slaget vid Waterloo, den 17 juni 1815, var allt i början torrt som snus. Ej ett löf rörde sig, och temperaturen kändes som i en masugn. Men när kanonerna började dundra, kartescher, bomber och granater hvina omkring, blef det genast helt annorlunda. Ett häftigt åskväder urladdade sig, och det föll ett kopiöst regn.

Sålunda skall det nu också bli här i Gunnison county. Jag, John L. Dalruple, Doctor of Divinity, har hit anländt i mänsklighetens intresse för att skydda farmaren från torka och missväxt. Ben Franklin ref ner blixten ur skyn; jag rifver ner

regnet! Hvilket är mest storartadt? Men nu till verket! Någon liflig musik, om jag får be! Bom!

Taråra! Det långa pekfingeret med en knöl i ändan viftade resolut i takt! Bom! Ta-råra!

Teologie yankeen klef nu upp i sitt lilla hus, därifrån minst ett hundratal raketer och laddade drakar uppsändes, hvarjämte muskedundrar afskötos.

Det var ett väsen som herre min je. 100 skålpund rockarrook och 75 skålpund dynamit exploderade också ett stycke längre bort med en våldsamhet, som kom marken att skälfva och korna att dansa kalfdans. Men knalleffekten återstod ännu. En kolossal ballong, som under tiden inom ett stängsel fyllts, satte snart i väg in's blauer hinein. Och — hast du mir gesehen! Under dinglade en fågelskrämma, vid hvars åsyn hjärtat hoppade upp i halsgropen på de närvarande. Man trodde, att doktorn själf följt med — och lurat gunnisonsborna på både penningarna och regnet.

Så var dock icke händelsen. Sedan ballongen kreverat däruppe med en smäll, mot hvilken »den viborgska» helt visst var bara pannkaka, stöflade gubben ut ur inhägnaden och klef upp i det »allra heligaste», därifrån han sågs rikta en tub mot höjden och tände någon sorts rökelse, som i blåa banner ringlade sig uppåt.

Och — hur underligt det än må låta — en stund efteråt började himmeln mörkna. Några stormilar drogo förbi. Åskan mullrade doft, och majregnet stod snart som spön i backen, hvarvid farmarena ropade »tjohej!»

Hur kom det sig? Ja, hvad vet jag? Är det verkligen möjligt, att regn sålunda kan framkallas, eller hade den gamle sluge yankeen genom meteorologiska beräkningar förutsett, att regnet just på den dagen och den timmen skulle falla i Gunnison county samt slagit mynt däraf?

*»Och luften rensar skyarne de kalla,
Och regn på våra fönsterrutor falla!»*

"A trip to China-town."

I hörnet af Nineteenth och Champa streets i Colorados praktfulla hufvudstad Denver finnes en högst elegant butik, där endast kinesiska artiklar försäljas — de mest olikartade och kuriösa artiklar — men mycket eftersökta af de lyxälskande amerikanerna.

Denna affär ägdes under min Denvertid af en mycket rik kinesisk köpman vid namn Hop Sing Li, en liten trefflig omkring 55-årig himlahund med runda, hornbågade brillor på näsan och en ofantlig hårpiska utefter ryggen.

»Ej önsker jeg håller det pärltunge Snor,
Der snor sig som en Snog på din Rygg!»

Under hemvägen om kvällarne brukade jag ofta titta in i *The China Store* för att prata bort en stund med den munvige Hop Sing Li, som ganska ledigt kunde göra sig förstådd på engelska.

Kommersen sköttes af ett dussin unga kinesiskor, hvilka af agenter för flickexport utvalts i det allra gulaste Kina för Hop Sing Lis räkning och af honom kontant betalts; små, feta, snedögda och

gulhyade »tippi tippi topps» med blåsvart, slätkam-madt, af brokiga fjärilsvingar prydt hår, konstrikt broderade sidenjackor, vida, viftande säckbyxor, ringar af porslin kring armar och fotleder samt små hvita, båtliknande skor på fötterna.

Enär jag ej såg till några krympta fötter antar jag att dessa damer ledde sitt ursprung från någon trakt af det stora Kina, där »fotbindningar» icke förekomma.

En afton, då jag vek om hörnet, fick jag väderkorn på min vän Hop Sing Li, som klädd i gala-dräkt stod i sin butikdörr.

»Och på Flustret står Norberg och glör
I hvit jacka och blanklädersskor!»

Hop Sing Li var äfven iklädd hvita, skinande kläder, fast af kinesisk snitt, med »knapp» och allt, tydligen ett tecken till hans värdighet såsom rådgifvare, tolk etc. åt Denvers kineser.

De allra flesta af dessa försörja sig genom att tvätta och stryka. Dessa s. k. »tvätt-onklar» ha aldrig några kvinnor hos sig, utan utföra själfva sitt arbete. Deras enda syfte med vistelsen i Amerika är att samla penningar, och häri lyckas de galant, enär tvätt och strykning betalas ganska bra och enär de själfva lefva nästan uteslutande på ris, som kostar just ingenting.

Men tusentals kineser i California och Colorado utföra ock andra sysslor. De arbeta i skogar och grufvor samt tjänstgöra som diskerskor, skurkäringar, pigor och uppasserskor i hotell och krogar. Arbete behöfva de ej sakna, då de nöja sig med och kunna göra besparingar på vida mindre betalning än de hvite arbetarne.

Så snart de snålat samman en del »grönryggar»

pilla de sig af hemåt, lika tysta som de kommit, för att sedan i sitt fädernesland lefva som grand-seigneurer. Somliga äro mycket rika när de vända hem, och så väl i Denver som i San Fransisco och Chicago finnas kinesiske mångmillionärer, hvilka dock vunnit sin slutliga rikedom, d. v. s. satt kronan på verket, icke genom tvätt och strykning, utan genom handel, synnerligast tehandel.

Andra få naturligtvis aldrig återse »det himmelska riket» här på jorden, utan dö på amerikansk grund, så att deras andar flaxa direkt i väg till det verkliga himmelriket. De komma emellertid icke ens dit med två tomma händer, ty vid begrafningen uppdukas åt dem ett hejdundrande kalas, en hel mängd maträtter, som man inbillar sig att de behöfva under den långa färden. Liken hemsändas därefter nästan alltid till Kina, ty »levvande eller död» vill en kines icke stanna i Amerika.

Högst få kineser kunna något så när lära sig tala engelska. Det är sålunda omöjligt för dem att uttala *r*. Ett *r* blir i deras mun ett *l*. *An american man* (en amerikan) kallas af dem helt enkelt *melican man*, o. s. v.

John Chinaman (Djan Tjainemän, den traditionella benämningen på hvarje kines i Förenta Staterna) är för öfrigt en beskedlig stackare, som skattar sin hårpiska högst af allt. Om man, såsom det ofta af okynne bedrifvits, klipper af honom den samma, går han visserligen och tager sitt eget.

But from sounds to Hop Sing Li, hvilken som sagdt stod och glodde i sin butikdörr. Majestätiskt avancerade jag fram emot honom och helsade på kinesiskt sätt, hvilket sålunda tillgår:

Man aftager hatten, ropar »*Mockahej*», rifver sig bakom högra örat och räcker samtidigt ut tungan,

viftande med densamma lik en orm, som vädrar en groda.*

Jag använde här om dagen för omväxlings skull detta helsningssätt, då jag var inne i Vadstena; men det syntes märkvärdigt nog icke väcka några sympatier, ehuru en och annan, troligen helt instinktmissigt, med alldeles samma gester besvarade min höfviska hälsning.

För öfrigt kan det ju vara — åtminstone mera hederligt och uppriktigt, att räcka ut tungan åt kreti och pleti än att såsom hos oss är fallet, under hycklad vördnad blotta sitt hufvud (aftaga hycklarekåpan) för personer, hvilka man oss emellan sagdt ovillkorligen måste skratta åt eller ringakta.

Efter hälsningarne persvaderade mig Hop Sing Li att stiga in i det bjärta af hundratal kulörta lyktor upplysta etablissementet, där jag höfviskt viftade med tungan åt alla de små hoppetossorna och de mot mig.

Man kan räcka ut tungan på mångahanda sätt här i världen. Mycket beror ju på sättet, och det tedde sig ganska smånätt, när de lifliga döttrarne af det himmelska riket, uttalande sitt beslöjade »*Mockahej*», stucko med den lilla röda, skälfvande, båtformade tungspetsen mellan de jämna, fuktiga tandpärlbanden, liksom när en korall plötsligen börjar skvalpa ut och in mellan pärlor på demantehäll.

Först drucko vi te, som gratis tillhandahölls där inne, äkta kinesiskt te, utan socker och grädde och af ljusgul färg, serveradt ur små genomskinliga kop-

* Detta kan möjligen förefalla den oinvigde något drastiskt. Men det är icke desto mindre fullkomligt korrekt. Vi hänvisa till Fr. von Hellwalds etnografiska arbete »*I Zigzag*», där samma kinesiska helsningssätt beskrives.

Red. ann.

par. Och sedan sporde jag Hop Sing, hvarför han var så phyn.

— Vala Djan Tjainemäns nyål. Melican man följa old man Hop Sing to Tjaine-taun?

Sagdt och gjordt. Med glädje antog jag inbjudningen och åtföljde den inflytelserike kinesen till Kina-staden, som utgjorde ungefär två kvarter sammangytrade hus midt inne i hjärtat af Denver, mellan Market och Holiday samt 20:de och 22:de gatorna. Det är ett åldrigt och ruskigt Kina midt inne i en af Förenta Staternas praktfullaste städer.

I kväll är Kinastaden praktfullt eklärerad. Kineserna fira sitt nyår. Husen äro fullsatta med kulörta lyktor, och det smäller, smattrar och fräser från fyrverkerierna. Trottoaren är tjockt belagd med tomma raketkapslar, och det luktar skarpt af krut. Öfverallt i gator och gränder vimlar det af hårpiskor.

Vi träda in genom porten till »det himmelska riket». På högra sidan är en cigarrfabrik. Man rullar cigarrer med all flit och bjuder oss däraf i långa banor. Till vänster synes 4 bjärt randade stolpar, betecknande en rakstuga. Barberarne raka där med sina små, trekantiga knifvar sina kunders hufvuden. Å 3 platser kvarlämnas dock hårtofsar, hvilka sedan flätas samt medelst inflätande af löshår bli långa hårpiskor. Åtskilliga räcka ända ner till golfvet.

Vi gå vidare och komma genom små, trånga än uppåt, än nedåt, än i sieksack ledande trappor in i en labyrint, hvarur jag ej ensam skulle ha kunnat leta mig ut på 8 dar. Luften är så tjock, att man skulle kunna skära den med täljknifvar. Kineserna ha förvandlat hvarje rum till en 4—5 stycken, och brits vid brits med halm uti hänger å väggarne.

Nu bär det åter upp för en afsats, liknande en stege. Se'an vidgar sig horisonten. Trapporna bli bredare, och det blir ljusare ju högre upp man kommer. Slutligen tycker jag mig vara så högt, att jag aldrig varit så högt. Så högt tycker jag mig vara.

Då får jag se en riktig Dundrapart med mustascher, som hänga långt ner på magen, samt ett bart huggande svärd i sin hand. Det är *Kwau-Tai*, krigsguden. På hvar sin sida om honom sitta, liksom skräddare, Tsoi Pak Sing Kwun, rikedomens gud, och Wah Tah, läkekonstens dito.

Men högst öfver alla höjer sig *Joss* (enligt hvad jag kan förstå kinesernas Jupiter.) Templet, i hvilket vi befinna oss, kallas också *Joss' tempel*.

Min ciceron gör nu framför *Joss* sitt *Kau-tau*, sin bön, i det han tre gånger kastar sig till marken och slår hufvudet i golvet.

Jag följer exemplet, görande mitt *Kau-tau* framför den förfärlige krigsguden.

Sedan vi åsett en del af representationen å teatern (fasansfullt utstyrda gestalter skutta där fram och åter med svärd i sina händer) och lyssnat till den gräsliga musiken:

Dån af starka trummor och högt skrällande pipors ljud
(*Hexameter.*)

fortsätta vi vår väg (ty teaterrepresentationen skall räcka i två dagar) samt inträda i en opiuhåla. Omkring ett dussin britsar finnas där kring väggarne och ofvan filtarne i dessa britsar synas liksom långa, svarta ormar gapande kring något rundt och gult, liknande rofvor, hvarur dystra ögon blicka mot oss.

De hårpiskbeprydda ha fått sitt *quantum satis* af opium och drömma nu vakna mång ljufvelig dröm.

— Melican man röka opium? spørjer Hop Sing.

Jag nickar jakande, och fram träder en liten kines med opiumpipan. Jag erlägger 10 cents (37 öre) och så doppar kinesen en nål i ett fat med ett segt, brunt ämne, håller det öfver en låga och smälter ner det i pipecylindern.

Pipan är färdig, jag röker och smackar samt börjar se de ljufvaste scener med mina inre ögon. Jag skådar de fagrade kvins; jag — men så spänner jag hela min kraft, slänger bort otyget, råtar ut mig och vaknar till besinning.

Vi gå sedan förbi flera opiuhålor (*joints*) och finna där åtskilliga hvita, både män och kvinnor, ur de bättre klasserna, som för 10 cents köpa sig en biljett till Lycksalighetens ö.

Därefter besöka vi spelhus, där man spelar *Fan tan* (man gissar på, huru många bönor som bli kvar på bordet sedan hvar och en ur en hög räknat till sig 4); butiker, där gamla i hornbrillor utstyrda onklar räkna med små, svarta kulor eller måla hieroglyfer på kulört papper, etc. etc. Och i hvar och en af de smala gränderna sväfva brokigt utstyrda kinesiskor, som räcka ut tungorna, vinka, blinka och — sinka:

— *Hellau, hellau, melican man! Mockahej! Mockahej!*

Hop Sing vill till sist nödvändigt bjuda på supé, och vi begifva oss in i ett »mathål».

På borden äro en mängd från Kina importerade rätter uppdukade. Jag skådar kritiskt genom pince-nezen på alla dessa schene rariteten: de allra fulaste fiskar, de allra vackraste små kolibrifåglar, gula »kaffebröd», kött, grodlår, korfvar hvilka se ut som metnaskar, frukter etc. etc. Och när min värd oförskräckt griper verket an, så tar äfven jag mod till mig och äter upp några små kakor samt en

7—8 stycken af de otroligt små (krams)fåglarne.
Det knastrar om tänderna.

Men nu kommer qvintessensen: en sorts ytterst små, hvita djur med långa svansar. Hop Sing doppar dem i olja och sväljer dem hela. Oh, wie delikat!

Jag griper också ett i svansen, håller det öfver min mun, gapar ock slukar det, liksom man understundom i obehagade ögonblick slukar en anjovis.

Det slinker ner galant.

— Hvad är detta, spørjer jag sedan med vidgade pupiller och näsborrar min vän Hop Sing Li.

— *Rats!* svarar han smackande.

För första och, såsom jag vill hoppas, äfven sista gången i mitt lif har jag slukat en rätta.

Gun Wah et consortes.

En kulen novemberdag, då jag satt och redigerade »Svenska Korrespondenten» i Colorados stolta hufvudstad i Denver, högt uppe bland Klippbergen, förnam jag en röst, som talade och sade:

— *Oh Joe — look at that crazy son of a gun in there; he looks just like an old owl with a horsecloth around his head!*

(Hör du Josef — se på den där stollen där inne; han ser precis ut som en gammal ugglas med ett hästtäckes öfver hufvudet.)

Jag kastade en blick ut genom fönstret och varseblef där *profanum vulgus* pekande finger åt mig.

När jag grep den framför mig liggande revolvern, blef utsikten visserligen genast fri; men anmärkningen kränkte mig, oaktadt jag vid en blick i spegeln fann, att jag verkligen såg ut som en gammal ugglas med ett hästtäckes öfver hufvudet.

Jag var nämligen — såsom latinaren säger — *morbo implicitus*, invecklad i en sjukdom; jag hade så ondt i halsen och hufvudet, att jag af miss Cramer, som satt i det yttre rummet och vände upp och ner på divisorn, måst låna »en äkta sjal» att svepa kring hufvudet.

När man sålunda i den lilla öppningen på själen såg:

- 1) Två halfalnslånga mustascher.
- 2) Ett dito pipskägg och
- 3) Ett par konvexa, blå glasögon, måste man ovillkorligen däraf känna sig ganska lifligt berörd. Så gjorde jag själf, när jag tittade i spegeln; jag skrattade åt mig själf — och det har jag, gudnås så visst, ofta fått göra.

Men nu ville jag icke längre sitta såsom ett spektakel inför Gud och människor. Jag skulle söka en läkare. Men hvilken?

I den tidning jag var sysselsatt med att läsa stod följande annons:

Doktor GUN WAH,

Legitimerad läkare från Peking, Kina.

Denne världsberömde undergörare botar absolut **alla** sjukdomar. Besöken honom innan I låten fördärfva eder af andra läkare!

Annonsen påmint visserligen om en svensk skräddarmästares »advertisement», däri det hette:

»Gå inte annorstädes för att bli lurad! Besök mitt etablissement!

Philip Shograin (Sjögren).

Men den stora allmänheten märker icke ord, och den berömde doktor Gun Wah från Peking kunde glädja sig åt patienter i långa banor. Hans rykte var famost. Han skulle bota mig »i hals och hövve»!

Jag styrde sålunda kurs på det i en park belägna, herrgårdsliknande residens, där undergöroren lefde och verkade.

Vid intrådet i aulan höll jag dock på att tappa koncepten innan jag hämtat recepten, ty där grinade grufveligen mot mig allt vidrigt, som världen äger. Den lede och hans mor uppenbarade sig nämligen där i form af guden »Joss» och gudinnan »Jussu», båda omgifna af drakar och glasögonsormar.

Gräsligt! Gräsligt! Öfver måttan gräsligt!

Men vid den breda ingången till mottagningsrummet stodo tvenne trinda och liffiga kinesiskor med ögon som svarta diamanter och hy som *Sinapis arvensis*, i sanning nätta varelser, färdiga att draga undan portieren. Sesam, öppna dek! Jojo så, ser man på! Vida, blå byxor, hvita silkesstrumpor och de allra näpnaste, uppnästa små skor.

Mottagningsrummen voro fulla af patienter, och jag fick vänta runda två timmar innan jag blef insläppt i det allra heligaste.

Där satt d:r Gun Wah på en hög, förgylld tron, hvars bakstycke drog sig upp i ett drakhufvud med gadd.

Han var en liten, dystert blickande, snedögd och guldhyad kines, klädd i en mandarins dräkt med »tennknap» och allt det där. Rummet var draperadt i blått med hvita stjärnor. Bakom tronen reste sig en större bur, däri jag fruktade, att vilda djur befunno sig.

På hvar sin sida om tronen stod en af »det himmelska rikets» söner. Eller kanske rättare sagdt en »himlahund» med ett spjut i sin hand. Och i en kanapé vid ena väggen satt tolken, »liten, kro-

kig och ful» — aldeles såsom staden Skara, enligt Palmlblads geografiska lärobok.

Vid mitt inträde applicerade den berömde läka-

ren tummarne i sina öron och viftade en lång stund med de utspärrade fingrarne, i det han hälsade:

— *Mockahej! Mockahej!* (Detta är det vördnadsfullaste kinesiska hälsningsordet.)

Tolken bad mig nu högt och tydligt beskrifva min sjukdom samt öfversatte ord från ord mitt en-

gelska tal till kinesiskan. Under tiden gjorde Gun Wah de mest mystiska rörelser af medlidande. Han »pekte finger och sträckte nacke», stundom gnäggande som en häst, stundom jamande som en katt.

När jag icke hade mer att säga, kom tolken fram med ett bandage, som bands öfver mina ögon. Det var så tätt, som »när man leker blindbock», och jag såg intet, då jag leddes in i buren, där doktorn skulle titta mig i halsen. Visst var jag litet ledsen, men såg gladare ut ändå, ty när jag ombads att gapa, tänkte jag ovillkorligen på doktor Fredrik Djurberg, då han med en glödgad eldgaffel i näfven skulle bota beväringen för tandvärk och tillropade hvar och en de bevingade orden: »Gapa, fähund!»

Beväringen sprang sin kos, och hade det inte varit för skams skull, torde nog äfven jag hafva gjort detsamma.

Allt nog — jag satt på en stol och gapade. Någon handfast person höll i mitt hufvud, och en van hand »sotade» geschwindt hela min hals med någon stark och brännande lösning.

Sedan utfördes jag åter i mottagningsrummet, där bindeln togs bort. Doktorn satt då redan på sin tron med tummarne i öronen samt långsamt viftande med de utspärrade fingrarne.

Fem dollars (18 kr.) kostade konsultation och behandling. Men jag fick »dazu» två flaskor, den ena med gurgelvatten, den andra med droppar, båda med tydlig bruksanvisning utanpå. Underst stod: *To morrow you will be all right again.* (I morgon är ni åter bra.) *Gun Wah.*

Jag gurglade mig och intog dropparne efter föreskrift, och — dagen därefter var jag frisk som en nötkärna.

Denna kinesiske »Fallebogök» antastades sedan af polisen. Han gjorde de mest lyckade kurer, och folket strömmade till honom, så att de andre läkarne blefvo utan patienter. Förbittrade häröfver började de forska i mysterierna, hvarvid följande fakta kommo i dagen :

Gun Wah var »allri tecken» kinesisk läkare, utan helt enkelt en kinesisk »tvättonkel».

En »smart yankee», ägare af ett stort apotek, hade organiserat hela den Gun Wahska »polykliniken». Han hade hämtat kinesen direkt från tvättbaljan samt iklädt honom en mandarins dräkt, pynat hela huset i kinesisk prakt och infört spaltlånga artiklar i tidningarne om den nykomne, kinesiske undergöraren Gun Wah.

Men alla dessa mödor och omkostnader hade han naturligtvis icke underkastat sig förrän han snokat reda på hufvudpersonen i detta sorgliga drama, en ung, amerikansk läkare, som var ytterst skicklig. Det var han, som dold för världens öga satt inne i hönsburen och lyddes till patienternas klagan. Det var han, som med van hand »sotade mig i halsen», och det var slutligen han, som skref alla recept.

De allra flesta blefvo botade hos Gun Wah, och flera svåra operationer utfördes där lyckligen. Ögonbindeln, konstrikt förfärdigad, användas beständigt, ty ingen fick skåda doktorn, då denne opererade.

Affären gick briljant, och den unge läkaren fick genom dessa mystifikationer både praktik och goda inkomster, någonting, som han säkerligen icke skulle ha fått om han *sua sponte* slagit sig ner och börjat praktisera.

Mundus vult decipi!

Sedan jag rest från Denver, lade emellertid polisen, som sagdt, sin näsa i geschäftet. Huset utrymdes, Gun Wah återgick till näringarne, d. v. s. till tvättbaljan och strykbrädet, och apotekaren rymde — *with plenty of money in his inside pocket*. Den unge doktorn undgick straff, men reste till — Kina.

Amerika äger många utmärkt skickliga läkare. De flesta af dem ha emellertid studerat utrikes, i Wien eller Paris. Äfven bland de i Amerika utexaminerade finnes nog mången, som är mycket framstående. Men detta beror väl på speciella, medfödda anlag, ty kursen därute är alldeles för kort för att de teoretiska kunskaperna skulle bli tillräckliga.

En kurs på 4 år, som ofta avslutas på 3, är icke mycket att hurra för. Men den är lätt, och därför begagnar sig kreti och pleti därpå. Det är så ståtligt att få heta doktor!

Sedan en droskkusk, en bodbetjänt, en dit-emigrerad student, pillertrillare eller dylik gök knogat samman så mycket att det räcker till en kurs vid ett »college» (kalldädsch) ger han sig till läkare. Men praktiken blir merendels skral, och mången doktor får »suga ramarne».

Det är inte så treffligt att dag ut och dag in sitta i sitt mottagningsrum, förgäfves väntande på att någon skall komma och låta titta sig i — halsen.

»Ensamheten mig ej döljer!»

En af mina Upsalakamrater, som varit bokhållare, kom en dag upprusande till mig klädd i frack och hvit halsduk.

— Å si gu' da på dej, din schajas! Har du nu blifvit kypare, eftersom du fått en svalstjärt på ännu?

— Doktor, min bror, medicine doktor! Jag har i dag blifvit promoverad!

— Hu då! Oj oj! Isch vali!

En gång bevistade jag en promotion i Chicagos »Central Music Hall», därvid 18 unga, vackra damer promoverades till medicine doktorer. Och — jag säger det öppet — om jag blifvit sjuk skulle jag gärna ha låtit behandla mig af alla dessa 18 på en gång inne i en hönsbur.

Förr kunde man få ett »läkarediplom» utan någon examen där ute, och därför finnas där ännu i dag tusentals *Quaks* (kvacksalvare). Dessa ha sina bästa patienter bland de enfaldiga svenskarne och förstå *to keep up the job*, d. v. s. draga ut med behandlingen långt sedan det är omöjligt, för att desto bättre plocka sina stackars offer både på hälsa och mynt. För flaskor, sprutor etc., få dessa dumma krakar betala kopiöst. Behandlingen sker oftast pr bref. Den sjuke skrifer till doktorn och frågar, om han kan bota honom. Detta åtager sig doktorn genast och sänder samtidigt en blankett, där alla möjliga sjukdomssymtom stå tryckta. Patienten ifyller nu tomrummen efter rubrikerna med »yes» eller »no», och när doktorn återfår blanketten börjas genast medikamentsändningarne, hvilka kunna räkka i årtal, under det att patienten, som utlöser medikamentsbuteljerna C. O. D. (*cas on delivery*, (d. v. s. kontant vid mottagandet) på bestämda tider tillsänder »den gamle bepröfvade läkaren» hans honorar.

De braskande annonserna bära skulden för detta ofog, ty allmänheten tror på dem.

En ordentlig läkare annonserar aldrig på annat sätt än genom att införa sitt namn, sin adress och sin specialitet i tidningen. Men kvacksalvarne upp-

taga hela spalter med puffar samt intyg från sådana, som trott sig ha blifvit bra genom deras behandling. Mången skrifer ock gärna mot en ringa dussör ett dylikt intyg. Och af dessa annonser draga åtskilliga tidningar sina bästa inkomster. Om dylika samvetslösa organ kan man sålunda säga, att de gå hand i hand med humbugsmakeriet.

En »doktor A. Rosenberg» i Chicago, den gamle välkände läkaren, hvars kurer aldrig »fela» — annonser sålunda fortfarande och vinner många patienter, ehuru gubbräket faktiskt afled för jämt 7 år sedan. Det lär vara en spekulativ dansk, som begagnar sig af det »gamla välkända namnet» för att bota »hemliga sjukdomar».

Kvacksalvarne förtjäna dock bra med penningar, under det att anständiga och duglige läkare ofta ha det knapert nog.

En ny sorts läkare ha på senare tiden uppträdt, nämligen »försköningspecialister». De äro skickliga kirurger och sysselsätta sig med att försköna kvinnorna, d. v. s. göra näsor, som äro försedda med vanprydande knölar, grekiskt raka (de borra därvid med ett elektriskt borr bort utväxten och lappa sedan samman huden, så att intet märke efter några månaders förlopp är synligt), aflägsna lefverfläckar, morrhår o. d. ur annars fagra ansikten. Inåtböjda näsor göra de ock på något besynnerligt sätt raka. Bland 70 millioner människor finnes många »absurditeter» beträffande så väl näsor som annat.

Såsom ett bevis på den bristfälliga underbyggnaden hos åtskillige amerikanske lärare må följande passage anföras:

Vid förhören med de bedräglige polisofficerarne i Newyork placerades i vittnesstolen en såsom mycket skicklig ansedd läkare.

Sedan den sluge advokaten »sonderat» doktorn och märkt, hur det stod till inom hus, sporde han:

— Säg mig, doktor, känner ni till Aesculapius?

— Ja bevars, mycket väl!

— Har ni läst några af hans arbeten?

— Ja, det har jag visst, det!

— Huru många böcker, om jag tors fråga? Kanske de tre första?

— Än mer! jag har läst alla hans sju första böcker!

Apotekarelatin.

Våra apotek (drug-stores) skilja sig i mångt och mycket från pillertrillerierna där hemma.

När man önskar bli klippt och skuren samt till den ändan vill ha reda på en rakstuga, måste man spana efter den blå-, röd- och hvitrandiga stolpe, som står utanför alla »barbershops».

Och när man söker ett apotek låter man leda sig af den förgyllda mortel, som finnes öfver dörren eller på en stolpe å trottoaren. I kvällens timmar, då morteln icke så lätt observeras på längre afstånd, igenkännes apoteken likväl af de kolossala, runda glasflaskor, fyllda med substanser i alla regnbågens färger: rödt, orange, gult, grönt, blått, indigo och violett, som stå framför de elektriska lågorna i fönstren och lysa lika skarpt som frontlamporna framför sina förstoringsglas å de elektriska tågen.

Stiger man så in i apoteket finner man, utom de vanliga flaskorna, burkarne och krusen, som pryda väggarna från golf till tak, en lång disk med s. k. »show-cases», d. v. s. glaslådor, i hvilka exponeras snart sagdt allt, både möjligt och omöjligt.

Oafsedt klysopomper och andra sorters sprutor finner man där kammar, borstar, blanksmörja, skjortknappar, glasögon, cigarrer, tobak, pipor, pennknivar, saxar, hängslen, tråd, knapp- och synålar, parfym, blyertspennor, tuggummi och konfekt m. m. sådant, som bör tillhandahållas i en välförsedd bazar.

På andra sidan, närmast ingången, synes en

högst besynnerlig tingest, en sorts elegant och ovanligt stor skänk af marmor med kran vid kran af blankpolerad eller försilfrad nickel i långa banor.

Inom den framför skänken befintliga marmordisken står vanligtvis en ung dam, på hvars anlete intelligensens, hälsans och skönhetens gracer dansa cancan. Vippande på stjärten såsom en liten löja serverar hon från morgon till kväll de af amerikanarne så mycket gouterade läskedryckerna.

Mina hundår i Amerika.

Dyliga läskedrycksapparater kosta rätt vackra penningar. De billigaste kunna erhållas för från 50 till 100 dollars, men i de finare apoteken finnas sådana, som kostat från 600 dollars (2,200 kronor) till 1,000 och ännu mera. Å vissa platser representerar läskedrycksapparaten en hel liten förmögenhet.

Under hvarje kran läses följande namn: Strawberry, Rasperry, Nectar, Pine, Apple, Lemon, Orange, Coffee, Vanilla, Chocolate, Moxie o. s. v., betydande de flytande substanser, som blandas med soda- och andra sorters vatten.

Med »Coffee» menas i allmänhet vanligt Mockakaffe af finaste sort, ty här finns legio af kaffekäringar, hvilka dag ut och dag in gå in på apoteken för att njuta af sin älsklingsdryck och samtidigt skvallra på sina medmänniskor, en förmåga, som här är vida mera upparbetad och raffinerad än i gamla Svea land.

För öfrigt finnes det intet annat land i världen, där skenhelighetens hycklarekåpa är så tjock som härstädes. Man låter inskrifva sig i nykterhetsföreningar, domderar mot dryckenskapslasten och besöker kyrkorna både förmiddag och kväll, föga olik Den Heliga Brigitta eller de tre kappadociske kyrkofäderna, Gregorius af Nyssa, Gregorius af Nazians och Baciliscus den store. Men dess emellan slinker man in på apoteken och tar plats midt emot den lilla Nippertippan på någon af de golffasta »pianostolarne» längs disken.

Högt, så att alla de innevarande må höra ordet, utbrister man då i lystringsropet: »Coffee!», hvarvid den unga Hebes pilska ögon med en mystisk sidoklatsch riktas på en fattig, syndig människa.

Lägger man nu armbågen på diskens marmorskifva och vänstra pekfinger mot vänstra gaveln af näsan, dröjer det inte länge förrän man har en veritabel »kaffegök» framför sig, d. v. s. en väldig porslinskopp full af kentucky-whisky med några droppar kaffe samt i en smula sirap i.

Säger man »kluck» i detsamma flickan vänder sig för att bereda drycken, uteslutes kaffet och sirapen, så att man erhåller »en ganske tör».

Lägger man däremot högra pekfinger på högra sidan af näsan, framsättes en mindre kopp med fransk konjak.

Stoppar man käppknappen eller kryckan i munnen, får man holländskt gin, och slår man sig vårdslöst elegant två gånger i nacken med käppen, erhåller man en väldig mugg hvit, skotsk whisky med ingefära o. s. v., o. s. v. In hoc signo vinces!

Men damerna eller barnen, man har i sitt sällskap, bjuder man vanligtvis på »Ice-cream-soda» (glace). Alla människor tycka om denna dryck, och ofantliga kvantiteter däraf konsumeras under de brännheta somrardagarne.

— Ice-cream-soda, säger man helt lakoniskt.

— What flavour? är servitricens stående kompletteringsspörsmål.

Man svarar då strawberry (smultonsaft) eller raspberry (hallonsaft) eller hvad annars man önskar af de många rariteter, som stå namngifna under kranarne, och så tar flickan ett väldigt glas, snarlikt en pokal, och så vräker hon däri en stor portion glace och så tappar hon på ett spetsglas saft och så sätter hon en lång, smal tesked däri och så placerar hon pokalen i en ställning med handtag i och så skjuter hon med en oemotståndligt förledande rörelse fram delikatessen på disken, hvar-

efter kunden själf rör om glacen och saften, tills allt blir som en ljusröd välling, hvarefter det långsamt drickes och smakar kuckumaffen, fast det är sablarne så kallt.

Den, som för sitt »ryktes» skull aldrig vågar gå in på en »saloon» (guldkrog), kan få allt hvad han önskar i apoteken. Han har då sina vissa platser i stråkvägen, där han gjort sig bekant med »the apotekare». Där smiter han in och stiger rakt fram förbi pillertrillningsinrättningen till laboratoriet, där han ställer sig vid isskåpet och slänger i sig den ena bierflaskan efter den andra, läggande de penningar, han supit upp, på en liten hörnhylla. Bredvid skåpet ständar en stor whiskytunna, och vill han taga sig en kläm därur, vrider han endast på kranen och klunkar, klunkar, klunkar. En påse »cakes» och en låda anjovis, ämnade att utgöra »tilltugg», finnes vanligtvis å tunnan.

Dessa privilegier gälla dock endast för välkända kyrkomedlemmar eller goodtemplare, och apotekarne äro mycket varsamma därmed, ty det är mycket stor plikt förenad med försäljning af spirituosa utan »licence» (laga tillstånd eller utskänkningsrättighet), och då en dylik »licence» uppgår till 1,000 dollars pr år, kringgår man den så ofta möjligt är.

Den trakt, där jag bor, är »fridlyst, d. v. s. det finnes ingen »saloon» på flera mils afstånd, enär de skenhelige amerikanerna där »slagit ned» sina penater och satt kapson på dem, så att de hålla sig öfver höfvan anständiga och stillsamma.

Jag känner mig alltså där liksom en Spurv i Tranedans.

Skulle man få se en biervagn åka upp till mitt hemvist, vore det ju alldeles förfärligt, och man skulle bli till en visa i hela nejden. Man vore en

varg i Veum, man vore odjuret, hvars tal än 666, och blefve snart icke värd mer än noll i grannarnes ögon.

Till följd häraf hemtar man alltid själf sitt bier klockan $\frac{1}{2}$ 1 på natten, åkande i en liggfjädersvagn och hafvande en laddad revolver i hvardera bakfickan, på det att inte rånarne må dricka ur bieret under hemvägen.

Några af grannarne, som inte ha Werdenhoffs hästar att tillgå nattetid, pläga hemta sitt bier i barnvagnar. Vagnen, som framskjutes af den exemplariske husfadern är fylld med bierflaskor till ett väldigt antal; och högt på sina kuddar öfver dem sitta tvillingarne lekande med sina dockor, föga anande, att de ha »lasten under sitt hyende». Ett bjert broderadt och ymnigt befransadt täcke hänger långt ner till hjulen på sidorna, så att ingen märker satans arga list.

Men tror du inte jag känner igen dej, fast du är klädd i kapprock? Hva?

I julas slog sig en räddande engel ner i vår trakt. Han kom i skepnad af en liten spekulativ apotekare vid namn Fredrik Erikson, svensk till födseln och bördig från Björkfors i Östergötland, ehuru han vistats här sedan han var en liten gris.

Apotekaren Erikson ville fylla ett länge känt behov. Han organiserade sålunda ett litet apotek i hörnet af Tenth avenue och Twenty fourth street, kalladt »Tenth avenue Drugstore, Fred. Erikson, Apothecary.»

Well — där fanns både Ice-cream-sodaapparat och »show-cases» med tandborstar och andra borstar, nål och tråd och sax och vax, jämte en hel mängd burkar och flaskor på hyllorna. Dess-

utom lyste hela inrättningen som sola i Karlsta hvarje kväll.

Men några drouger funnos mig veterligt ej i flaskorna, icke så mycket som litet engelskt salt (här kalladt »Russiän Sält») en gång; och »lille Fred» var nog hederlig att, så ofta man kom ned med ett recept, svara, att han med bästa vilja i världen icke kunde expediera det.

Inne i laboratoriet laborerades dock hela dagen och till midt i natten vid stora whiskytunnor, och hela källarsvalen var full af bier. Nu smordes kråset, och man tog igen skadan, under det att herr apotekaren samtidigt tog in pluringar så det förslog.

De äkta männen och kyrkomedlemmarne i trakten kommo dock oupphörligen hem från detta apotek på alla fyra, och deras förbittrade hustrur anmälde lika oupphörligt »Little Fred» för myndigheterna, såsom den där höll en Blind Gris (A Blind Pig = en lönkrog).

Följden häraf blef, att den människovänlige apotekaren flera gånger fick krypa inom fängelsets galler. Hvarje gång kostade det 50 dollars (200 kronor) att komma ut. Men hvad betydde det? 50 dollars förtjänade lille Fred tillbaka på några timmar samma dag han kommit ut igen. Och under de nätter, han satt inne, skötte provisorn hans affär med »kläm».

Häromdagen inträdde emellertid tvänne personer, klädda i spårvagskuskarnes livré och nummerplåtar, i apoteket och beklagade sig öfver att de hade ondt i magen, under det de vinkade och blinkade och grinade och flinade.

»Då blinkar det så mystiskt på krogen.» — Hvad var naturligare än att den välvillige apotekaren i sin ordning vinkade åt dem att stiga in i

laboratoriet, där han åt patienterna tillblandade verksamma medel mot magvärk, bestående af väl fyllda whiskypokaler.

Men hast du mir gesehen! Sedan de båda bofvarne druckit sig mätta visade de upp sina detektivstjärnor. Ett treffligt åkdon, en aflång, betydligt rymlig »jaktvagn» eller »wurst» med messingsledstänger kring skrofvat och en trappa baktill att stiga upp på samt två uniformerade poliskonstaplar på kuskbocken körde snart i skarpaste traf upp till apoteket, och när den sedan lika hastigt drog åstad därifrån, satt »lille Fred» med hatten djupt neddragen öfver ansiktet på dess läderdynor. Dagen efteråt stängdes »Tenth avenue Drugstore», och »lille Fred», som löste ut sig själf samma afton, går nu på gatorna, förargande sig öfver denna världens svek och ondska.

Den lille flintskallige apotekaren Albert Löfvan-der, kallad »Festis» och väl bekant i Upsala, där han under sin studenttid var laborator å Akademiska apoteket, har varit mera försiktig. Han organiserade för några år sedan ett apotek i den lilla staden Oakland, Nebraska, och där han engagerat en »doktor», som skrifver ut recept åt hvarje törstig själ. Genom detta försiktighetsmått kan apotekaren aldrig komma på skam. Den lärde doktorn med glasögon på sin näsa sitter och tar emot »patienterna» på sitt kontor bredvid apoteket. Sedan han tagit den s. k. »ögondiagnosen», som här är mycket modern, skrifver han ett recept. Jag har ett dylikt, märkvärdigt recept, hvars innebörd jag själf en gång inmundigat, i min ägo och vill här kopiera det så godt jag kan, ehuru det är tämligen oläsligt:

»Recept:

N. N. M. D.

Hours: 8—12 a. m., 2—5 p. m.

Spir. Vin. gall.

aut

Spir. frum. tin. opt.

P. W. Kent.

 $\frac{1}{100}$ gr. K. R.

Amussis ut supra.

Paniculans oscitatur.

For Editor Nyman Wernor, one swedish

»Spillkum» when needed.»

Doktorn var en bedagad, mycket välvillig person med ett betänksamt och högtidligt yttre. En ny »Fallebogök» i detta hänseende, men för öfrigt ansedd för att vara en skicklig läkare. För att erhålla dylika, konfidentiella recept fick man lof att ha västen knäppt sned, så att ett hål utan motsvarande knapp fanns nedtill. Däraf framgick ju tydligt, att man behöfde »en knapp i västen».

Hvad detta »paniculans oscitatur» skall betyda på apotekarelatin, är ej lätt att säga. På vanlig latin betyder det: »han sträcker sig och gäspar». Antagligen är det meningen, att patientens »kvan-tum satis» skall medföra det resultat, att han till sist sträcker ut sig och gäspar.

Löfvanders apotek åtnjuter emellertid stort och berättigadt anseende. Han är en af detta lands skickligaste »Apothecaries» och hans »Drug-store» är ett mönster i hvarje hänseende, där man kan vara säker om att få sina recept omsorgsfullt expedierade efter konstens och vetenskapens alla regler. Det ena goda förskjuter ju för öfrigt icke det andra.

De stora, eleganta amerikanska apoteken synas

vara mönstergilla i minsta detalj. Det fins »all ting» och de äro ofta inrättade med en lyx, hvar till man i Europa förgäfves söker ett motstycke.

Här i Minneapolis ha vi två synnerligen präktiga apotek, hvilka skötas med den största omsorg. Det ena äges af bröderna Bäckdahl, bördiga från Jönköping, tror jag. Det andra af den gemytliga apotekaren Peterson, som skrifver vers så att syrorna fräsa af förtjusning. Han var här uppe i går och föredrog ett stort skaldestycke, hvarvid jag också fräste af förtjusning. Gud vet, hur det kommer sig, men apotekare äro ofta poetiska. I Chicago finnas också två stora svenska apotek, af hvilka det ena äges af apotekaren Lawrence Hesselroth, det andra af apotekaren Westman. Den förre har blifvit en rik man genom »Hesselrots Läke- och Flussplåster», hvilket botar för allt ting och finnes snart sagdt i hvarje svenskt hem.

Läkarne härstädes draga en viss procent af de recept, de utskrifva. Därför ha de namnet och adressen å det apotek, med hvilket de stå i förbindelse, tryckta å baksidan af receptpapperet, på det att patienterna må hämta sina medikament därifrån och icke från något annat »Drug-store».

Provisorernas aflöningar ha förr varit jämförelsevis goda, men nu äro äfven de på dekadans, hvarförutom det är nästan alldeles omöjligt att få någon anställning äfven för utexaminerade och skicklige farmaceuter, som komma hit.

Människorna ha inte råd att vara sjuka nu för tiden, och läkare så väl som apotekare gå och svälta en gros. Det måtte vara lika förfärligt att sitta på en läkare-office, då aldrig någon patient infinner sig, som att stå bak' disken i ett apotek, när ingen kommer för att köpa piller. Hvad apoteken angår,

äges de ofta af icke-fackmän, under det att de dock måste förestås af examinerade apotekare. Farmaceuter och apotekare, som hitkomma från Sverige, Tyskland eller andra land, få ej förestå ett apotek eller expediera recept härstädes förrän de genomgått apotekarexamen i den stat, där de ämna

praktisera, och denna apotekarexamen lär vara ovanligt svår. Jag har hört utexaminerade apotekare från Sverige grymt beklaga sig däröfver.

Här om dagen inträdde jag i ett apotek härstädes för att köpa en damborste. Den långbente, fräknige provisorn, hvilken förr alltid slagit näsan i disken af artighet, stod nu rak och orörlig som ett tändt kungsljus (Verbascum thapsus).

— Rör på speleverket, sade jag, och stå inte och glo som en åsna!

Men — hast du mir gesehen! Med teatraliska steg och tummarne i armhålen spatserade han rakt fram mot mig, seende mig öfver axlarne och sägande:

— Min herre, jag expedierar icke längre några damborstar. Jag är nu medicine doktor!

Och jag fick i min tur buga mig och gratulera den store mannen, som samma vecka aflagt sin läkareexamen.

"The Bartender".

Om man frågar en svensk-amerikan, hvad en *bartender* är för en figur, svarar han, att det är en sådan, som »tendar bar.»

Men det »mesopotamiska» eller svensk-amerikanska språket är ett förunderligt språk: ingen blir klok därpå — för bonn visste inte att hustru va' gaarn förr'n ho sjöng när ho åt.

Därför är det nog bäst att jag förklarar djuren på rektug svenska.

Det engelska ordet *bar* betyder stång, bom, rigel, taktstreck (*take the last bar before the adagio* — tag sista takten före adagiot) o. s. v. Men *bar* betyder ock det skrank i domsalen, inom hvilket advokaterna sitta. (*He is admitted to the bar* — han har aflagt sin juridiska examen och får praktisera som jurist.)

Dessutom betyder *bar* disken i en krog, och det är denna betydelse vi här taga fasta på.

Verbet *to tend* betyder sköta, vårda, betjäna o. s. v. *To tend a bar* betyder alltså att passa upp inom en krogdisk, och det kombinerade substantivet *a bartender* är detsamma som en krogkypare.

Att stå inom en krogdisk anses i Europa såsom en skäligen tarflig sysselsättning.

Men så är det ingalunda i Förenta Staterna; de allra finaste karlar ägna sig där åt »bartenderns» kall. Ja, man går knappast för långt, då man säger att de allra flesta »bartenders» äro fina karlar.

Hvarpå beror då detta?

Orsaken är snart funnen.

Till Amerika strömmar årligen från Europa en mängd s. k. ståndspersoner, officerare, fil. doktorer, kandidater och studenter etc., hvilka lyckan icke sparkat i ansiktet därhemma.

Hvaråt skola väl alla dessa »parias» ägna sig efter ankomsten till det förlofvade landet, där lysteringsordet lyder: »hjälp dig själf?»

»*To be or not to be, that is the question!*»

Något yrke kunna de icke, och de kunskaper de i sina resp. hemland förvärfvt ha de icke så stor nytta af, då de merändels äro obekanta så väl med språket som med förhållandena. Angående dessa herrars kunskapsmått kan man sålunda utbrista med Nicander i »Mitt lif är en våg»:

»*Det syns inte mer;
Men det finns där ändå!*»

»Musernas älsklingar» hysa i allmänhet det hoppet, att kunna komma in vid någon tidning.

Och så besöka de tidningskontoren såsom applicanter, och hvar och en har haft *laudatur* i svenska i studentexamen. Ett så tarfligt betyg om *approbatur* kommer aldrig i fråga. Och så ha de till tidningar där hemma skrivit så många artiklar, hvilka väckt allmänt uppseende. Men — »att lefva på sin penna, det är svårt», sjunger skalden.

Och svårt ha de flesta af dessa akademiskt bildade herrar att reda sig. *Literary ability is general ability* (litterär duglighet är allmän duglighet) säger ett yankee-ordspråk. Men det är icke sant. Man kan inte halfsula skor, fast man känner satsen: *Ne sutor ultra crepidam*, och månet lärdomsljus har fått nöja sig med att, såsom Eric Bögh säger — spise A-gurker och gnave Lysetalg samt pimple Skevand. Ty den whisky, som serveras å de tariffigaste krogarne, är icke stort bättre än skedvatten.

En af dessa applikanter, nämligen finske studenten Berghell, hade dock tur med sig. Han var först präst, sedan hypnotiserade han bondpigor, så att de kaflade upp kjolarne och trodde sig gå och meta på torra landet, och till sist blef han sprängd i luften. Sådant betalar sig nämligen godt. Att en 3 4 pekfinger stannade i taket betyder mindre, då man kan hänga lampor på stumparne och då Berghell icke spelar basfiol.

Löjtnanterna ha lättare att slå sig fram än de andra »ståndspersonerna», ty de kunna ofta gifva *swedish movement* (svensk sjukgymnastik) och om detta ej skulle lyckas, ha de merändels ända från sin spädate barndom umgåtts med djur, så att de förstå sig på att sköta hästar, rida, köra etc. Till följd häraf bli de snart antagna såsom kuskar, betjänter eller stalldrängar hos rike amerikaner. Vi känna flera dylika gökar med högadliga namn. Ja, i ett stall i Chicago hade vi äran göra bekantskap med hans höghet prins Poniatowski, en konungaättling. Han knep sig sedan en rik arftagerska där ute i California. Hon gaf honom sina millioner och han gaf henne sitt namn.

Men det här duger icke! Vi måste ge oss in på urämnet, protoplasman, som i hafvet dyker, för denna utmärkta uppsats.

Den sista resursen för mången är att blifva »bartender».

En sådan bör ha ett elegant utseende och vara en verserad karl, som kan umgås med alla samhällsklasser, tjuta med ulfvarne, skratta åt världens största dumheter och beständigt vara trefflig.

Lönen varierar mellan 12 och 20 dollars (45—80 kr.) pr vecka. Dessutom ha de fri supning och fri lunch, d. v. s. »tetugg», som de kunna gå och idisla på hela dagarne.

Bartendern skall vara kvick i ord och vändningar samt aldrig bli ond, utom när maskerade röfvere komma in för att lägga beslag på kassan under lystringsordet: *Throw up your hands* (sträck upp dina händer)! Vid dylika tillfällen äger han rätt att hugga revolvern och skjuta ihjäl bofvarna, ifall han skulle vara kvickare i fingrarne än de, hvilket dock sällan händer. Vanligtvis lämnar han ut kassan utan att sucka.

En gång var jag närvarande då ett dylikt röfveri ägde rum i en krog uppe i Klippbergen. Bartendern, en f. d. rysk löjtnant, stod innanför disken och ljög för mig, då 3 karlar med näsdukar för sina ansikten trädde in och satte revolvermynningen för hans näsa:

Throw up your hands!

Men i och med detsamma bartendern gjorde »armar uppåt häf», försvann han spårlöst, liksom Orpheus i underjorden. Han hade en fallucka i golfvet, hvilken han sedan bommade till, och man hörde länge hans entoniga mummel och rytande från källaren.

Sedan mördarne plundrat mig på min kassa, omkr. 15 dollars, demaskerade de sig, hvarefter vi stängde krogen, drucko vin och spelade »poker»

till kl. 4 på morgonen, då mördarne ledde mig hem. Bartendern kom inte ut förrän på morgonen, ty ett vinfat flyttades öfver luckan. Mördarne inviterades af mig på sillfrukost, som tillagades af pigan och afåts i köket, ty jag kände mig för stolt, att föra in dem i våningen, och jag hade långa

revolvrar i byrålådan, hvilka jag stoppade i fickan vid hemkomsten, så att kolfvarne syntes under det vi åto sillen.

Till en bartenders åligganden hör: 1) att vara klädd i hvit halsduk och krithvitt, nystärkt förkläde; 2) att »sjäka dajs» (*to shake dice*, att slå tärning med gästerna om supar etc.) och 3) *to mix drinks*, att kunna hastigt och lustigt sammanblanda

de besynnerligaste drycker (cocktails = tuppstjär-
tar, solstrålar, mjölkknubbar etc.).

Men krogarne i Amerika likna icke alls dem här hemma. I Europa sitter man och super; i Amerika står man vid disken och hvälfver i sig tuppstjärten. Man rusar på gatan förbi en bekant, som ropar: *Take something with me!* Och så rusar man in på krogen, som ofta är inredd med den yttersta elegans, men där hvarken bord eller stolar finnas. Golfvet i en guldkrog i Denver är sålunda inlagdt med silfverdollars.

Man går fram till disken, inom hvilken hvitklädda bartenders skutta och »mixa». Härvid finnas vissa tempo, ibland skall bågaren och glaset, i hvilka isbitar och whisky omskakas, hållas öfver hufvudet, ibland kastas mellan benen o. s. v., allt konstmässigt och i svindlande fart, till de väntandes förtjusning. Sedan man fått sin *drink* spörjer man i sin tur: — *What's yours?*

Man »honorerar» och rusar därpå ut, hvarvid man ofta får sin näsa tillplattad vid kollideringen med en annan näsa, som har lika brådtom.

Har man godt om tid ställer man sig att »sjäka dajs» med någon bartender, hvarvid »huset får sätta upp» (bestå), om han förlorar. De, som äro slängda i att »sjäka dajs», kunna sålunda gå från krog till krog och supa fritt hela året igenom. Borgmästare och råd, millionärer, majorer och generaler »sjäka dajs». Ingen aktar för rof att sålunda spela med bartendern — blott för att få tjita (*to cheat* = lura) firman på några dussin småsupar.

En dag var jag ute med en yankee, som »tjitade husen». Han slängde i sig 40 whiskies på 2 timmar; men det syntes icke på honom. Han var

nämligen så lång, att det endast var som att fukta en bösspipa.

Fritz och Max voro 2 bartenders, hvilka tillhörde min intimaste vänkrets. Fritz hade ett von framför sitt familjenamn och var af friherrlig börd. Han hade förr varit officer vid ett tyskt regemente, men måste — såsom han helt oförblommeradt berättade — taga afsked på grund af skuld. Nu var han bartender och ägde en sällspord skicklighet i att »mixa drinks» och »sjäka dajs.» För öfrigt var han den hederligaste och oförargligaste människa i världen samt mycket nöjd med lotten sin. Till sitt yttre liknade han med sin enkeltjusare i ögat på ett hår »*ein schneidiger deutscher Jardeoffizier.*»

Max var en liten, mörklagd herre med guld-bågade glasögon och kullrigt hår. Han var filosofie doktor (en riktig *Doktor der philosophi*, (med ph!) från Tyskland. Hvad som drifvit honom till Amerika?

Das war die Liebe,

Heimliche Liebe,

Von der kein Mensch was weiss.

Här sitter en annan! Äfven mig dref en olycklig kärlek en gång till Amerika!

Vissa timmar om dagarne undervisade doktor Max i tyska och franska vid en flickskola. Men om kvällarne tjänstgjorde han såsom kypare inom »baren» i ett utvårdshus.

Hvad gör inte tysken för pengar?

En svensk greve (en riddersman *sans peur et sans reproche*), som en tid vistades där ute, var ock bartender — men detta blott en liten tid och för sitt höga nöjes skull.

»The bartender» är på sätt och vis en förtroendeman, ty saloonägaren måste lita på honom med hänsyn till kassan. Bakom hvarje disk finns visserligen en maskin, i hvilken slantarne släppas ner och som vid klockeklang visar summans valör. Men *nihil vulgo incertius* — intet är i allmänhet osäkrare. Vill bartendern stjäla kan han saklöst lägga sig till med minst en tia pr dag. Och en gång sågo vi med egna ögon huru en dylik förtroendeman greps på bar gärning, då en mängd silfverdollars, som han undanstuckit i fållarne på sina uppvikta byxor, helt oförhappandes ramlade ut på golvet. Byxtyget var inte styft nog, och bartendern hade »sjäkat dajs» med 2 generaler och 1 öfverste, så att han var hvad man kallar fylax.

Näsbryningar och näbbhugg.

I Colorado hade jag (och har väl ännu, vill jag hoppas, fast jag aldrig får se honom mera) en mycket god vän vid namn Alfonso Cano.

Nu skall icke den ärade läsarinnan och läsaren tro, att det var den ryktbare spanke målaren Alonso Cano, hvilken föddes i Granada år 1601.

Nej, visst inte! Min vän hette inte Alonso, utan Alfonso.

Till namnet var det visserligen endast ett moderniseradt *ph*, som skilde dem åt. Och hvad är väl ett *ph*?

Men till gagnet var det så mycket mer.

»D'ä just det, som gör skillna'n så stor
På en falsk och en äkta spanjor!»

Min vän Alfonso, som var född i Pueblo (en stad i Colorado) år 1863, hade säkerligen aldrig handhaft någon annan pensel än den, som råmande oxar och kor måla friluftsstudier med när de få den s. k. »stingen», ty han var en rik hidalgo, som uppfödde väldiga hjordar å sin fäderneärfda »ranch» (landtgård) nära Trinidad.

För öfrigt var han en ovanligt grann karl, undersätsig, högbröstad, stark och brunhyllt med barnsliga, gråblå ögon och korpsvart, vågigt, långt ner på axlarna böljande hår.

Just så såg han ut, mina damer, och var därtill ogift samt »vårdades» tillsvidare af sin moder, signora Isabel Cano, samt sina båda systrar, Dora (Dårä) och Coelia (Cilie).

En dag i början af februari kom han in till Denver med en hel hekatomb (100 st.) oxar, som skulle offras i slakterierna. Om dessa offerdjur i likhet med de romerske offertjurarne voro hvita, låtar jag vara osagdt, ty jag såg dem aldrig.

Men när vi på eftermiddagen sutto röda vid en 20—25 glas eldigt Tokayer, utbrast min vän hildalgon:

— Du kan gärna följa med mig hem på ett par dagar!

En dylik »Aufforderung» hade för mig alla nyhetens behag, och redan vid 7-tiden på kvällen suto vi instufvade i en af Pullmans palatsvagnar på väg mot söder.

Sedan vi intaget en splendid supé i tågets eleganta matsal —

Efter en dag måttligen njuten, hjärtligen sluten,
Hafver man roligt och vaknar mamsäll!

skådade vi i arla morgonstund kritiskt på Bluefield, i hvars omedelbara närhet den ståtliga ranchen Redwood (Röskog) var belägen.

Hur skönt det är i skogen få
I morgonsolens glans marschera:
När skogens fåglar höras slå,
Vi börja strax ackompanjera!»

Fågelsången därute låter dock ej som här i Sverige, utan som när man drar en plugg ur ett lerkrus.

Ploff! Ploff! ljöd det från snår till snår. Och hvarmed skulle väl vi då ackompanjera?

Men hade vi än ingen njutning för våra öron, så erbjöds oss en så mycket gedignare ögonfägnad. Morgonen var sällspordt härlig. Fjälltopparne med sin eviga snö liknade krokaner på bröllopsbord och skimrande vid solljuset i alla regnbågens färger, under det att snåren skiftade i rödt och guld. Stigen var gul, men bäcken var svart — svart som bläck, där han slingrade sig framåt lik en ål. Och oakadt vi bara voro i februari — Göje månad, di kallar'n — var det så mildt i luften, att vi vandrade framåt i skjortärmarne.

Men, hur kom det sig, ärade läsare, att vi voro så törstiga på morgonkvisten? Ja, vet *jag!*

Vi lade oss båda två under djup andakt vid bäcken och drucko ur *Patera Diogenis*.*

När vi kommit utför en skogsbacke fingo vi första väderkornet på Redwood, som framstod i all sin fagra prakt. Hufvudbyggnaden var uppförd af väldiga röda stenblock (det finns godt om sten i Klippbergen), och effekten förhöjdes ytterligare af ett massivt fyrkantigt torn, snarlikt det å Blarney Castle i Irland. Två flyglar vinklade »kårdloskit» och midt på gården restes mast af en röd granit-

---

* »Fyllesåfen» Diogenes bestod sig först med en träskål att dricka ur; men en dag fick han se en pojkvask hämta vatten i handen, och vid den synen slängde Diogenes bort träskålen, djupt föraktande dylik veklighet, för att sedan dricka ur handen. Den hälighet, som bildas genom handens krökning inåt, har sedan kallats *Patera Diogenis* (Diogenes bägere).
Sättarens anm.

obelisk, dock icke så stor som den, hvilken med tillhjälp af 140 hästar och 800 arbetare den 10 september 1586 under påfven Sixtus V:s regering af Domenico Fontana restes utanför St. Peters kyrkan i Rom, utan vida mindre, snarlik en käpp i en portgång.

Allt tydde emellertid på den unge hidalgons penningekapacitet och skönhetssinne.

Gumman och flickorna voro inte klädda än vid vår framkomst, men mottogo oss snart i aulan, hvars golf var inlagdt i rococo. Vid detta mottagande råkade jag ut för någonting, som aldrig händt mig förr och som nog aldrig kommer att hända mig mera.

Gumman, liten till växten, med ett nobelt utseende och örnenäsa

»Uppå ett gods, ett arf af gamla fäder,
En skinntorr, grefflig änka satt!»

skred artigt fram emot mig och fattade min hand, hvarefter hon ceremoniöst framsträckte sin näsa mot min och — brynade näbb.

Jag »höll god min i elakt spel» och brynade tre gånger tillbaka, ty man måste taga seden dit man kommer.

Sedan nalkades flickorna, små vackra, lifliga, mörkhyade tultingar och brynade näbb med mig. Jag brynade då ceremoniöst 6 gånger tillbaka, ty man måste taga seden dit man kommer.

Efter en utsökt frukost roade oss flickorna med att spela mandolin och sjunga; därpå togo vi alla fyra några partier biljard i biljardsalen, besågo de stora, palatstlika ladugårdarne o. s. v. tills middagen serverades.

På e. m. redo min värd och jag in till Trinidad och där upprepades samma märkliga ceremonier med näsbryningen, som höra till artighetsbetygelserna här på gränsen till Mexiko.

Strax utanför tullen mötte oss ett par promenaderande unga, täcka damer, hvilka af klädesdräkten att döma tillhörde patricierna. Vi hoppade genast ur sadlarna och brynade näbb med dem, hvarefter färden åter fortsattes liksom om ingenting händt.

De äro ofantligt svåra, dessa »Tantalikval», att när man bryner näbb, vara så tätt inpå en liten rosenmun och likväl ej få kyssa den.

So near and — yet so far!

Bjuder man till, så vika de friska läpparne bort, liksom bäckens silfvervatten och de sammetslena persikorna för den stackars Tantalos så snart han sträckte fram munnen och bjö' te. *Impatiens noli tangere!*

I Trinidad sammanträffade vi med flera af Alfonsos bekanta. De voro klädda i mexikanska dräkter och åtföljde oss för att se på unga danserskor, hvilka sedan de brynat näbb med oss, till vår förnöjelse svängde sina bara små fötter vid kastanjetternas lifliga knäppningar. Vi besökte minst ett 10-tal danserskor i dessa låga, aflånga lerköjor, och det sved därefter betydligt i min näsa, hvars hud ej var så barkad som mexikanernas.

— Tuppfäktning vid Excelsior kl. 7.

»Då tystnar stojet, då stannar dansen,
Och öfver tröskeln stiger jag!»

Det var en ung för oss okänd man, som kom indansande med detta lystringsrop, hvilket säkerligen glädde Trinidadborna lika mycket, som budskapet från den okände yngling, hvilken, efter Mil-

tiades' tuppfäktning mot perserna vid Maraton, skumpade in till Athen och ropade: Glädjen eder, I snorkar — barbarerna äro slagne!

»Hvad mer, om ock ditt lilla namn
Gled okänt bort på tidens ström!»

Men i stället för att liksom den okände, unge greken nedfalla död efter det ljufveliga budskapets förkunnande lade mexikanen, sedan han slängt i sig en styrkedryck, åter benen på ryggen för att kila till grannas.

Stora skaror begåfvo sig på kvällen ut till Exelsior, och vi voro bland dem. En väldig cirkus var där uppförd och i dess midt fanns en upphöjd med stålträdsnät inhägnad rotunda. Kulörta lyktor upplyste det hela.

Sedan en fanfar blåsts, uppsteg på en plattform en långraggig herre, hvilken skramlade i stora mexikanska sporrar, och uppläste en plakat angående de stridande tupparnes vikt, som måste vara densamma!

»Tystnaden allmän blef, från höga pinnsoffan begynte»,

som Virgilius så träffande uttrycker sig.

Där förnams ej en susning, intet ljud, så länge dessa intressanta meddelanden varade. Man skulle ha kunnat höra sitt hjärta slå eller en knappål falla.

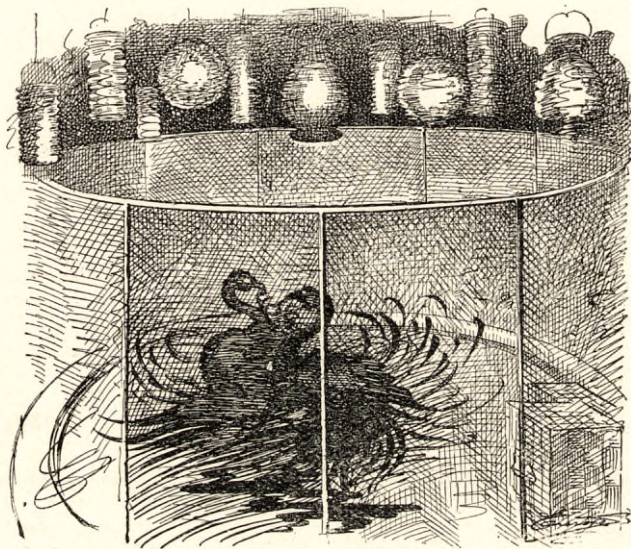
Omedelbart därefter inträdde en annan person, hvilken jag i början trodde vara den store violinvirtuosen Wieniawsky, ty precis så såg han ut: tjock och gulgrå i hyn, med långt svart, tagelaktigt hår, som tangerade de breda skuldrorna.

Under hvardera armen bar han 2 precis likadana korgar, öppnade en dörr till rotundan och klef dit

upp, hvarefter han ställde korgarne på en våg och vägde dem under uppsikt af 4 vittnen.

Därpå öppnades korgarne, tupparne klefvo ut med gravitetiska steg (*vado* på latin), direktören aflägsnade sig, och dörren stängdes.

Sådana tuppar har jag hvarken förr eller senare skådat. De vore ovanligt höga, med starka, sporr-

klädda ben. De hade inga kammar, och halsen, hvilken var barskrapad liksom bröstet, sväfvade i höjden med det lilla hufvudet som en hit och dit vaggande ormahals. Deras ögon voro skarpa och ilska som på ett par trätande grannkvinnor, och sedan de tagit några tuppfjät på linker håll utstötte de samtidigt ett gällt galande. Här kunde man

med skäl tillämpa ordstäfvet: »Tupp, tupp och ingen höna».

Men nu börjar vadhållningen. Mängden rasar:

Tio dollars på den svarta! Låt gå! 50 på den grå! Jag håller 100 på den svarta. Kör till! 35 på den svarta! Och så vidare. Där var ett oerhördt sorl.

Plötsligt blef där dock moltyst bland åskådarna. Tupparne ryka samman. De »flyga» på hvarandra i luften ungefär en aln öfver arenan och gifva hvarandra några nyp så det blör och så att fjädrarne stå som en sky omkring dem.

Sedan stå de hotfullt stilla ett par sekunder, hvarefter de drabba samman. De slås med näbbar, klor, vingar och sporrar. De tumla om hvarann; de rulla som bollar. Men ideligen hör man näbbarnes jämna fall mot ben och brosk.

Det ser ut som om det vore endast 1 tupp med 2 blodiga hufvuden. Köttet hänger i slarfvor och benen blottas. Nu hugga de hvarandra nästan utslutande i ögonen.

Man brukar säga, att den ena korpen icke hugger ut ögonen på den andra. Men tupparne göra det.

Den svarta tuppen börjar vackla. Men ännu vildare anfaller den grå; han hugger sin redan besegrade motståndare i ögonen, huggen falla täta och jämna som pistonen i en ångmaskin. Den svarta försöker slita sig lös, men den grå är åter på honom.

— Se, ropar man — han är blind! Den staccars svarta tuppen hade inga ögon mer. Hans hals var en enda blodig köttslarfva med synliga benringar och blodet sipprade droppvis fram ur de tomma ögonhålorna. Men likväl rörde han sig liksom om han ännu velat hugga med näbben.

— Femtio dollars på att han ännu hugger.

Hundra på att han inte reser sig mer! Tio på att han —

Men ännu en gång reser sig skelettet och försöker hugga.

Den andres näbb föll åter rytmiskt upp och ner i den besegrades kranium. Hufvudet sjönk nu för alltid, den svarte låg stilla och den grå spetade rundt omkring sitt offer och gol — gol tre gånger i rad, gällt och långdraget, en dödsgalning. Han sjöng opp lik som en klockare, ty offret var dött. Men äfven segraren var halfdöd. Hans ena öga var uthugget, och bloden rann ymnigt om hans hals.

Båda utburos nu, under det att vaden betalades, och sedan inburos två nya korgar af franska tuppar för att samma eländiga scen skulle återupprepas. Men då redo vi hem mätta af hvad vi skådat.

Under natten låg jag kvar i ett tornrum på Redwood och drömde de förfärligaste drömmar. Jag tyckte att hela sängen var full af tuppar, som högg ut ögonen på mig, och så tyckte jag — jag mins det som om det händt i natt, ty det var den ohyggligaste dröm jag någonsin haft — att massageternas drottning Tomyris i en ofantlig hönas skepnad guppade på min mage, hållande i ena handen en med blod fylld tom »putell» och i den andra Cyri afhuggna hufvud, hvilket liknade ett tupphufvud med uthuggna ögon, fast det hade både knäffelborrar och pipskägg.

Så lät hon det afhuggna hufvudet sticka näbben i potellen under det hon roffte:

— Mätta dig nu med blod, din blodtupp, som gaf döden åt min son *Spar* (hallå, hvaförsla?) *gap* (ursäkta, en gång till! *ga*, va' dä ja) *pi-pi-pipi* (tackar!) *ses*. Jaså: *Spargapises!*

Kvinnliga banditer.

När jag sistlidne oktober på hemresa från den stora utställningen i Georgias metropol, Atlanta, »där orang och drufva glöder», besökte Chicago, hände mig något säreget.

Det var ett besynnerligt afbrott att på några dagar med snälltågsfart förflyttas från den soliga södern, från Tennessee, Georgias och Alabamas blomdoftande lunder, till den då kulna och kyliga världsstaden vid Michigan, och min vinterytterrock, som jag lämnat å en tidningsbyrå i Chicago, fick genast göra tjänst.

Kvällen den 28 var ganska ruskig. I en klubb hade jag råkat försinka mig, så att spårvagnarne slutat gå och jag icke hade annan råd än att begagna apostlahästarne. För tillfället bodde jag långt nere på sydsidan, så att jag hade en både lång och riskabel väg att vandra i storm och störtregn.

Jag har just aldrig varit rädd af mig, men jag tyckte allt det var litet kusligt där nere i närheten af den katolska kyrkan, som lik ett svart spöke höjde sig bland klosterbyggnaderna.

Folkströmmen hade också mojnaf af, så att

ingen människa syntes till och intet annat ljud förnams än det af mina egna steg.

Klaffs! Klaffs! Klaffs!

Mot klostermuren såg jag min egen skugga, hvilken stod rakt ut som ett bogspröt och syntes ha svans.

Undrande öfver detta fenomen fortsatte jag, som vanligt talande med mig själf, vägen framåt, då jag ett tu tre fick ett slag i hufvudet, så att jag förlorade medvetandet.

När jag vaknade igen, hvilket säkerligen icke dröjt mer än några sekunder, kände jag liksom en tyngd öfver bröstet och fick först den föreställning att jag vaknat i min säng, sedan jag ridits af maran.

Men sängen var alldeles för kall och blöt. Verkligheten framstod i en handvändning klar för mig, och jag märkte i den becksvarta natten, hurusom en jättstor kvinna satt grensle öfver mig med högra knäet på mitt bröst. Bredvid knäböjde en annan kvinnofigur, och man var sysselsatt med att plundra liket.

Saken föreföll mig pikant, och jag höll mig stilla. Jag kände händer, som trefvade i alla mina fickor och kittlade mig, så att jag höll på att förlora kontenancen, men jag tog likväl saken kallt, ty jag hade endast några småslantar på mig.

När man slet klockan från min väst, tyckte jag emellertid att det började gå för långt, så att jag blixtnabbt grep fast kring handlofven på hvar och en af damerna samt nedtryckte dem, så att de sutto som i ett skrufstäd och jämrade sig. Med dem till stöd reste jag mig sedan i en handvändning, hvar efter en förfärlig brottning uppstod. Flickorna voro jättestarka och slingrade sig såsom ålar. Till sist domnade de dock af, och jag drog ut dem till ga-

tan, där jag fann att jag hade ett par negresser »till mitt förfogande». Den ena var ovanligt stor och axelbred, samt hade läppar, hvilka gjorde munnen fyrkantig i stället för båtformig. Den andra var något mindre och såg bra ut. Båda bådo mig nu för död och pina, att jag icke skulle anropa polis, och jag lofvade detta på villkor att jag återfinge mina saker och »sandbaggen», med hvilken man slagit mig i hufvudet.

En sandbagge är en med sand fylld påse, hvilken af rånarne begagnas till offrens döfvande. Denna sandbagge har jag kvar ännu i dag såsom ett minne af det nattliga äfventyret för ett år sedan.

Kvinnliga s. k. »hvitlufvor» äro mycket vanliga i det stora landet. »Hvitlufvor» kallas de därför att de ha hvita lufvor med nedhängande hvita masker för sina ansikten, då de utföra sina våldsgärningar. I maskerna äro ett par hål klippta för ögonen.

Om en karslok gjort sig förhatlig för damerna, bildas ofta en »klubb» af kvinnliga whitlufvor, hvilka hämta upp karlsloken ur hans säng i svarta natten och därpå utföra honom till någon ödslig plats, där de bestryka hans kropp med tjära, hvarefter de doppa honom så stor han är i en lår med fjäder. Sålunda utstyrd, d. v. s. mera liknande ett fjäderfä än en människa, får den stackars karlsloken några piskrapp, som sätta honom i en lätt och angenäm vaggande rörelse. Han styr då kosan till ett annat samhälle. Men att på detta sätt göra sin entré i ett främmande samhälle, torde vara ganska otreffigt.

Angående dylika kvinnliga whitlufvor läste jag för ett par dagar sedan i en amerikansk samtida följande:

»G. W. Brower i Keyport, N. J., har af kvinnliga hvitlufvor blifvit hotad med döden, om han ej lämnar staden. För en vecka sedan kom han hem en kväll mindre nykter och körde ut sin hustru. Några kvinnor på platsen bildade då en klubb af hvitlufvor och ha nu tillsändt Brower flere bref med hotelser att taga lifvet af honom, om han ej ofördröjligen begifver sig från orten. Han lär också verkligen på allvar fundera på saken.»

I Denver uppe i Colorado åsåg jag för några år sedan, huru man till staden införde ett band hästtjufvar. De flesta af bandet hade man hängt i närmaste träd; men anförarne infördes till staden, bakbundna å sina hästar.

Bland dem fanns en ung, vacker kvinna, klädd i karlkläder med nätta sporr försedda ridstöflar. I bältet hade hon 2 långa glänsande revolverar.

Flickan, som endast var 21 år gammal, tillhörde en rik och ansedd släkt, men hade förälskat sig i en hästtjuf *ex professo* och rymt med honom, hvarefter hon egnat sig åt sin älskares yrke, i hvilket hon lär ha varit ovanligt slängd.

Jag flyttade just i de dagarne från Denver, och jag mins ej, hvilket straff flickan fick. Hästtjuvens straff är annars döden.

I en Chicagotidning lästes en dag en notis af följande innehåll:

»Liket af en okänd kvinna hittades i går kväll vid foten af en baktrappa i Major Block. Hon hade tydligen fallit utför trappan och i fallet brutit halsen af sig. Den döda fördes till morgue.»

Två dagar senare lästes i samma tidning:

»Mrs Zerelda Vight, som bott vid West Randolph str., har spårlöst försvunnit. Hon var änka och bodde tillsammans med sin moder och två

ofärdiga systrar. I torsdags kväll lämnade hon sitt hem under föregifvande att besöka en väninna vid Warren str., men har sedan dess icke varit synlig. Hon var i goda omständigheter och hade antagligen haft penningar på sig. Polisen har gjort alla ansträngningar för att få reda på henne, men hittills utan resultat.»

Samma morgon infann sig i morgue en advokat, som identifierade liket såsom efter en af hans klienter. Den döda kvinnan var klädd i de varmaste och finaste underkläder, men dräkten till det yttre var smutsig och illa medfaren.

Advokaten har om henne till myndigheterna inberättat följande historia:

Jag lärde känna henne för sex år sedan, då hon var ogift. Hon hade varit anställd såsom »typewriter» och stenograf, men blef sedan gift med en förman på ett tryckeri. Under den tid hon var »typewriter» besökte hon ofta i ärenden, enär hennes principaler hade att göra med uppsättandet af lagliga och rättegångshandlingar.

En månad efter hennes giftermål blef mannen skadad af en maskin och kunde ej mera arbeta. Sedan var han beständigt sjuk och afled i somras. Enkan råkade då i nöd och sökte arbete hos oss, ehuru vi icke hade något att lämna henne.

Så en dag i december kom hon åter upp till mig, som hon hyste oinskränkt förtroende för, och anhöll att få tala med mig om en sak. Hon anförtrodde mig, då att hon kvällen förut rånat en man.

— Rånat en man, sade jag — på hvad vis?

— Jo, jag var i går kväll på hemvägen från ett hotell, där jag biträdt med diskning. Minst ett halft dussin gånger hade jag blifvit tilltalad af män

på gatan. Slutligen kom där en vacker och elegant klädd man i min väg. Jag stannade för att gifva honom en skrapa, men orden kommo ej fram och jag fortsatte min väg. Men jag tänkte: Han måste ha mycket penningar på sig, och jag går hem med 50 cents, som måste räcka åt fyra personer tills jag kan förtjäna mera.

Vid hörnet kom han fram till mig igen. Det var mycket mörkt och jag hade en revolver. Jag satte mynningen rakt i hans ansikte, därvid han vacklade och föll till hälften ned på gatan. Då störtade jag öfver honom, med pistolmynningen fortfarande riktad mot hans hufvud, och tillsade honom lämna mig alla sina penningar; jag darrade ej och hyste intet förbarmande. Han knäppte då upp sin ytterrock, tog fram sin plånbok och gaf mig den. Jag befalde honom därefter att stiga upp och gå framför mig till hörnet. Två spårvagnar kommo då förbi. När han var ett haft block därifrån rusade jag ut på gatan och hoppade upp på en af vagnarne. Jag såg honom springa tillbaka. Men han visste ej hvilken vagn jag tagit och hoppade upp på den andra för att söka reda på mig. När jag åkt ett block steg jag åter af och såg honom stå på den andra vagnen ifrigt talande med konduktören.

Vid hemkomsten fann jag 218 dollars i plånboken. Men en mängd värdepapper, som också funnos där, sände jag honom åter, ty hans namn stod i plånboken.

Detta var kvinnans historia, sade advokaten. Jag bad henne återgifva penningarne, men det ville hon ej och kunde ej heller, enär hon använt en stor del af dem. Den röfvade var dessutom en mycket rik man. Jag besökte honom sedan och lade saken

i hans hand. Men han är en ifrig kyrkomedlem och tordes ej väcka åtal mot den unga kvinnan af fruktan för att hans tilltag skulle framstå i en ofördelaktig dager.

Den 16 januari öfverföll hon en kapten vid Förenta Staternas armé, som tilltalade henne å Paulina str. Med pistolen i hand rånade hon honom på 40 dollars. Och flera gånger har hon sedan gjort på samma sätt. Hennes anhöriga hade ingen aning om hennes mörka bedrifter, men de erhöilo af henne sin rikliga bergning. Till utseendet var hon, enligt advokatens påstående, mycket vacker och ståtlig.

Svenska studenter i Amerika.

»Stå stark, du ljusets riddarvakt,
Kring dina fosterländska fanor
Och drag åstad med sångens glada makt,
Med mod på dina skilda banor!»

Den sången glömmes aldrig af en gammal student. Långt sedan han dragit ut i världen »med mod på sina skilda banor», men *med gråten i halsen* i stället för »med sångens glada makt», genljuda de friska tonerna i ens öron, frammanande en bild från lifvets maj, från hjärtats vårdagstid. Och ehuru den förne studenten ofta »sitter skraddare» i det här landet i stället för att »stå stark», höjer han likafullt på sitt hufvud vid det minnet.

De svenske studenter, som styrt sin kosa till vår stora republik, äro legio, och de återfinnas snart sagdt i hvarje näringsbranch härstädes.

Somliga ha »gaskat» för mycket där hemma och rest hit för att »reformera». Andra ha saknat medel till fortsättandet af sina studier, och andra åter ha i gamla Sverige »funnit stugan för trång» och vyerna där omkring för mörka, eller också ha de af ren äfventyrslusta begifvit sig hit.

Hvilka de skilda orsakerna till »ett språng öfver atlanten» varit, kunna vi naturligtvis här ej specificera, ty »så många hufvuden, så många sinnen».

En svensk student äger i allmänhet tillräcklig bildning att slå sig fram på hvilken bana som helst härstades, men enär bildningen i detta land betyder föga, men den s. k. »cheeken» eller tilltagsenheten allt, så ha många svenska studenter aldrig hunnit längre än till grofarbetarens kategori. Så »högt» som till handtverkare ha de aldrig kunnat komma, ty något yrke hade de aldrig fått lära sig.

När vi en dag förra hösten stodo och filosoferade i hörnet af 4th Str. och Hennepin avenue här i Minneapolis, väcktes vi ur våra drömmar af ett väldigt slag på exeln, som kom vår höga, fina cylinderhatt att intaga samma ställning som det lutande tornet i Pisa.

En storväxt, bredaxlad och solbränd arbetare stod framför oss och i det han räckte oss sin valkiga näfve, utbrast han:

— Känner du inte igen mig?

— Nej, besittningen go', att jag det gör!

— Mins du inte värmländningen R. från Upsala-tiden? Jag är nämligen han. Vi träffades ofta på »Rullan» och på »Lunkan» och på »Gillet» och på »Gästis» och på »Ta-ta-ta» —

— »Tappen» ja! Visst mins jag det, käre bror!

»Så såg jag på honom igen och fant,
Att han var en gammal, gammal bekant».

Han berättade mig de öden han genomgått sedan han kommit hit. Och det var en intressant historia.

— Det finns knappast något vanligt arbete, som

jag icke pröfvat på, sade han. Jag har varit borstbindare, kusk, stenhuggare, skogsarbetare, krogdräng, gatuläggare och allt möjligt sådant där. Nu senast har jag under hela sommaren arbetat hos en farmare, och hade jag icke haft min friska och starka kropp att bygga på, skulle jag ha fått svälta ihjäl.

Den mannen kommer att slå sig godt fram härstädes, det sågo vi på honom. Han var icke rädd att »hugga i» och han hade också »don» att hugga i med.

En annan gång mötte vi i Chicago en liten mager skepnad, klädd i hvit mössa, glasögon och delvis hvita kläder. Vi stannade och ropade honom an, ty vi hade i honom igenkänt en gammal Upsalabekant.

— Du går fortfarande i hvit mössa, fast det icke precis är någon studentmössa, sade vi.

— Ja, svarade den lille mannen, jag är nu bagare, och bröd fattas mig numera aldrig, såsom det ofta hände i Upsala.

Vi flyttade sedan från den staden och ha ej hört något mera af den lille bagaren. Men om vi icke bedraga oss hade han lungsot och har antagligen, så vida han icke *stigit* till bagaremästare, *stigit upp* till sina s. k. fäder. I sista fallet kan på honom tillämpas den gamla visan, däri det heter:

»Han knådade så länge, han knådade så väl,
Tills Herren Gud i himmelen anammade hans själ!»

När vi en gång uppe i Denver begåfvo oss in till en skraddaremästare för att taga mått till byxor, nedhoppade från bordet inne i verkstaden en blek yngling med sådan fart, att »sax och vax och nål och tråd» följde efter honom. Han högg oss i hampan och nämnde, att han ofta sett oss i Upsala,

fast vi nu icke kände igen honom. Han redde sig skapligt på sitt i nödens stund tillgripna yrke, sade han, ehuru han ännu icke var så kvick i fingrarna, att han kunde göra annat än lägga vadd i rockar. »Men», tillade han »alla barn i början; det är ju vackert så. När jag blir utlärd gesäll skall jag sy dig ett par byxor för intet.»

Från honom ha vi sedermera haft bref. Han har nu stigit till gesäll; men de utlofvade byxorna ha vi icke sett till; tyget har antagligen *krympt* eller *krympts* så mycket, att det icke kunnat bli något mera än en mössa eller *blyhatt* af det. Men *den* kommer nog. Man bör aldrig misströsta.

En annan gång, under ett besök i Omaha, Nebr., fästes vår uppmärksamhet vid en »turk» som satt i ett gathörn, hållande någonting i handen liknande en kaffebrännare, hvilken han skakade öfver lågan till ett litet fotogenkök, i det han ropade;

— Peanuts, peanuts!

Fastän vi, oss veterligt, aldrig varit i Turkiet, tyckte vi oss dock igenkänna den svartmuskige turken med den röda mössan på hufvudet. Liksom katten kring den heta gröten roterade vi ett par hvarf omkring honom och kände oss allt fastare i den åsikten, att vi sett den turken förr. Så gingo vi fram och köpte för 5 cent nötter, och därvid kom återseendets storslagna ögonblick. Vi funno här i skepnad af en turk en f. d. *liber studiosus Upsaliensis*.

— Men hvi sitter du här i en hundturks skepnad och skakar, var vår fråga.

— 1:o) Därför att folket hellre köper nötter af en turk än af någon annan — vet *jag*, hur det kommer sig — 2:o) därför att det är mindre mödosamt att sälja nötter än att förrätta grofarbete, och 3:o) därför att det lönar sig bättre.

Dagen därefter, då vi vandrade förbi samma gat-hörn, voro både turken och hans kaffebrännare försvunna. Han hade vandrat till en annan marknad, och vi återsågo honom aldrig.

En gammal student känna vi också, hvilken är krögare uti vestern. Han står troget inom sin disk, kredensande fradgande bierpokaler och rafflande »whiskysour» åt sina talrika kunder samt är en rik man.

För några år sedan träffade vi i Chicago en gammal Upsala-kamrat, en ung baron H—n från Sverige. Han var en gentleman från topp till tå, med de finaste later och ett furstligt utseende. Oaktadt han som en inföding talade både engelska, franska och tyska (han hade, sedan han var ett litet barn, haft utländska lärarinnor) och oaktadt sin vidtomfattande bildning i andra hänseenden, var han icke människa att få någon anställning, utan tog till sist, i förtviflan, värfning vid ett af Förenta Stater-nas kavalleriregementen. Innan han reste till garnisonsplatsen, besökte han oss, klädd i full uniform. Och då såg han ut alldeles precis som krigsguden Mars, hvilken vi visserligen aldrig psitt, men likväl kunna föreställa oss.

— Mina föräldrar ha i många led varit krigsmän, sade han och skurit lagrar på ärans fält. En af dem tillhörde, såsom du nog vet, Karl XII:s tappraste bussar. Och nu blir också *jag* soldat!

Tonen i denna sista satsen lät dock såsom »en sorgesång i regnbegjuten björk.»

Vi hörde en tid därefter, att den unga baronens rika släktingar fått reda på hans tilltag och att en hans broder personligen infunnit sig på garnisonsplatsen och löst ut »gunstig junkern», hvilken

nu sannskyldigtvis »sitter på sin höga häst», där hemma i Sverige, ägande guld och gröna skogar.

Apropos denne baron H-n, så uppfann han i Upsala ett »patent» — — — på att erhålla hvilka läskande drycker som hälst, sedan alla schweizerierna stängts. När vi en vacker majnatt, efter konsertens slut å »Rullan», vandrade arm i arm hemåt, sporde han plötsligt:

— Behagar bror ett glas?

— Hvart skall du taga det ifrån? sade vi.

— Det blir min ensak! Skall det vara porter, bier, konjak eller champanj?

— Champanj, svarade vi, som trodde, att allt var skämt.

Men det var intet skämt. Under åtskilliga små brottrummor på skilda håll i staden hade baron H-n sina »nattliga vinkällare.» Därifrån framtrolade han nu den ena buteljen efter den andra, och vi hade satt i oss ganska många flaskor champanj m. m. innan vi »frukostdags» efter vår nattliga rond återkommo till »Rullan» för att äta »sill i papper». Den dagen läto vi »Rullan gå» och »släppte Barrabam lös».

En annan af våra Upsalakamrater, en greffe von R., en ädling i detta ords sannaste bemärkelse, hvilken reste jorden rundt blott för sin hälsas skull, blef till den grad genompyrd af amerikanska ideer, att han, sedan han en tid varit en talangfull medarbetare i den svenska tidningen uppe i Denver, helt enkelt och blott på försök ställde sig att »tenda bar», d. v. s. blef kypare bakom en krogdisk, därifrån han serverade småsupar åt alla möjliga urbölingar.

»Den renom är allting rent!»

Huru »roligt» han än tyckte detta vara, dref

honom likväl hans längtan snart åter hem till fosterlandet, där han nu i sin eleganta våning i Stockholm för hvarje vecka noga studerar vår tidning.

»Det gläder mig att följa med på dina tankars originella flykt, broder Ninian, och jag skall alltid bli en trogen prenumerant å de tidningar du redigerar», skref han för en tid sedan till oss.

En mängd andra svenska studenter, som sträfvat till »något högre», ha här efter en smula studier aflagt läkareexamen och äro nu praktiserande »doktorer». Om de flestas skicklighet i sitt kall skola vi tala så litet som möjligt; men *några* af dem ha lyckats mycket bra och äro både ansedde och förfarne.

Erik Bøgh säger om en viss person, att han »trampet Buk ved Hovet hos Drottning Pomare».

Hvad detta egentligen vill säga, förstå vi ej. Men vi känna flera svenska studenter i detta land, som *knåda* både buk, ben, rygg och bröst m. m. på folk. Dessa herrar äro s. k. »massörer», gifva »*swedish movement and massage*» och låta äfvenledes, understundom, skälla sig för doktorer.

En »professor», hvilken vistades såsom student i Upsala på samma gång som vi, ja, till och med aflade en kandidat-examen, hade vi häromdagen nöjet att mottaga besök utaf. Han är en god pianist och kompositör och reser f. n. omkring med ett konsertsällskap i egenskap af ackompanjator och pianovirtuos. Hans namn är Isidor Moqvist, och han vann nyligen vid en stor täflan i New York, däri de bästa kompositörer i detta land deltog, priset för en konsertvals.

Såsom samma konsertsällskaps »affärsföreståndare» tjänstgör, egendomligt nog, en annan f. d. Upsalastudent, Gustaf Thelberg. Han tillhörde på

sin tid de förnämsta tenorsångare och var en af de »finaste» studenter i Upsala samt räknades bland professor Josephsons guldgossar. För omkring en månad sedan gästade han i vårt hem, därvid han sjöng för oss precis lika utmärkt som han sjöng uti ungdomens vår. Med sitt nuvarande yrke trifs han mycket bra och har det i ekonomiskt hänseende helt visst vida bättre än de flesta af hans afdelningskamrater hemma i Sverige.

En hel del studenter ha också fått anställningar i de svensk-amerikanska tidningarne, där ofta en betryggad framtid vinkar dem, sedan de genomgått den goda skola, som står öppen för en tidningsman i detta praktiska Amerika.

»Grau, theurer Freund, ist alle Teori,
Nur grün des Lebens goldner Baum.»

Herr Fikonlöf reser hem med hälsningar.

Herr Fikonlöf stod i beredskap att resa hem till Sverige på en liten lusttur. Han hade varit i Amerika i 12 års tid, och nu tyckte han sig äntligen hafva råd att göra en titt hemåt. Genom flit och ordningssinne hade han så småningom betydligt förbättrat sina aktier hos firman Moses Cohn & Co., i hvars byx-etablissemang han under de senaste åren varit anställd såsom chef. Nu hade de s. k. »bossarne» erbjudit honom en »vacation», och till följd häraf var han nu, som sagdt, resfärdig, samt fast besluten att tillbringa julen och nyårstiden hemma i Sverige, där han »med 20-dag Knut ämnade leka julen ut».

Tänk, så hjärtans roligt han skulle få!

Det var visserligen sant att han själf icke hade några anförvanter kvar i lifvet. Men — han hade ju hälsningar till så många andra framstående personer, hos hvilka han utan tvifvel skulle blifva betraktad såsom barn i huset.

När hans intimaste vänner höllo den lilla afskedsfesten för honom, hade de alla bedt honom

medtaga hälsningar till kära anförvanter i den gamla hembygden.

Herr Qvist hade icke släppt honom med mindre än att han »på sin salighetsed» lofvat att till gamla majorskan Hammarspik på Broby, herr Qvists mor-moder, framföra varma hälsningar från den i fjärran dröjande, förhoppningsfulle dottersonen.

Herr Hanell hade »såsom en vän» fordrat af honom, att han skulle resa upp och hälsa på rådmann Sundin i Vesterås.

Herr Gucklund hade »i barndomsminnenas namn» besvurit honom att framföra smäktande hälsningar till den aldrig förgätna flamman Elisabeth Silberstein, numera gift med grosshandlaren Håhlin.

Och herr Fridolin hade han slutligen måst gifva handen på att göra ett besök hos dennes gamle älskade lärare, magister Bläckstadius.

Med största beredvillighet hade herr Fikonlöf lofvat uppfylla alla dessa förtroendeuppdrag. Afskedet hade varit högtidligt, bålarna väl kredensade, och — hvad lofvar man icke i en stund som denna!

* * *

Omsider landsteg herr Fikonlöf på den heliga svenska fosterjorden. Det var icke långt till jul, och det smälde i knutarne, när nordanvinden drog förbi. Först gästades Stockholm, hvars märkvärdigheter togos i ifrigt skärskådande. Herr Fikonlöf besökte Berns salong, Blancs kafé, operan, dramatiskan, Foliers Bergeres, Bacchi Tempel, där surströmming serveras, Pelikanen och Runan, där man får så rara griljerade grisfötter, Lagerlunden, W-6 och en cigarrfröken vid Rödbotoget, hvilken var så kvick och skämtsam mot alla kunder. Ja,

han såg till och med en gång på Norrbro själfva konglig majestät och kronan.

Men så började han plötsligt längta efter familjelifvet på landet och de därmed förbundna traditionella julkalasen, samt beslöt att till fromma för både sig själf och vännerna utföra missionen angående de hjärtliga hälsningarne. — Det förargliga i saken var emellertid, att herr Hanells rådmän bodde i Vesterås, herr Gucklunds gamla flamma i Småland, herr Fridolins magister i Vestergötland och herr Qvists mormoder, majorskan, i Vermland.

Dock — ingen människa kunde hjälpa detta! Herr Fikonlöf visste ju för öfrigt med sig själf, att han öfver allt, när han kom med så kära hälsningar, skulle blifva behandlad såsom barn i huset. Rundresan skulle sålunda bli helt enkelt en lusttur, och penningar funnos ju på fickan i långa banor.

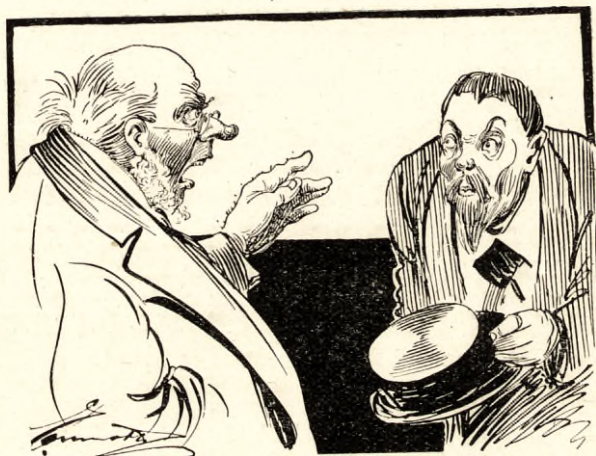
Alltså, lass basen — tänkte herr Fikonlöf. En så angenäm juletid skulle han kanske aldrig mera få upplefva. Alla, som han *ex officio* skulle besöka, voro ju fina och framstående s. k. ståndpersoner.

* * *

Det var just dagarne före den allbekanta »dopparedagen» herr Fikonlöf kom upp till Vesterås. Å ett hotell fiffade han upp sig på bästa sätt med giktringar på alla fingrarne och kläder i »english style, you know», köpta hos Nutte Nelsen Bro. & Grönbeck, only one price Clothing Co., Chicago, Ill. Man fick lof att imponera på landsortsbrackorna, kantänka.

Den fint pyntade amerikanen ringde sålunda på hos rådmannen, hvarvid en gammal, tandlös och lomhörd piga kom tassande ut och öppnade.

- Förlåt, jag söker rådman Sundin!
 — Svin, sa' han! Ä' di feta?
 — Jag kan hälsa från herr Hanell!
 — Ä han snäll? Ja, jestane mej, han kan
 fälle inte biss häller!
 I grefvens tid kom då den gamle rådmannen
 ut, klädd i nattrock och tofflor.

— Gå hon in i köskammaren, sade han. Min herre, var god och stig på! Jag är rådman Sundin. Hvarmed skulle jag kunna stå till tjänst?

— Äh, jag ber! Saken är blott den, att jag kommer från Amerika och bringar hälsningar från Filip Hanell.

— Filip Hanell. Såå! Har hans samvete sent omsider vaknat? Vill då den storskojaren äntligen betala mig. Det var minsann inte för tidigt. Har han skickat hela summan?

— Herr rådman, han bad mig endast gå upp med hälsningar.

— Hälsningar från en tocken galgfågel! Drag så långt vägen räcker både med er själf och hälsningarne! Här är dörren! Drif ej spektakel med en gammal, allvarsam man!

Herr Fikonlöf kände sig mycket konstig i kroppen, då han återigen begaf sig hem till hotellet och drog af giktringarne.

Dagen därefter var han på väg till X-köping i Småland, där Gucklunds gamla flamma, fru Hählin, bodde.

— Jag kommer med hälsningar till fru Hählin från en kär barndomsvän, herr Gucklund i det nordliga Amerika, balbutierade helt gladlynt den intet ondt anande resenären.

— Gucklund! röt alldeles svartblå i ansiktet herr Hählin, som stod midt på golfvet och suddade på en långpipa — Gucklund!! Och den stackars frun rodnade alldeles förtvifladt. — Hör nu, min herre, kom inte hit med något sattyg! Och du, Lisen, gack genast in i sängkammaren!

Nere i trappan observerade herr Fikonlöf någonting aflångt och mörkt alldeles bredvid sig. Det var den ene af herr Hählins tofflor.

Ett högst besynnerligt folk, det här, tänkte herr Fikonlöf, när han lafsade framåt i smutsen. Men eftersom jag likafullt skall den vägen kan jag så godt försöka utföra äfven de återstående betingen.

Aftonen därpå anlände han till den stad, där magister Bläckstadius, herr Fridolins värderade lärare, lefde och utförde sin pädagogiska verksamhet.

— Är magister Bläckstadius inne? sporde han, i det han beträdde den kyska ungarlsboningen.

— *Adsum!* svarade på latin magistern, en lång-

Mina hundår i Amerika.

näst, glasögonbeväpnad och benrangelslik karl med breda hasor på fötterna.

— Det är ett herrans väder i afton!

— *Concedo!*

— Ursäkta min påflugenhet!

— *Sine dubio!*

— Jag kommer med hälsningar från herr magisterns forne lärjunge, herr Evert Fridolin!

— Fridolin! Och magistern tittade i taket, placerade sitt magra pekfinger på krönet af den långa näsan, harklade sig och nedtog från en hylla en dammig bok, i hvilken han började bläddra.

— Fridolin. Hm-hm, just den. *C* i uppförande, *D* i flit. Ja-a-så! Den odågan! Pytt! Är den i Amerika? Kunde väl tro det. Fick för litet aga i början. Quis ignorat, maximam, esse illecebram pec-

candi impunitatis spem? Det är sorgligt att behöfva höra någonting från sådana där oduglingar. Hade en gång en till, som knappast var bättre. Han hängde sig. Men förlåt! Jag måste nu ut i staden. Adjö, adjö. Häh, häh!

Och magister Bläckstadius smällde igen dörren midt för den stackars amerikanens näsa.

Mycket drog herr Fikonlöf i betänkande, huruvida han skulle aflägga det sista utlofvade besöket

hos majorskan på Broby eller ej. Dock — han var ju icke långt därifrån, och släkten kunde väl icke vara alldeles likgiltig. Blodet är ju i alla fulla fall tjockare än vattnet, och det gamla moderliga stamträdet kunde ju omöjligen förskjuta Qvisten. Utan tvifvel skulle han på Broby blifva emottagen med varma servietter, och han behöfde alltför väl i ett älskligt hem hvila upp en smula efter de förlutna dagarnes strapatser och missträckningar.

Det var nyårsafton och alldeles smällkallt, då herr Fikonlöf i en kappsläda körde upp på gården till det stolta herresätet. Snön föll i tunga flingor, och under den senaste delen af vägen hade herr Fikonlöf frusit så att han fått nagelspräcken. Men han kände sig ändå temligen lugn i sin själ. Qvist hade ju svurit på att vännen hos majorskan skulle blifva emottagen såsom barn i huset.

— Är fru majorskan hemma?

— Ja, var så god och stig in!

Och han hälsades helt förbindligt af en gammal dam, hvars ansikte var snarlikt en nötknäppare och hvars darrande hufvud var prydt af en hvit tyllmössa.

— Jag kommer med hälsningar från fru majorskans herr dotterson, min vän Elis Qvist.

— Den krabbsaltaren, pep gumman och såg ut som en furie. Han är den ende af mina barnbarn, som gjort mig bedröfvelse och bragt vanära öfver sin aktade släkt. Gud sig förbarme, en sådan skam! Och så reste han till Amerika! Min herre, hvarför skall ni på denna dag, den heliga nyårsaftonen, väcka ledsamma minnen i mitt gamla hufvud? Skona mig, som står på grafvens brädd, och begif er af från detta hederliga hus så fort möjligt är!

Ute tilltog stormen och snöyran allt häftigare. Det var svårt att hitta vägen i de höga drifvorna, och nagelspräcken blef allt värre. Kusken svor som en dragon, och herr Fikonlöf fattade i sitt sinne det fasta beslutet att aldrig mera resa hem till Sverige med hälsningar.

Nu är herr Fikonlöf åter i Amerika. Att de välmentade vännerna fingo sina fiskar varma i återseendets stund, det tager jag för gifvet, fastän jag egentligen icke vet någonting därom.

Ett poem.

»Jag anländer i morgon till Stockholm med ångaren »Baltzar von Platen» och måste ovillkorligen träffa er. Det var ju ni, som skaffade mig min son.

En gammal bekant.»

Undrande och spörjande satt jag där med den mystiska brefflappen i vänstra handen, under det att jag med den högra bläckfiskartadt och nervöst spatserade på bordsändan, reflekterande öfver, hur långt det är till Danviken.

Skaffade mig en son! Besynnerliga ord!

När jag i förgår erhöll detta bref, trodde jag fullt och fast, att brefskrifvaren var någon af dessa olyckliga, för hvilka tankens ljus slocknat. Men i dag vet jag, att han är en lycklig man och lika klok som någon annan.

* * *

En kväll för några år sedan — jag minns det som om det händt i går — låg jag på rygg på golfvet i min »parlor» i Denver och lekte med min

lille son, som fick dansa omkring i frihet på sin pappas framsida.

»Ett opp och ett i minnet;
Hej, det gör så godt i skinnet!»

Han var då som en kanin. Men sedan har han växt ut till en liten björnunge, alldeles för solid för dylik art af magdans.

Under det att stojet var som högglyddast, ringde det på tamburdörren, och mr — låtom oss kalla honom Darker, ehuru det visserligen icke är hans rätta namn — inträdde.

När jag därvid reste mig från golvet tänkte jag på den bekanta taflan: »En läsare stör fröjden i en gillestuga». Ty mr Darker, en lång, mörklagd herre, spred allt utom trefnad omkring sig. Han var beständigt dyster och tråkig, ett lefvande $\frac{\text{Kpt}}{100}$.

Såsom innehafvare af en förtroendepost vid en af de förnämsta amerikanska bankerna åtnjöt han en betydande årslön och hyrde en liten elegant ungtkarlsvåning i närheten af min bostad.

Grannskapet och landsmansskapet, gjorde att vi ibland besökte hvarandra. Den ena gången drack jag ett glas vin och rökte en cigarr hos honom, den andra gången tog han en toddy jämte en sup och en smörgås hos mig. Umgänget var dock föga lifligt.

Nu besökte han mig åter efter ungefär en månads mellantid.

— Sitt ner, Darker, ni ser trött ut i kväll.

— Ja, jag är kanske en smula öfveransträngd.

Han slog sig ned vid ett bord, å hvilket lågo några poemböcker, som han mekaniskt började bläddra i.

— Att ni kan läsa dylik smörja, utbrast han,
— sådant snömos utan förnuft och utan nytta!

— Läser ni då själf aldrig någon poesi?

— Jag! Tror ni inte jag växt ifrån dylikt sammelsurium? Jag känner blott ett enda stycke i bunden stil, som varit till nytta här i världen. Men jag vet inte, hvem som är författaren.

— Hur låter det då?

»Trettio dagar har november,
April, juni och september;
Tjuguåtta en allen,
Alla de öfriga trettioen.»

Alldeles utmärkt! Jaha! Detta »poem» har verkligen varit till stort gagn. Och jag kan upplysa er om, att den som skrifvit det på svenska är den bekante arithmetices magistern Hans Jakob Seseman. Han i sin ordning har emellertid lånat det från tyskar. Vi ha lånat mycket från tyskarna, vi svenskar.

— Jo Jo!... Nej tack — jag brukar aldrig ta' mer än 3 sockerbitar i min toddy.

— *Just as you please, sir.* Men här skall jag, om ni tillåter, läsa upp ett litet poem, som i mitt tycke är ovanligt nätt; ett *verkligt* poem, som brakte ljus till min själ när jag fick se det i en svensk tidning. Författaren kallar sig *J. J—n*, och om ni nu kan upplysa mig om hvem han är, skall jag skriva och tacka honom af hela mitt hjärta.

— Jag känner inte till de svenska pennfäktarna.

— Ledsamt nog inte jag håller så mycket. Den, som skrifvit denna bit, vore dock en *connaissance à faire*, och jag skulle skatta mig lycklig öfver att någon gång få trycka hans hand. Poemet lyder som följer:

Saknad.

Du lille pys med ögon blå,
Om bara min du var ändå!

*

Då tog jag upp dig i min famn
Och gaf dig tusen kära namn.

*

Då tryckte jag dig till mitt bröst.
Och kysste dig, du ögontröst!

*

Och dina barnaögon blå
Jag skulle allra bäst förstå.

*

Och med min rika sagoskatt
Jag skulle locka dig till skratt.

*

Jag skulle bli din trogna häst.
Och leka med dig allra bäst.

*

Och när som kvällen fallit på,
Vid bädden än jag skulle stå.

*

När trött du var af dagens lek,
Jag skulle söfva dig med smek.

*

Din aftonbön jag skulle be,
Att änglar skulle hägn dig ge.

*

Du vackra pilt, du skulle än
I mina drömmar gå igen!

*

*

*

Du lille pys med ögon blå,
Säg, kan du tårad blick förstå?

J. J-n.

- Nåväl, hvad säger ni härom?
— Brrr!
— Ja, jag kan ju inte begära, att ni skall förstå det. Ack, ni vet ju inte, hvad ett barn bety-

der i en människas lif. Ni har ju själf aldrig haft någon liten son.

— Jo, det har jag.

— Har ni då varit gift?

— Nej, det har jag icke. Men det där är ingenting att tala om. Lätom oss byta om samtalsämne!

Hur det var och hur det icke var, återkommo vi dock under aftonens lopp till samma ämne. Jag berättade honom, hur lycklig jag var med mina egna små barn, hur jag haft svårt att förstå detta ibland, men hur jag så småningom, ju mer mitt eget förstånd började vakna, förmått sätta mig in i deras tankar och känslor; hvilken fröjd det var att kunna glädja dem samt hur de och endast de ingifvit mig idéer till hvad läsbart jag kunnat nedskrifva.

Darker förstod mig tydligen icke. Han betraktade mig förvånad med sina stora, blå ögon och började frånga sina vanor, i det att han lade allt flera sockerbitar i toddarna. Till sist sporde jag:

Men vill ni nu ej tala om någonting rörande er gosse?

— Ack, han var en produkt af ett sådant där förhållande, ni vet. Det var i Stockholm. Modern var blott 17 år. Hon var så god och älsklig, stackars Anna!

— Hvarför gifte ni er inte med henne då?

— Gifte mig! Kunde jag gifta mig med en fattig flicka, som gick i husen och sydde?

— Kan man inte gifta sig med modern till sitt barn?

— Ah, det var bara ett sådant där helt vanligt litet kärleksförhållande. Det händer hvarje dag. Hon var pin kär i mig.

— Nå ja — det är ingenting att skryta af. Unga flickor äro ofta mycket dumma i det fallet. De skänka så gärna sin tillgifvenhet åt de uslaste föremål. Men hvad blef det sedan af henne?

— Hon är död nu.

— Och barnet! Det var en gosse. Han fick det så bra, så! Löstes genast in på barnhuset.

— Och ni kan sitta här i öfverflöd och taga detta så lugnt! Tror ni då, att de stackars små ha det så bra på barnhuset, där de skötas af främmande personer? Tror ni ej, att de värnlösa varelserna behöfva en faders eller moders ömma vård? Till och med de oskäligen djuren vårda sig ömt om de sina och skulle på inga villkor vilja köpa in dem på något »barnhus», om än ett dylikt finnes i djurvärlden,

Darker var sedan mycket tyst och tankspridd under aftonens lopp. När han gick, bad han att få låna »de där verserna».

* * *

I går begaf jag mig ned till Riddarholmshamnen och mötte »Baltzar von Platen» samt fick då förklaring på brevet.

Brefskrifvaren var Darker, hvilken kort efter ofvan berättade händelse lämnade Denver och sedan icke lät höra af sig.

En stor, fet och gladlynt herre ledande en liten vacker och synnerligen välklädd gosse, kom emot mig från landgången.

— Darker!

— Ja, två! Detta är min lille son, »en liten pys med ögon blå». Jag reste genom dag och natt, ty jag fruktade att komma för sent. Men »numret» fanns kvar och det föll ut med vinst. Det har gjort mig till en annan människa och blifvit mitt lifs hopp. Poemet har fyllt sin mission. Här är det. Tack för lånet! Jag behöfver det ej längre, ty det är för evigt inristadt i mitt hjärta. När jag återvände till Denver med min älskling, hade ni redan flyttat därifrån. Och nu äro vi här!

— Ni har sålunda rest till utställningen, ni också?

— Nej, till *hennes* graf!

Ja, det människohjärtat är då ett förunderligt ting! Det är länge ödsligt och mörkt och kallt där inne, och marken ligger i träde alltför många år, innan solen börjar lysa och de fagra blommorna väckas till lif. Men kommer där sol och slå blommorna ut en gång, så blir där sedan aldrig mörker och förvissning. Det blir evighetsljus och evighetsblommor.

Mr Anderson "runnar för ålderman".

Det är ej godt att begripa hvad ingen kan förstå, sade salig Dumbom i världen när han höll konsert för de brandskadade i Gefle.

Obegripligt är också uttrycket »runna för ålderman». *To run* betyder springa, och ålderman är i själfva verket ingenting annat än en gammal glupsk krokodil. Att »runna för ålderman» skulle sålunda betyda »springa för en krokodil». Men man får icke tyda allt efter »bukstafven», säger min vän Mellander i »Svenska Tribunen» på skånska, och hvarje svensk-amerikan vet lika väl som jag, att det betyder: Bemöda sig om att få en åldermannasyssla.

Herr kopparslagaremästaren Karl Petter Anderson sökte nu en sådan maktpåliggande befattning, och detta med stora förhoppningar. Där hade aldrig funnits någon svensk förut i stadens styrelse, och enär nu svenskarne där liksom annorstädes voro mycket värderade för sina stora kindkoters skull,

och alldenstund mr Anderson var samhällets »ledande» svensk, kunde det icke bli tu tal om, att han ju skulle erhålla det inbringande ämbetet.

Staden ägde en daglig tidning, *The Evening Tramp*», och en vecklig, *The Sunday Morning Eye Opener*». Till dem hade mr Anderson naturligtvis vändt sig för att få reklamer. Men på båda ställena hade hans politiska rival, irländaren Mac Na Mara, redan förut erbjudit 250 dollars för puffar.

— *Hold on!* ropade mr Anderson när han fick veta detta — jag ger 500 dollars, mäster ädditor!

Med ett leende snarlikt det, som till båda öronen uppdrager kannibalens onosliga gap, då han med en fällknif skär ut en bit ur rundsteken på den uschilie, nyss i fiskolja stekte europeiske landtmätaren eller »survejorn» och strör litet pepparot därpå, mottog hvar och en af redaktörerna den oväntade dusören, sägande:

— Jag hoppas, mr Anderson, att ni dessutom prenumererar på vårt blad, som är det tillförlitligaste, det mest spridda, det högst ansedda i denna värld. Ingen publikation har färskare nyheter, ingen är hållbarare i politiken. Låt se — för hela er ämbetstid, d. v. s. för två år, gör det — hm — lämnesi — en bagatell af 10 dollars.

— *All right!*

Och mr Anderson »promenerade» på båda »päperna». Han var ingen Peder Tomtaska, vår Karl Petter, ty välgjorda kopparkärl äro inte fy-skam. Visst var det en hel mängd utgifter i början, och »många bäckar små göra en stor å». Men så stod det också i tidningarne en eloge af följande lydelse:

Dr Peters Kuriko

är som bekant, ytterst välgörande för människokroppen. Men ännu mera välgörande för samhällskroppen.

pen blir mr Karl Petter Anderson, *nota bene*, då han blir vald till älderman. Och det blir han! Ty hvem litar man sig till, om man har en ängel på ena sidan och en bängel på den andra? Jo, till ängelen. Mr Anderson är en ängel, som skall höja samhällets anseende och hjälpa eder alla till anställningar, då hans rival däremot, den fördömde slusken Mac Na Mara, är det sämsta svin, som någonsin trampat guds gröna jord. Han är nämligen en tjuf, en lönmördare, en polygamist, en kvinnoförförare och en — hästtjuf. Denne skojare har sköflat flera familjers lycka genom att locka till sig hustrurs och döttrars kärlek. Rösten därför på mr Karl Petter Anderson för älderman!

Mrs Agneta Andersson var som i sjunde himmeln, när hon tänkte på Karl Petters stora utsikter. Hon närde »djärfva drömmar i sin pickelhufva», och det stående ämne, som afhandlades mellan de båda makarne, var ideligen detsamma. Det var äldermannaämbetet.

Ja, till den grad entusiasmerad blef hon vid tankarne härfpå, att hon ofta, när ingen det hörde, hviskade till sin älskade gubbe:

— Var inte så ta-fatt och buskablyg, Anderson *lille!* Runna på, du bara! Det går nog!

Men allting har sina besvär och sina vedermödor. Så ock »runnandet för älderman», och detta fick mr Andersson i rågadtt mått erfaras.

Gick han in på en krog — och det var en sak det — det måste han ju oupphörligt göra för att bli känd och vinna popularitet, så fick han lof att bestå på hela »crowden», d. v. s. vänner och ovänner, kända och okända, fattiga och rika.

»Tropikerna», d. v. s. de fyra man och en gene-

ral, som återfinnas å hvarje »saloon», stående kring kaminen med hypokondriskt dyster hundblick, däri en kollossal del af hvitan synes, djupt nedhängande, ständigt tobaksdrypande underläppar, händerna på ryggen och gråhvita linneklutar lindrigt viftande där bak, syntes också äga ett gediget intresse för mr Anderson och hans kandidatur.

— *Come on, boys, and have something on me!* sade han alltid, hvarvid »gossarne» blygsamt dröjande och med taktmessiga, tvekande luffningar ändtligen krånglade sig fram till disken, där de liksom på ett gifvet kommandoord gjorde sig »klara till elddopet», d. v. s. samtidigt och i två *tempo* slängde in sina illaluktande pekfingrar i käftarne och hyfvade ut mullbänkarne, som jäste där innanför.

— *Good luck, mäster Anderson!*

— *We-ell, thank you, gentlemen, and take a glass of beer on top!*

Ja, det var ett ideligt bjudande, och hvart mr Anderson styrde sina steg träffade han bekantingar.

— Andersson, vi ha alltid varit goda vänner, du och jag — när du blir ålderman måste du genomföra att vi få elektrisk spårvagn på den gata, där jag bor!

— *By golly!* det skall bli det första jag gör!

— Åh si *how do you do*, mäster Andersson, här får jag presentera min brorson, Elof Pettersson, nyss kommen från Sverige. Han är en *greenhorn*, men en fin karl med djup bildning. Har varit bokhållare i Trosa. Skaffa honom en plats, så är mäster Andersson beskedlig! Anderson förstår, pst pst! Jag skall hjälpa till att värfva röster, och jag kan göra mer än någon tror, psi! —

— *Jag* skall skaffa honom en plats, mr Bärfriis, *you bet your boots!*

— Nej si där är Andersson, när du blir älder-
man får du lof att laga att det eländiga rucklet, som
skymmer utsikten framför mitt hus, blir utdömdt,
hör du det!

— Natt . . . urligtvis, käre bror, det skall bli en
af mina hufvuduppgifter.

På alla tillställningar skulle herr Anderson vara
med och »mäka en spik» (hålla ett tal) för att bli
bekant. Han var en man, mr Anderson! Ibland
skräddare var han hvass som en nål och varmhjär-
tad som ett pressjärn, bland skomakare seg som
spannremmen, bländ smeder var kan pösande som
en blåsbälg, bland kopparslagare klar i strupen som
en ljudande malm eller en klingande bjellra, bland
urmakare en evigt juckande pendel och hos frimur-
rare den glupskaste bland hundturkar. Han förstod
att vända kappan efter vinden, och det var med
honom som med adjunkten i visan, om hvilken det
heter:

»Med gubbera spelar han kort,
Med tösera svänger han om,
Med käringera pratar han lort,
Och pojka, dom tar han i hånd,
Förr han ä, han ä, han ä e krone!»

En vacker kväll efter en festmiddag sågs mr
Anderson strutta upp i en väldig skyskrapare. Han
var något på kulan, och den stora folkhop, som
befann sig i den sal, dit han inträdde, tog sig för
hans ögon ut som en hel armé snorkar. Men han
steg icke desto mindre genast upp å estraden, talade
och sade:

Mina vänner!

Det är en skön anblick att se er här försam-
lade, I samhällets kraftfulle furer ock eker! Må

Mina hundår i Amerika.

min »spik» tränge såsom yxan till roten, och må mina frasorr, ehuru ej svarfvade, bana sig väg till edra hjärtkammere, liasom svängborret genom valnötsplankan, samt uppfille hele edrat väsen med sett eko liasåsom sågens fräsande när till hvarje vinkel och vrå uti verkstan! Edra ansiktens fanér

äro de phyneste såsom att jag skådat och tårarnes kopalfernissa glänser i mina ögon vid tanken på att jag befinner mig i eran krets. I ären elegante såsom nybetsade pinnstolar, och jag står här midt ibland er lik en gammal, vördnadsvärd byrå i Ludvig XV:s styhl, bukig och hjulbent — häh häh häh! Men likafullt begärande aktelse och hm — hm kärlek. I ären alle framstående män för att

icke säga rent ut *store* män. Detta hära är nämligen snickareföreningens årsfest, mine herrar, och det finnes i denna världen icke maken till snickere såsom att I ären, mine vännor! Hele Juropp ryser vid de konststycken I gör. Hustru min och jag köffte i fjol en söffa af platsens fabrikör, och jag må så gerna sega det fårst som sist — maken te söffa fins ta' mej tusan hakar hvasken i gambla eller nyda verlden! Låtom oss därför högt prysa edert aktningvärda skrå. Jag känner hvar och en af eder såsom min bäste, fynpolerade vän. Jag är snickere, far min var snickere, farfar och farfars far var snickere, mine herrer! Ja, så långt mett stamträd sträcker sina grener tillbaks ha vi för vånn del vatt snickere. För rexten seger ett gammelt ordspråk, att inför Gud ä vi alla — hm — snickere! Lätt öss därför hälle hopa såsom väl falsede och limmede ändskifver! Snickeörket ä de höxte och mest välsignelsebringande örke på jola för att icke sega i himmelen. Den såsom inte är snickere är helt solo ett suggskaft. För di där stackera, som skall låss vare fint folk, grosshandlere, börsmäklere, doktorer å profosser å slike rackere och folkutsugere har'a itt'nå'juhs ett Tahl, å dä vure fälle faan om vi inte samfäldt skulle kunne stuke disse store potäter! Nej, tacke vet ja snickera! Inge andre än snickere ska få platser när jek blir älderman. Därför — lefve snickera, lefve di! Hip hurrej! Hip hip — hurrej — Hip — —

Fanatiska skrän afbröto här den inspirerade tälaren:

— Hvad är det där för en galning, som står och skäller ner oss midt i vår egen krets? ropade man: kast' ut 'en, kast' ut' en!

Och när först mr Anderson låg på gatan i form

af en vinkelhake insåg han att han gått galet och stått och skält ut stadens handelskår på dess egen tillställning, dit både doktorer »professer» och »andra stackare» voro inbjudna. Snickare-unionen hade sin årsfäst en trappa högre. Men nu var mr Anderson så sönderbråkad och förstörd, att han ej orkade gå dit upp. Han skulle kanske förlora alla snickarerösterna därför att han uteblef, ehuru han lofvat hålla tal, men nej — han mäktade ej gå uppför trapporna, och dessutom blödde näsan.

Otaliga voro de listor för välgörande ändamål, som mr Anderson måste skriva på. De kräfdes stora penningsummor. Men att säga *nej*, gick ej an för den, som »runnade för ålderman».

En natt stötte frun honom obarmhärtigt i ryggen och sade:

— Anderson!

— Rohr rohr — A orr—a orr- Knorr knorr — Kooleridge — kooleritsch; Kraaatsch! Paff!

— Karl Petter då!

— Off roff roff — hva' ä dä om nu igen!

— Du var ju full, när du kom hem! Dina strumpor sitta på hänglampan, och din höga hatt står upp- och nedvänd i kommoden! Oj! oj oj! Och fönstret är öppet! Opp med dig och stäng det genast, din drummel! Ja, si sedan du började »runna för ålderman», är allting på tok i det här huset!

— Men du ville det ju själf, Agneta lilla!

Mr Anderson traskade upp och stängde fönstret, hvarefter han till fruns förvåning började dansa en förtviflad »jig» på golfvenom.

— Karl Petter, Karl Petter, hvad kommer åt dig?

— Jo, sir du, gumman min, — hick! — jag måste begagna hvarje ledig stund att öfva mig, ty

jag är uppsatt på ett program tills i morgon kväll. Jag har åtagit mig att dansa denna härliga — hick — dans på en negertillställning. Det går redan som om det vore smordt. Si bara på sicka skutt jag tar! Ta ra ra — bom de-ay!

— Anderson, säger jag, bär dig inte åt som en stolle midt i natten! Kom genast och lägg dig, men tag först nattmössan på dig, så att du ser ut som folk och inte flottar ner kudden!

Och Andersson kröp ner liksom Indiens fakir, då han går att för några månaders tid letargiskt dölja sig för världens blickar.

— Anderson!

— Ack, hva' ä dä nu igen! Jag orkar inte!

— Du måste punga ut med 400 dollars, och det i morgon dag!

— Kära Agneta, jag har snart inga pengar kvar.

— *An pshaw!* Du tar väl igen dem när du blir älderman. Jag har tagit en ny kappa hos Moses Goldstein och en gul sidenklädning hos Sangvogel & Comp. och så fick jag lof skriva på 50 dollars till de beklagansvärda hedniska kongonegrernas kvinnor, så att de få lära sig barnmorskeyrket och så gaf jag 10 dollars till syföreningens kafferep och 100 dollars till den nya lutherska kyrkobyggnaden. Du förstår att *jag*, äfven *jag*, såsom hustru till en blifvande älderman, måste representera. Det är ändå mest till din egen fördel.

— Olyckliga människa, har du gjort allt det där?

— Tala i akttningsfull ton till hustru din, Anderson! Hvem är det, som hjälpt dig från början, hvem är det, som sytt i dina knappar, hvem är det, som knogat och sparat, hvem är det, som — — —

Ja, det är nu godt och väl. Men ser du, jag

har inga pengar kvar, och i morgon skall jag inlösa en växel på ett större belopp.

— Men så länge du har verkstaden är ju det andra småsaker — Se så ja, gubben min, ge mig, pu-u-ussen! Se så där! Rätt så! — Ja, ja! — Bättre opp!

Valdagen hemkom mr Anderson klockan 7 på

aftonen, något, som icke händt under hela den tid han runnat. Hoppfull som vårens lärka sväfvade fru Agnete emot honom, kastade sig i hans famn och ropade.

[H] — Ack, min lille sockertopp, jag gratulerar dig, Karl Petter, min älderman, Karl Petter, min älderman!

— Jo pytt! Må satan taga all världens »palle-tyx!» Här har jag nu under flera månader gnott

som en röd hund, både natt och dag, och nu är Mac Na Mara liafullt ålderman. Jag feck dra vefven, och det är mycket därför att jag skälde ut handelskåren och dess gäster samt kallte hele rakeretyget för snickeregesäller. Grosshandlerna vell inte va' nåre snickeregesäller, har di sagt. Så när en tror en gör'et som bäst, gör en'et på tok! Ja, det här nöjet har kostat mig allt hvad jag ägde och lite till. Kopperslagarverkstan går endera da'n i putten, den ock, för jag kan inte möte utgiftera.

— Ja, si du är då en stackare, Andersson; det har jag alltid sagt och det står jag för! Ingenting duger du till och intet anseende har du. Det skulle ha varit jag, som runnat för ålderman, *jag* Anderson, och inte du! Men snart kommer, gud vare tack och lof, den tid, då vi kvinnor här i Amerika kunna bli åldermän, och du skall du få se på Malle, din schajas!

Spöket i Chickapoola.

Under min tillfälliga vistelse i Chickapoola, Tennessee, hyrde jag en dublett i ett hus vid Huckleberry road, hvilket ägdes och beboddes af en gammal enkefru, madame Eliza Pomponchard.

Ehuru gumman ägde omkring en half million därtill, var hon likväl till ytterlighet snål samt dessutom fanatiskt religiös. Den ende hon mottog till besök var en katolsk präst, father O'Leary, en lång, kutryggig, hemsk figur med skygg blick, omsorgsfullt cirklad tonsur och blåsvart skäggbotten. Han aflade dagligen sina visiter hos gumman och stannade därvid ett par timmar under bön och sång. Det var rent af jämmerligt att lyssna till den andliga duetten: prästens skrällande basröst och gummans svaga pip, snarlikt det ljud, som uppstår när man klämmer på ett litet kalfskinn.

Till följd af allt detta låg det en mörk och ohemul prägel öfver det gamla huset. Solstrålarne lyckades blott sällan leta sig dit, ty byggnaden omgafs af en åldrig park, och sykmoreernas löfverk var nästan ogenomträngligt. Men det fanns ett annat värmande och lifvande strålskimmer där

inne, som glänste i alla vinklar och vrår, görande den mörka natten till ljusan dag.

Detta skimmer utstrålade från Dora Gilpins stora, blixtrande ögon, Jag har aldrig sett vare sig så vackra eller så egendomliga ögon. Än logo de skälmskt som ett jollrande barns och än blickade de sorgset drömmande genom tårarnes pärl-

dagg. Deras färg var också alldeles obestämbar. Den ena gången syntes de ljusa som en vårdags-sky, den andra buro de glansen af en strålände månskensnatt. De voro hvarken bruna eller blå, hvarken svarta eller blå; de voro — ja, jag vet ej, ehuru jag dagligen såg in i dem under sex veckors tid.

»Det var ej dag, det var ej natt,
Det väjde mellan båda!»

Den 18-åriga Dora var en fattig fader- och moderlös flicka, som berodde af sin tants barmhärtighet — förlåt ordet; hon blef ofta ganska illa behandlad, stackars liten, men god och tålig som hon var, fann hon sig likväl i alla vidrigheter utan att klaga. Hennes fader hade varit officer vid ett yankeeregemente och modern var kreolska.

I parkhuset funnos äfven ett par andra hyresgäster, artisten William Wheeler och hans fru, hvilka innehade ett par rum på andra sidan korridoren. Dessa människor tyckte jag mycket om. Wheeler var en älskvärd person samt en ovanligt talangfull målare, och hans hustru, som han snappat upp under sin studietid i Paris, var — så som dr Faust Margareta säger — »hvarken fröken eller skön», men mycket huslig och hemtreflig.

— Det gör mig ondt om den stackars Dora, sade Wheeler en kväll. Hon är gummans enda arfvinge, men hon får säkerligen aldrig en cent af den stora förmögenheten, ty så vidt jag tycker mig ha funnit ämnar prästen lura gumman att testamentera alltsammans till kyrkan och honom. Hon tror sig naturligtvis därigenom bli salig.

— Ja, är det inte märkvärdigt att man tror sig vinna saligheten genom att göra orätt, genom att begå ett brott. Ty stjäla är ett brott, och gumman stjal ju från den fattiga flickan genom att testamentera bort hvad flickan med rätta en gång skulle få i arf. Förmögenheten, som växt under flera generationer, borde naturligtvis odelad tillfalla Dora.

— I dag såg jag — fortfor han efter några minuters tystnad — huru prästen och gumman gemensamt uppsatte handlingen, som i morgon skall undertecknas i närvaro af en *notarius publicus*. Jag

kom helt ofrivilligt att få höra samtalet. Men nu gäller det att rädda flickans pengar ur röfvarehänder — att hindra testamentets underskrifvande.

— Huru skulle då detta tillgå? Fru Pomponchard låter ju totalt leda sig af den fanatiska prästen.

— Välan, menade Wheeler med sin vanliga tvärsäkerhet — det har nu gått så långt, att jag är öfvertygad om, det den lede själf i egen hög person med klöfvar, horn och svans kommer att infinna sig hos gumman för att formera närmare bekantskap. Få se, om vi inte redan i natt bli vittne till, huru hon anfäktas.

Jag trodde att allt detta var endast skämtsamt prat, men det skulle likväl bli renaste allvar.

Natten, som kom, var ovanligt mörk — »lik-som att köra hufvudet i en säck», och stormen suckade hemskt i sykomorerna. Vid hvarje suck knakade det i stammarne, och det föreföll som om onda makter den natten lössläppt all världens jämmer och veklagan i parken.

Klockan mellan 12 och 1 väcktes vi af de mest hjärtslitande skrik från gummans sängkammare. Det lät i början som när man slagtar svin, men sedan öfvergick det gälla skriket till matta hojtingar.

— Nu är f—n lös där inne, alldeles som jag förespådade, ropade Wheeler, i det han och hans fru kommo inrusande till mig.

Jag sköt in i byxor och skor som en oljad blix, och vi skyndade fram till sängkammardörren. Dora hade gråtande sällat sig till oss; hon trodde, att hennes tant kolat vippen, ty nu förnams ej mer något ljud från henne.

Varsamt öppnade vi dörren och möttes då af en härresande syn.

På väggen midt för sängen, i hvilken gumman inom sitt nät låg afsvimmad, syntes i fosforartadt ljus satan själf med horn, klöfvar och svans. Under hans ena arm framtittade gummans ansikte med korkskrufslockarne, brillorna, den hvassa näsan och den insjunkna munnen . . . Under den andra syntes prästens lömska anletsdrag. Den jävulusiska synen var blott alltför hemskt naturlig.

Vi tände ljus för att slippa se eländet, och sedan Dora och fru Wheeler fuktat den afsvimmades tinningar med kallt vatten, kvicknade hon omsider till och bad att bli inflyttad i ett annat rum. Vi inlyfte därför, på Wheelers inrådan, sängen med gumman i stora salen. Dora lade sig där påklädd å soffan, under det att vi andra gingo in till oss.

Men en timme senare genomträngdes huset åter af det förfärliga skriket. Vi rusade då in i salen, där vi blefvo vittne till samma vederstyggliga syn som i sängkammaren, med den skillnaden dock,

att både gummans och prästens hufvuden så voro försedda med horn samt att Hin Håken stod på språng med svansen i vädret.

Fru Pompomponchard jamade nu ytter värre och började bedja, men Fanken grinade fortfarande på väggen, utan att låta sig detta bekomma så mycket som så.

Nu framträdde emellertid Wheeler för att i sin tur med högan röst besvärja den onde. Han tog himmeln till vittne på, att Horn-Per skulle vika dädan, om fru Pompomponchard blott utdrefve prästen ur sitt hus, och se! — i detsamma han sålunda talade och »gjorde korstecknet» vid väggen med sina långa armar, ropande: »Vik hädan satan, det är skrifvet! — så försvann verkligen den lede med allt sitt anhang. Skenbilden var bortblåst liksom genom ett trollslag. Fru Wheeler tände nu den stora lampan, och de båda damerna stannade kvar hos den anfäktade, tills dagen bröt in.

Vid 11-tiden på f. m. infann sig father O'Leary i sällskap med en *notarius publicus* för att ordna testamentssaken.

Jag åtog mig då med min värdinnas medgifvande det angenäma värfvet att »visa prästen på dörren», och den unga kvinnliga läkare, miss Ella Thompson, som sedan under 8 dagar skötte min vrickade fot, sände mig vid kurens slut en räkning på 25 dollars. Men den summan offrade jag gärna, ty 500,000 voro räddade åt lilla Dora, allas vår ögonsten, och fru Pompomponchard hade blifvit som en annan människa, vänlig, glad och mild. Hon hade fått »frid med sin Gud», såsom hon sade, och framklämde dagligen på sitt lilla kalfskinn Sankeys vackra sång:

Om någon till synd mi-hig locka vill,
Då-hå sva-ar ja-hag: nej! nej! nej!

För mig var dock alltsammans en gåta, tills Wheeler några dagar efteråt förklarade sig.

— Jo, ser du, sade han, jag tyckte det var synd om den stackars flickan, som genom gummans idiotiska svaghet och prästens arga list skulle beröfvas en så stor förmögenhet, och därför — lät jag den onde uppenbara sig. Ondt skall med ondt fördrivas.

— Du talar fortfarande i gåtor!

— Ack nej — saken är helt enkel och naturlig. Hvarför ha vi de täta näten kring våra bäddar här i Tennessee?

— För att utestänga *mosquitos*.

— Ja väl, samt äfven för att utestänga »eldflugan» (*Musca noctiluca*). Nu är det just eldflugans »gyldene» tid, och millioner af dessa små kräk, hvilkas kroppar utstråla ett fosforescerande ljus, dölja sig i våra väggar och tak. När det blir mörkt, komma de fram i legioner. I går gjorde jag en blandning af honung och grädde samt — målade därmed satan på väggen. Att den potentaten »icke är så svart som man målar honom», det kunde du i natt se. Han skimrade ju hela tiden i strålände ljus — tack vare eldflugorna, som ingalunda äro några kostföraktare beträffande honung och grädde. Men när jag besvärjande den onde slog ut armarne vid väggen, vek han dädan, och därvid hördes blott ett stilla surrande. De små djuren surrade förskrämda bort från delikatessen, och synen var försvunnen. De lysa ej så skarpt hvar för sig; men i klunga verka de, såsom du sett, sataniskt.

En soaré af världens förnämste humorist.

The Central Music Hall var alldeles fullpackad af folk — ytterst distingueradt samt sannskyldigtvis äfven till en del ganska intelligent folk.

Vackert folk fanns där ock — det märkte »vi estetici» *am besten*, där vi sutto i en af första radens sidologer. Vi kunde nämligen icke ens för en sekund taga ögonen från de retande uppenbarelser, som bildade en bjärt bländande blomstersäng i djupet och en kransarnes doftande krans vid vår sida, bedårande oss med ögonens glödande glans och tändernas lockande, fuktiga pärleskatt inom friska, svällande läppars ljuft harmoniska, ibland skälmska, ibland melankoliska leenden. (Puh!)

Stundom ledsen, stundom gla' — allt efter taxa, förstås.

Men där funnos också ormar i rosegården. Bredvid nästan hvarje ros skönjdes en orm i skepnad af en lång, slankig yankee.

Man varnade sålunda både den liflige och farlige glasögonormen, som nu stoppat glasögonen i fodralet och anlagt guld-pincenez, den svartklädde snoken (snorken), som, fast han bor i Vintappar-gränd, dricker bara vatten, den spräcklige huggormen, listigt vickande på hufvudet och viftande med gadden, den däste, ytterst giftige skallerormen, hvilken nyss stillat sin hunger med en kanin, samt den väldiga *Boa Constrictor*, som i afton slukat en ofödd calf i en munsbit och hvars stora mage till följd häraf går i vågor.

Ljuft åt de ljufva!

Det finns icke mindre än 321 olika ormarter i Förenta staterna, men så finns det heller ingen ros utan törnen.

Nu upprullades ridån, och fram till den kolosala Steinway-flygeln, som stod där färdig till strid med ett *pectus bene preparatum* (Hor.) och locket hvilande på pinnen, framskred en underlig figur: lång och smal med ett fint, blekt ansikte och yfvigt, mörkt polkahår.

— *Who ist that, sir?*

— Det är den store ungerske pianovirtuosen, professor Seeboek.

Sedan han i en handvändning dragit af sig handskarne, hvilka grilljannarne här i Sverige ha jämt göra med att draga på sig från morgon till kväll, slog han sig ned vid flygeln, jämkade stolen till rätta, kastade en kritisk blick på pedalen och en i taket samt drog åsta' med en Rhapsodi af Franz Liszt, hvarvid händerna skuttade som stora skälfvande spindlar öfver klaviaturen och det långa håret med ricinolja i ömsom böljade ned öfver rygg och skuldror, ömsom vaggade framför ansiktet.

»En liten tid och I sen mig, och åter en liten tid, och I sen mig icke!»

Professorn måste ovillkorligen ha haft revolverfingrar, ty annars hade han omöjligen kunnat alstra ett sådant smattrande kulsprutregn af toner.

Fortepianot uppfanns, enligt musikens historia, år 1711 af italienaren Christofoli.

Hvem, som lönmördade honom, nämnes dock ej i ofvan bemälda arbete.

Sedan de stormande applåderna efter det sista *tutti* förtonat, försvann professorn lik en bortsprättad tandpetare bak kulissen, och det blef så tyst i salen, att hjärtat åkte upp i halsgropen.

Man väntade på samtidens förnämste humorist.

Och in skred han långsamt genom fonddörren.

Åh, ser han ut så, han som gifvit millioner människor den bästa af alla mediciner, ett hjärtligt skratt, han hvars namn är känt och beundradt öfver hela den intelligenta världen?

En gammal man af medellängd med sluttande, men breda skuldror och korta, hjulande ben; en kärngubbe med en figur, som tyder på både kroppsstyrka och stark hälsa.

Han är klädd i en glänsande, svart frackkostym utan guldkedja, men med en stor klackring af guld i det nedhängande svarta klockbandet, hvit halsduk och ett konstnärligt veckadt halskrås. Fötterna äro små och välformade och de korta, breda händernas fingrar gnistra af diamanter.

Han går något framåtlutad till det lilla bordet vid rampen. Å detsamma lägger han sin kraftiga hand, rätar ut sig, kastar käckt tillbaka det mest humoristiska hufvud i världen och börjar tala.

Men hör — utbryter en storm af applåder, som

nästan kunnat »ta' ner taket». Man klappar händerna, stampar, jublar och hurrar.

Gubben vänder sig då långsamt om och tågar ut med ett par ben, mellan hvilka en lindrigt stor sugga ledigt skulle kunna dansa can-can.

Först när ovädret är slut, kommer han in igen och förebrår i ett långt, halft vansinnigt föredrag publiken det opassande i att »falla andra i talet».

Han berättar en sorglig historia om flera olyckor, som uppstått genom denna ovana.

Man vet inte riktigt, om det är skämt eller om gubben verkligen är så topp tunnor rasande som han låter.

Snart märker man dock, att det inte hänger rätt samman, och fnitter och skratt förnimmas från publiken. Men då höjer gubben sin stämma, snarlik en

mistlur och utan tvifvel betydligt starkare än professor Rosenskiölds, hvilken dock var så väldig, att färjkarlen ramlade ner från sin brits och slog ihjäl sig vid det r, som brakade öfver Bråviken, då professorn ropade an färjan.

Allt väldigare ljuder den klanglösa, men då-nande stämman i långsläpiga nasalljud. I dess bredd och styrka, i dess regelbundet växlande ljud från falsett till gröfsta rullbas ligger tillräckligt af galghumor för att till tårar förvandla det hämmande gapskrattet, som, ändock det komme från

eu tusenhöfdad publik, skulle förtona likt Mohrens sista suck, när gubben domderar.

Vänstra handen ligger fast på bordet, men med den högra gestikulerar han ifrigt och än höjer han sig på få, än sätter han kraftigt hälarne i golfvet.

Men hvilket hufvud! Man glömmet det aldrig, sedan man en gång sett det. Det är ett furstligt hufvud med de mest distinguerade originella anletsdrag, i hvilka aldrig ett leende förnimmes. Håret är hvitt, tjockt, rufsigt och tillbakastruket, pannan, å hvilken den skarpaste intelligens tryckt sin stämpel, är majestätiskt hvälfd, och under de tjocka, tofviga ögonbrynen gnistra ett par små grå, ytterst skarpa och lifliga ögon. Näsan är hvass och krokig som en örnnäbb, kring munnen med de hvita, stubbiga mustascherna ligger ett drag af okuflig bestämdhet, och hakan är ovanligt liten, nästan försvinnande, så att det hela, som domineras af örnnäbben gör intryck af ett fågelansikte.

Detta ansikte med de skarpa, markerade dragen klarnar sällan upp. Det är beständigt allvarligt, nästan surmulet.

Men det är originellt, vackert och rent af aristokratiskt. Visste vi inte, att vi hade samtidens störste humoristiske författare, *Mark Twain*, framför oss, skulle vi tro oss se någon gammal engelsk lord eller hertig af noblaste familj.

Ett sådant intryck gör *det hela* af denne märklige man.

Högst få af mina läsare torde känna till namnet *Samuel L. Clemens*; men alla bildade människor i våra fem världsdelar känna till *Mark Twain*. Pseudonymen, under hvilken den store humoristen gjort sig världsbekant, är *Mark Twain*, men hans borgerliga namn är *Samuel Langhorne Clemens*.

»Old Mark» höll hela aftonen skrattmusklerna i gång med sina roliga historier. Och då han i sitt avslutningsnummer tog sig för att sätta ut munnen och frambringa en gäll hvissling mellan hvarje stafvelse, bröt jublet löst på det mest fasaväckande sätt. Man skrattade och grät och grät och skrattade, och en del af publiken mäktade ej hålla sig fast i stolarne, utan vred sig på golvet i de våldsamaste skrattparoxysmer.

Jag kan omöjligen beskrifva, hur galet det lät, och ingen begrep, huru gamle Mark kunnat få en sådan sprittande färdighet i munlädret. Snabbare än tanken och som en oljad blixst sattes läpparne i en lång strut, ur hvilken en hvissling förnams mellan hvarje stafvelse. Det gick ut och in som pistonen i en ångmaskin.

Utän tvifvel hade den olycklige, för att erhålla en sådan *embouchure*, stigit upp i skjortan klockan half fyra om morgnarne i en lång följd af år och öfvat sig framför spegeln.

Mark Twain är särdeles kvick i replikerna. En advokat stod en dag och talade med honom med händerna i fickorna.

Nej, se det var då något ovanligt, utropade Mark Twain, att se en lagkarl sticka händerna i — egna fickor!

En engelsk hertig hade enträget anhållit om den store författarens autograf. Men *Mark Twain* svarade på ett visitkort med följande ord:

Jag har till princip att aldrig till någon, hvem det än vara må, lämna min namnteckning.

Vördnadsfullt

Mark Twain.

Hertigen uppvaktade honom än en gång med sin begäran, men Mark svarade precis på samma

sätt. När de en tid därefter träffades förebrådde hertigen författaren för hans oginhet.

Men — svarade Mark Twain — ni har redan två gånger fått min namnteckning. Jag undertecknade ju själf mitt namn på de biljetter, å hvilka jag vägrade er autografen.

— Ja, minsann, utbrast hertigen — det tänkte jag aldrig på!

Publicistföreningen hade efter soiréen en bankett för den världsberömde amerikanen. Undertecknad var då också med och fick trycka hans hand samt hugnas med några vänliga ord af honom. För öfrigt var han då tyst och sluten. Kanske var han trött; kanske tycke han ock, att sällskapet var tråkigt.

Samuel Langhorne Clemens föddes år 1835 i Missouri och pröfvade i sin ungdom mycket af lifvet. Han var sålunda springpojke vid en tidning, lots, guldgräfvare etc. 1862 blef han journalist och har sedan dess ägnat sig åt författareyrket.

Synnerligast excellerar han i resebeskrifningar. Men man får hvarken söka djupa tankar eller allvarliga beskrifningar. Det är endast en hänförande ledsagare, som visar er den löjliga sidan af lifvet han beskriver, och som för er med sig öfverallt, där det finns något att upphämta och se. Karrikatyren är så väl gjord, att ni genast igenkänner originalet.

Af hans många romaner ha vi sett »*Thom Sawyer*» och »*Huckleberry Finn*» samt en del galenskap, skizzer och anekdoter i svensk öfversättning. De äro dock mycket svåröfversättliga, och gadden fattas i öfversättningen.

Mark Twain har varit mycket rik, ägt millioner, men förlorade nyligen all sin rikedom, när en förläggarefirma, i hvilken han var intressent, slog van-

tarne i bordet. En än större sorg drabbade honom strax därefter, då hans dotter, en ovanligt älsklig ung dam och en framstående författarinna, plötsligt afled. Hon öfveransträngde sig genom försök att med sitt skriftställereri förtjäna penningar till familjens uppehälle sedan hennes berömde far blifvit fattig.

Sedan dess har emellertid gamle Mark åter — och detta i en enda handvändning — blifvit rik. Han förtjänade nyligen 250,000 dollars, nära 1 million kr., på en bok. Nu bebor han en förtjusande schweizerhydda i den vackra staden Hartford, Connecticut.

NYARE HUMORISTISK LITTERATUR.

Thure Sällberg:

Samlade bygdehistorier

utgör band III af Gernandts folkbibliotek. Illustrerade af T. Heurlin, G. Stoopendal, C. A. Olausson och V. Gernandt. Utkommer under årets lopp i cirka 20 häften (12 häften utkomna).

PRIS pr häfte 25 öre.

Subskription mottages i hvarje välsorterad bokhandel samt hos våra enskilda kommissionärer.

Ur pressens omdömen:

Thure S. är en verklig humorist, det vet hvarje svensk litteraturvän. Hans förmåga att kärnfullt teckna glada bilder ur allmogelifvet är allmänt erkänd, och han är med rätta högt skattad öfverallt, der man sätter värde på ett uppfriskande skratt. Emellanåt är han mer satiriker än humorist, men *rolig* är han alltid.

(Kristianstads Läns T.)

. . . Thure S. är en rolig författare. Han är en riktig lustigkurre och påhittig upptågsmakare med ett jovialiskt och godmodigt sinnelag.

(Karlskrona Veckobl.)

Vänner af skämtsamma berättelser och friska humoresker skola med glädje hälsa denna nya serie af Gernandts ypperliga folkbibliotek.

(Gefle Dgbl.)

Vännen Pettersson:

I all enkelhet.

Karrikatyrer och silhuetter ur hvardagslivet.

PRIS 2 kr 50 öre.

Ur pressens omdömen:

En synnerligen gemytlig skildring.

(Helsingen.)

En gemytlig och trefflig bok, som kan lifligt rekommenderas.

(M. T.)

Dråpliga humoresker ur den stockholmska medelklassens hvardagslif.

(Karlst. T.)

Man trifs godt i författarens sällskap och det är med saknad, man lägger boken ifrån sig. Den är intressant och de handlande personerna tagna precis på kornet.

(Verml. A.)

Johnson, John:

En äfventyrlig lustresa

m. fl. berättelser. Illustr. af V. Andrén och V. Gernandt.

PRIS 1 kr. 25 öre.

